

Ἰθωνικοί Διαλόγοι

ἁγιορειτικόν
περιοδικόν

41
42

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΑΓΙΟΡΕΙΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ

Ὑπεύθυνος: Θεόκλητος Μοναχὸς Διονυσιάτης
Διανέμεται ὡς εὐλογία ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους

Γίνονται δεκταὶ προαιρετικαὶ εἰσφοραὶ

Ἐπιστολαί: ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΝ ΕΛΙΣΣΑΙΟΝ Σιμωνοπετρίτην
Δάφνην - Ἁγίου Ὁρους

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Σωτήριος Λασκαρίδης
Βαλαωρίτου 14, Θεσσαλονίκη, τηλέφ. 536.910

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Διάλογος στὸν Ἄθω	1
Ἁγίου Διαδόχου Φωτικῆς τὰ Ρ' κεφάλαια	7
Ὁ θεοφιλῆς Ἰωάννης Καποδίστριας	11
Ἐκατοντὰς τρίτη Περὶ Ἀγάπης	14
Εἰσαγωγή στὶς 4 ἑκατοντάδες Περὶ Ἀγάπης	16
Ὁ Ἀναπεσὼν	22
“ Τὸ σφάλλειν ἀνθρώπινον... ,,	26
Ἀθωνικὰ Σχόλια καὶ Κρίσεις	28
Βιβλιοκρισίαι	31

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 41 · 42 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1976

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΣΤΟΝ ΛΘΩ

ΞΑΚΟΥΣΤΟΣ χῶ-
ρος στρατευμένος
στον ἀγῶνα κατὰ
τῶν κατηγορημέ-
νων παθῶν καὶ γιὰ
τὴν κατάκτηση τῆς
ἀρετῆς, πὸν φθάνει
μέχρι τῆ θέωση τῆς
ἀνθρωπίνης φύσεως, ὅπως εἶναι τὸ Ἅ-
γιον Ὅρος, εἶναι ἐπόμενο νὰ ἀναδει-
κνύη ἀγίους καὶ προφήτας. Αὐτὸ τὸ
«μεγάλο στοιχείο» τῆς ἀγιότητος καὶ
θεολογίας, πὸν ἐσχεδιάσε καὶ ἐσάρκω-
σε ὁ Ἄθως, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλα-
μᾶς, λέγει κάπου, ὅτι «οἱ Μοναχοὶ εἶ-
ναι οἱ προφῆται τῆς Καινῆς Διαθήκης,
οἱ κήρυκες τῆς ἐρχομένης βασιλείας». Καὶ ὁ ἅγιος ἄριστος Ἄθως, πὸν ἐξακολου-
θεῖ νὰ ζῆ τὴν παράδοση, δηλαδὴ νὰ ἀ-
νεβαίνει τὴν θεότευκτη κλίμακα τῶν ἀ-
ρετῶν, στὴν κορυφῆ τῶν ὁποίων συν-
αντιᾶται ὁ Θεὸς «ἐκτυπώτερον», ἔχει καὶ
σήμερα τοὺς ἀγίους καὶ τοὺς προφή-
τας του, πὸν κρῦβονται ἀπὸ τὰ ἀνάξια
μάτια μας νὰ δοῦν τέτοιες θεωμένες ἀν-
θρώπινες ὑποστάσεις.

Ἄλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, δὲν ξεύρω
πῶς «οἰκονόμησε» καὶ ἐπέβλεψε στὴν
ταπεινώσή μας, μᾶς ἀπεκάλυψε ἕνα ἀ-
πὸ αὐτοὺς τοὺς σαρκοφόρους ἀγγέλους
του, ἕνα πνεῦμα ἀληθινὰ λειτουργικό,
μὴ φύση καθαρμένη «ταῖς τῶν δακρύ-
ων» τῆς ροαῖς, ἕνα ἄνθρωπο πὸν εἰκονί-

ζει τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ ἀπὸ τὸ
«κατ' εἰκόνα», πὸν ἐτήρησεν ἀλώβη-
τον», ἔφθασε στὸ «καθ' ὁμοίωσιν», ὅσο
εἶναι «ἐφικτὸν τῆ ἀνθρωπίνῃ φύσει».

Ὁ ἅγιος καὶ προφήτης αὐτὸς ἐρημί-
της δὲν κινδυνεύει νὰ πλανηθῆ ἀπὸ τὰ
παραπάνω λόγια μας, ὅχι μόνο γιατί ἔ-
χει γίνεи δυσκίνητος πρὸς κάθε μορφή
κακοῦ, ἀλλὰ καὶ γιατί βρίσκεται «ἔξω
κόσμου καὶ τῶν τοῦ κόσμου» μὲ ἕννοια
ἠθικὴ καὶ τοπικὴ, ἀφοῦ ἡ σπηλιά του εἶ-
ναι τόσο δυσπρόσιτη, ὅσο εἶναι καὶ ἡ
ἀρετὴ του.

Πῶς κανεὶς μπορεῖ νὰ βρῆ ἕνα τέτοιο
κρυμμένο θησαυρὸ, εἶναι κάτι πὸν σχε-
τίζεται μὲ τὴν ἀξιοτήτητα ἐκείνου πὸν τὸν
βρίσκει, ἀλλὰ τὸ πλεῖστο ἀνήκει στὸ
θεῖον Ἔλεος. Ἄλλὰ στὴν περίπτωση τῆ
δικῆ μου τὸ ὅλο ἀνήκει στὸ Θεὸ πὸν μὲ
ἐλέησε. Γιὰ τὸ σύντροφό μου Μοναχὸ
δὲν μπορῶ νὰ κρίνω.

Δὲν ξεύρω πῶς τὸ πνεῦμα τοῦ Κυ-
ρίου μᾶς ἄρπαξε θάλεγα καὶ μᾶς με-
τέφερε στοὺς ἀπορρώγας αὐτοὺς βρά-
χους, πὸν στὰ σπλάχνα τους ζῶσε αὐ-
τὸς ὁ Ἐρημίτης, σὸν τὸ μαργαριτάρι
μέσα στὸ ὄστρακό του. Πάντως γιὰ μᾶς,
ἡ ἀποκάλυψη αὐτοῦ τοῦ «βραχὺ τι παρ'
ἀγγέλους ἠλαττωμένου» γέροντος μο-
ναχοῦ, ἦταν ἀπάντηση τοῦ παναγῆθου
Θεοῦ, πὸν εἶναι τόσο κοντὰ μας μὲ τὶς
ἄκτιστες ἐνέργειές του, στὴν καθημερι-
νὴ μας ἵκεσία: «Κύριε, γνώρισόν μοι

ἄνδρα πεπαιδευμένον τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ».

Ἄφου ἐδαπανήσαμε τὴν ἡμέρα μέσα στὸ καθαρὸ ἡλιακὸ φῶς τῆς λεπτῆς ἀθωνικῆς ἀτμοσφαιρας τῆς Ἐρήμου, κατὰ τὴν ὥρα τοῦ ἔσπερινου, ὅταν ἐψάλαμε μέσο' στὶς καρδιές μας τὸν «ἐπιλύχνιον ὕμνον» καὶ ἔρροφούσαμε τὸ «ἰλαρὸν φῶς ἀγίας δόξης», ἀκριβῶς «ἐπὶ τὴν ἡλίου δύσιν», ἕνα σεμνὸ, παρθενικὸ καὶ ἐξαύλωμένο λογικὸ ὄν, ἕνας ἔνσαρκος ἄγγελος ποὺ ζοῦσε πάνω στὴ γῆ ὄχι περισσότερα ἀπὸ 25 χρόνια, φάνηκε στὴν ἀτραπὸ ποὺ μὲ προσοχὴ περνάγαμε ἀνυπόπτοι τὰ κοφτερὰ βράχια τῆς: «Ὁ Γέροντάς μου σὰς προσκαλεῖ στὴ σηλιά!» Μείναμε ἄφωνοι. Ἀκολουθήσαμε τὰ φτερωτὰ βήματα τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ζῶου καὶ ἀφου κάναμε δυο-τρεῖς στροφές διὰ μέσου τῶν ψηλῶν βράχων, φτάσαμε στὴ θεόκτιστη σηλιά ποὺ εἶχε γιὰ κατοικία ὁ θεοφόρος αὐτὸς ἀσκητής.

Πρὶν προλάβουμε νὰ συνέλθουμε ἀπ' τὴν ἔκπληξη τῆς προσκλήσεως, ἀπὸ τὸ θαυμασμὸ ποὺ ἀμέσως νοιώσαμε στὴν πρώτη ἐμφάνιση τοῦ θείου ἐκείνου ἀνδρός, νομίσαμε πῶς ὄνειρευόμαστε, ὅταν μᾶς μίλησε μὲ τὰ ὀνόματά μας τὰ μοναχικά!

— Σὰς εἶδα ποὺ περνούσατε πάνω ἀπὸ τὴ σηλιά καὶ ἔστειλα τὸν ἀδελφὸ Χ. νὰ σὰς φωνάξῃ γιατί θὰ χανόσατε ἀπόψε στὴν Ἐρημο, εἶπε καὶ πρὶν ἀπαντήσουμε, πέρασε στὰ γόνατα καὶ τὸν προσκυνήσαμε.

— Γέροντα, ἐτόλμησα, πῶς μᾶς εἶδατε μέσα ἀπὸ τὴ σηλιά σας, ἀφου εἶναι ἀδύνατο αὐτό; Ἄλλα καὶ πῶς ξεύρετε τὰ ὀνόματά μας;

Ἄφου ἔγελσε ἐλαφρὰ καὶ μὲ συγκατάβαση. Ὑστερα ὁ ἀγγελικὸς ὑποτακτικὸς μᾶς ἔφερε σὲ ζύλινες παρῳφίδες θρόχινο νερὸ καὶ «ἰσχάδες» - σῦκα ξερά. Ζητήσαμε τὴν εὐχή τους καὶ ἤπιαμε νερὸ.

... Πέρασε λίγη ὥρα μέσα σὲ ὑποβλητικὴ σιωπῇ.

Ἄφου ἔγελσε εἶχε κάτι ἀπὸ «τὸ ἄγριον καὶ ἀνεπιμέλητον πρόσωπον» τοῦ μεγάλου ἐκείνου τέκνου τῆς Ἐρήμου τοῦ

Ἰορδάνου, «ἐν Βηθαβαρᾷ», τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Μόνο ποὺ οἱ δασεῖς βόστροχοί του ἦταν ἄσπροι, χιονάτοι, ὅπως καὶ τὰ μακρὰ σὰν προφήτη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γένεια του. Βαθουλωμένα τὰ ἀστραφετὰ ἀπὸ ἐσωτερικὴ λάμψη μάτια του στὶς κόγχες τους ἀντιφῆγγιζαν δὲν ξεύρω ποιὸς θεῖος κόσμος τῆς ἀγιασμένης ψυχῆς του, ποὺ παρέσυρε ἢ δύναντή τους κι' ἐμᾶς.

— Ψάχνετε, δὲν εἶναι ἔτσι; Ψάχνετε γιὰ ἀλήθειες, εἶπε ὁ Ἐρημίτης καὶ μᾶς κύτταξε μὲ οὐράνια γλυκύτητα.

— Naί, Γέροντα, ἀπάντησα. Ἀγωνισοῦμε νὰ μάθουμε σὲ ποιά φάση τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τοῦ κόσμου βρισκόμαστε. Δηλαδὴ σὲ ποῖο ἱστορικὸ κῶρο ποὺ περιγράφουν οἱ ἐπιτὰ σφραγίδες τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὑπάρχει τέτοια σύγχυση σήμερα στὸ σύγχρονο κόσμο, τέτοια ἀποστασία ἀπὸ τὸ Θεό, τόσος δαιμονισμὸς, ποὺ ὅσοι δὲν ἔχασαν καὶ τὴν τελευταία αἴσθησι τῆς ἀληθείας συνεχῶς βρίσκονται σὲ ἀνησυχία καὶ ἐρωτήματα. Σεῖς τί θὰ εἶχατε νὰ μᾶς πῆτε, ἅγιο Γέροντα;

— Τέκνα ἐν Χριστῷ, δὲν διαβάζετε τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο; Ὁ αἰώνιος λόγος τοῦ Θεοῦ τὰ λέει ὅλα. Τί σημασία ἔχει γιὰ τὸ χριστιανὸ ἢ ἱστορικὴ στιγμή ποὺ ζῆ; Σὰς καταπλήσσουν ἢ ἀποστασία ἀπ' τὸ Θεό, ἢ σύγχυση τοῦ κόσμου καὶ ὁ δαιμονισμὸς του. Ἄλλα πότε δὲν εἴχαμε αὐτὰ τὰ φαινόμενα; Ὁ Κύριος δὲν εἶπε ὅτι «ὁ κόσμος κεῖται ἐν τῷ πονηρῷ»; Ἄν σήμερα φαίνεται ἀπὸ τὸ κακὸ κάθε μορφῆς πῶς ἐκτεταμένο ἀπὸ παλαιότερα, εἶναι γιὰ τὴν πολλαπλασιαστικὴ κατὰ τὴν ἀναλογία τῆς ἀριθμητικῆς αὐξήσεως τοῦ κόσμου καὶ γιὰ τὴν βλέπουμε ὅλον τὸν κόσμον «ἐν στιγμῇ χρόνου». Ἄλλα μὲ τὸ συλλογισμὸ αὐτὸ καὶ τὸ καλὸ ἀντίστοιχα ἔχει πολλαπλασιασθῆ. Ὁ Θεὸς πάντοτε εἶχε τοὺς ἀνθρώπους του. Αἴγους; Τὸ εἶπε ὁ Ἰδιος; «Πολλοὶ οἱ κλητοί, ὀλίγοι οἱ ἐκλεκτοί». Γιατί λοιπὸν νὰ ἀγωνιάτε; Καὶ τί θὰ σὰς ὠφελήσῃ νὰ μάθετε ἂν ὁ ἄγγελος τώρα ἀνοίξῃ τὴν ἔκτη ἢ τὴν ἑβδόμη σφραγίδα; Σεῖς εἴσθε μοναχοὶ καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ζητετέ πέρα ἀπ' ὅλες τὶς ἱστορικὲς

φάσεις, ὥστε ἡ σκέψις σας καὶ ὀλόκληρη ἡ ψυχὴ σας νὰ κινῆται μεταξὺ τῆς δύσεως τοῦ παρόντος κόσμου καὶ τῆς ἀνατολῆς τοῦ μέλλοντος, πού εἶναι τὰ ἔσχατα ὄρια τῆς ἀρχῆς τῆς αἰωνίου βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

— Γέροντα, ἐπιτρέψτε μου, εἶπα, νὰ ἐρωτήσω· θεωρεῖτε κατ' ἀρχὴν ὡσπὸς νὰ ἀποσπασθῆ ὁ μοναχὸς ἀπὸ τὸ παρόν του καὶ νὰ μεταφερθῆ στὰ ἔσχατα χρονικὰ ὄρια τοῦ κόσμου; Καὶ ἂν εἶναι ὡσπὸς, πῶς θὰ ἀποφύγουμε τὴν εὐθύνη μας ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου, ἀφοῦ εἴμαστε ὀργανικὰ μέλη τῆς στρατευμένα;

— Τέκνα Χριστοῦ, ἀπάντησε μὲ τὴ βαθεῖα φωνή του ὁ Ἐρημίτης. Ἐὰν ἡ βίωση τῶν ἐσχάτων ἐσήμαινε ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸ παρόν, τότε φυσικὰ θὰ βρισκώμαστε σὲ πλάνη. Ἀλλὰ ὁ λόγος μου δὲν ἔχει τὸ νόημα πού ὑποθέσατε. Ἀντιθέτως μάλιστα ἐκφράζει τὴ βαθύτερη οὐσία ὅλης τῆς Ἐκκλησίας. Βίωση λοιπὸν τῶν ἐσχάτων, μὲ κανένα τρόπο δὲ σημαίνει ἀποξένωση, ἀλλὰ συνθετικὴ κατάσταση παρόντος καὶ μέλλοντος, πού ἐκφράζει τὴν Ὁρθόδοξο ζωὴ.

— Ἄγιε Γέροντα, παρετήρησε ὁ σύντροφός μου μικρότερος μοναχός, πῶς πραγματοποιεῖται αὐτὴ ἡ συνθετικὴ κατάσταση μέσα στὴν ἐνιαία ψυχὴ τοῦ χριστιανοῦ; Γιατί φαίνεται τοῦλάχιστο ὡς ἀντινομία σὲ πρώτη φάση αὐτὴ ἡ ἀποψη.

— Ἄν εἴχατε δοκιμάσει πὸς ζῆτονη πνευματικὴ πείρα ἀπ' αὐτὴ πού διαθέτετε, ἀσφαλῶς θὰ διαπιστώνατε πόσο ἀπλὴ εἶναι αὐτὴ ἡ σύνθεση, αὐτὴ πού τώρα, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνετε, ζητεῖτε. Ἀλλὰ ἡ σύνθεση παρόντος καὶ μέλλοντος, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν σύνθεση τῆς πίστεως τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος πρὸς τὸν Θεόν, σὲ ποικίλου βαθμοῦ ἐμπειρία τῆς ἐν Θεῷ ζωῆς, μὲ τὴν ἀφευκτὴ κατ' αἴσθησις ἱστορικὴ ζωὴ του. Ὅταν λοιπὸν ἔχη κανεὶς καθάρσιον τὴν ψυχὴ του ἀπὸ τὰ ψεκτὰ πάθη καὶ τὴν ἔκαμε δεκτικὴ τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, αὐτὸς οἱ ἐνεργεῖες τὸν συνδέουν μὲ τὰ ἔσχατα, μὲ τὴν ἐρχομένην βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Παράλληλα ἡ ψυχὴ ζῆ μέσα σὸ κῶρο τοῦ φυσικοῦ βίου τοῦ παρόντος. Νὰ λοιπὸν ποῖα εἶναι ἡ σύνθεση. Ὁ μεταμορφωμένος λοιπὸν ἄνθρωπος, ὡς ὀργανικὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ ζῆ ἀπ' ἐδῶ προγευστικὰ τὴν αἰώνια ζωὴ, καὶ ἔχει κενώσει ἐκεῖ τὸν θεῖο πόθο του, ὅμως ἔχει πλήρη τὴν αἴσθησις τῆς μετοχῆς του στὴ στρατευμένη Ἐκκλησία, ἀφοῦ εἶναι δεμένος μαζὴ τῆς μὲ τὰ Μυστήρια καὶ τὴν ἀγάπη... Καὶ ὁ Ἐρημίτης σταμάτησε νὰ μιλήσῃ.

— Θὰ μπορούσα νὰ ρωτήσω, ἄγιε τοῦ Θεοῦ, εἶπα, μὲ ποῖο τρόπο στὶς λεπτομέρειές του μπορεῖ νὰ ζῆ κανεὶς τὴ διπλὴ αὐτὴ ζωὴ;

— Μὴ ζητᾶτε νὰ μάθετε θεωρητικῶς αὐτὰ τὰ ἐσωτερικὰ γεγονότα. Ὅχι μονάχα γιατί εἶναι ἐμπειρικῆς τάξεως, ἀλλὰ καὶ γιατί εἶναι τόσοι οἱ τρόποι στὶς λεπτομέρειές τους τῆς ἐν τῷ Θεῷ βίωσης καὶ τῆς ζωῆς σὲ σχέση μὲ τὴν Ἐκκλησία, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχη μονάχα μιὰ περιγραφή.

— Ἡ ποικιλία τῶν τρόπων τῆς διπλῆς βίωσης, ρώτησα πάλι, πού ἔχει τοὺς λόγους τῆς, τίμει Γέροντα;

— Στὴν ποικιλία τῶν ἀνθρωπίνων τύπων καὶ στὴν ποικιλία τοῦ βαθμοῦ καὶ τοῦ εἶδους τῆς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀπάντησε ὁ μέγας Γέροντας.

— Καὶ τί εἶναι ἐκεῖνο, ξαναρώτησε ὁ σύντροφός μου, πού προσδιορίζει τὴν ποικιλία καὶ τὸ βαθμὸς τῆς ἀκτιστῆς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, σεβάσμιε πατέρα;

— Πρῶτα ἡ σοφία καὶ ἡ πρόνοια τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὑπὲρ τοῦ ἐνεργουμένου μὲ τὶς ἀκτιστῆς ἐνεργεῖες, δηλαδή ὁ σεβασμὸς στὴν ἐλευθερία του καὶ ἡ πρόνοια νὰ μὴ ζημιωθῆ ὁ χριστιανὸς ἀπὸ τὴν ἐνδεχόμενην κατάχρησις τῶν χαρισμάτων. Ὑστερα εἶναι ὁ βαθμὸς δεκτικότητος τοῦ πιστοῦ, πού τὴν καθορίζει ὁ βαθμὸς καθαρότητος· ἡ ἀναλογία τῆς φυσικῆς καταβολῆς καὶ ἡ προσωπικὴ ἰδιουσιότητα. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι μιὰ ἀτέλειωτη ποικιλία, εἶπε ὁ Ἐρημίτης, πού κατευθύνονται, ἂν θέλουν, στὴν κατά-

κτηση τῶν πιδ ὑψηλῶν μορφῶν τελειότητος.

— Ἅγιε πατέρα, παρετήρησα, μᾶς εἶπατε σὲ γενικὲς γραμμὲς γιὰ τὴ σύνθεση παρόντος καὶ ἐσχάτων. Θὰ εἶχατε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς μιλήσετε πιδ ἀναλυτικὰ γιὰ τὸ πῶς φθάνει ὁ ἄνθρωπος στοὺς δύο αὐτοὺς χώρους;

— Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, τέκνα ἐν Κυρίῳ, εἶπεν ὁ Ἐρημίτης, πρέπει νὰ γνωρίζωμε, ὅτι εἴμαστε ἔτοι πλασμένοι, ὥστε νὰ αἰσθανόμαστε ἔλξη ἀπὸ τὸ Θεό. Ὅταν, ὅπως εἶπα, ἀπελευθερώσουμε τὶς δυνάμεις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν παθῶν καὶ μὲ τὴ χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀντειοσάζουμε στὴν ψυχὴ ἀρετές, τότε κατὰ μιὰ ἀναλογία ζοῦμε μὲ πνευματικὴ αἴσθηση μέσα στοὺς κόλπους τοῦ Θεοῦ. Τὸ νὰ ζῆ κανεὶς ἐν Θεῷ, αὐτὸ σημαίνει ὅτι ζῆ μέσα στὸ φῶς, στὴν εἰρήνη, στὴν ἀγάπη, στὴ μακαριότητα σὲ μιὰ ἀναλογία δεκτικότητος. Ἐκτὸ αὐτῆς τὴν κατάστασιν τῆς αἰσθήσεως τῶν ἐσχάτων, ἡ ψυχὴ βλέπει τὰ ἐγκόσμια πράγματα μὲ τὴ συνείδηση τοῦ τέκνου τῆς Ἐκκλησίας καὶ σκέπτεται καὶ δρᾷ.

Ἄφου λοιπὸν ἡ ψυχὴ εἶναι σὲ ἕνα ποικίλο βαθμὸ ἐνωμένη μὲ τὸ Θεὸ διὰ τῆς ἀγάπης, τότε δύναται καὶ νὰ ἐνεργῆ καὶ νὰ δρᾷ ὑπὸ τὴν ἄμεση σχέση τῆς αἰσθήσεως τῆς ἀγάπης. Ὅποτε καὶ ἐνωμένη παραμένει καὶ διάχυση τῶν δυνάμεών της μὲ τὴ δράση δὲν παθαίνει. . . Αὐτὰ εἶπε ὁ ἅγιος καὶ διέκοψε τὸ λόγο.

— Φαίνεται, λοιπόν, σεβαστὲ πατέρα, ἀπὸ αὐτὰ τὰ σοφὰ πού εἶπατε, ὅτι ἡ ψυχὴ συνέχεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, πράγμα πού ἔχει τὸν ὄρο τῆς βιώσεως τῶν ἐσχάτων, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ ζῆ καὶ μέσα στὸ παρὸν τῆς Ἐκκλησίας, παρετήρησε ὁ σύντροφός μου.

— Τὴ βαθύτερη σημασία τῆς διπλῆς κινήσεως τῆς ψυχῆς δὲν διεκρίνατε, εἶπε ὁ σοφὸς Ἐρημίτης. Αὐτὸς πού βρίσκεται ἐνωμένος μὲ τὸ Θεό, νομίζω ὅτι εἶναι ἕνας σχετικὰ τέλειος ἄνθρωπος, ὅχι μόνο γιὰ τὴ σταθερὴ ἀγάπην του, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ ἡ συμπεριφορὰ του μέσα στὸν κόσμον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι σωστὴ, γι' αὐτὸ καὶ ὠφέλιμη χάρη στὸ τῆς διακρίσεως, πού τοῦ χορηγεῖ

ἡ αἴσθησις τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, πού ταυτόχρονα εἶναι καὶ αἴσθησις ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Χωρὶς τὴν αἴσθησις τῆς ἀγάπης, ὅσο καὶ νὰ θέλη ὁ χριστιανὸς νὰ πάρῃ σωστὴ θέση ἀπέναντι στὰ ἐκάστοτε προβλήματα πού παρουσιάζονται, εἶναι ἀδύνατον νὰ βρῆ τὴ χρυσὴ τομὴ τους. Μὲ διανόηση χωρὶς ἱερὸ πάθος, δὲν βρίσκειται τὸ σωστό.

— Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, θέλετε, νὰ πῆτε, ὅτι ὁ νοῦς στὴν ἀναζήτηση τοῦ σωστοῦ, ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ διακρίνῃ ἂν δὲν ἔχη ὁδηγὸ τὴν πνευματικὴ αἴσθησις τῆς ἀγάπης;

— Ναί, τέκνα. Ἡ ἀπουσία τῆς αἰσθήσεως τῆς διπλῆς ἀγάπης μαρτυρεῖ τὴν παρουσίαν τῶν παθῶν — ἐννοῶ τῶν κακῶν παθῶν, ἀφοῦ καὶ ἡ ἀγάπη πάθος εἶναι, ἀλλὰ ἅγιο καὶ μακάριο. Καταλαβαίνετε λοιπόν, ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπήρεια τῶν ἐνεργημάτων τῶν παθῶν συλλογίζομενος ὁ νοῦς, δὲν μπορεῖ ν' ἀποφύγῃ τὶς ἐκτροπὲς εἴτε στὶς ὑπερβολὰς εἴτε στὶς ἐλλείψεις. Ἄφευκτα θὰ κινῆται σὲ ἀκρατεῖς περιοχές. Φυσικὰ καὶ ἡ ἐνέργεια, ἡ δραστηριοποίησις τοῦ θεωρουμένου ὡς ἀγαθοῦ θὰ ἀκολουθήσῃ μοιραία τὸν ἴδιον στραβὸ δρόμον, ὅσο καὶ νὰ ἐμφανίζεται ὑπὸ μορφὴ ζήλου τοῦ καλοῦ καὶ θὰ ὑφέρῃ τὸ κακόν.

— Μὲ αὐτὰ πού εἶπατε, ἅγιε τοῦ Θεοῦ, παρετήρησε ὁ συνέκδημος ἀδελφός μου, βγαίνει ἀβίαστο τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἀφοῦ ἐμεῖς οἱ ταλαίπωροι καὶ τάλαιπωροῦμενοι ἀπὸ τὰ πάθη μας δὲ φθάσαμε στὴν αἴσθησις τῆς διπλῆς ἀγάπης, θὰ πρέπει νὰ ἀποφεύγουμε κάθε δράση μέσα στὴν Ἐκκλησίαν, γιὰ νὰ μὴ κάνωμε κακὸ ἀντὶ καλοῦ.

— Ὅχι, ἀπάντησε, ὁ Ἐρημίτης. Ἐτσι πέφτουμε σὲ ἄλλη ἄκρη. Ἐὰν δὲν ἔχη φτάσει κανεὶς στὸ ὄριον πού ἐγγυᾶται σωστὴ θεώρηση καὶ σωστὴ πραγμάτωσις τῶν στόχων, ἀλλὰ ὑπάρχει διάθεσις καὶ δυνατότητα νὰ κάμῃ τὸ νομιζόμενο καλόν, ἕνας τρόπος διασφαλίζει ἀπὸ ἀστοχήματα ἢ ταπεινώσεις, πού γεννιέται ἀπὸ τὴν ἐπίγνωσις τῆς πνευματικῆς φτώχειας μας καὶ πού ὁδηγεῖ κατ' εὐθειαν στὴν ἀμφιβολία ἂν σκεφτώμαστε σωστά, ὁπότε ἀναστέλουμε κάθε δη-

μιουργική δράση και παίρνουμε τὸ δρόμο τοῦ ξένου ποὺ ρωτᾷ ἐκείνους ποὺ γύρισαν τὴν «πολιτεία».

— Καὶ ποῖοι εἶναι, πατέρα μας, ξαναρώτησα, αὐτοὶ ποὺ γύρισαν καὶ ἔμαθαν τὴν «πολιτεία» γιὰ νὰ βροῦμε ἐκεῖνο ποὺ ζητᾶμε χωρὶς νὰ πλανηθοῦμε;

— Εἶναι οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας, οἱ πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς, ἀπάντησε ὁ ἡσυχαστής. Αὐτοὶ τὰ ξεύρουν ὅλα, γιατί εἶχαν τὸ φῶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Αὐτοὶ μόνα καὶ ἀνέβηκαν ὅλη τὴν κλίμακα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἐβίωσαν σὲ ὅλες τὶς μυστηριώδεις περιοχὲς τῆς «κεκρυμμένης ἐν Χριστῷ» ζωῆς, αὐτοὶ μόνοι καὶ ἔμαθαν καὶ ἀπεκάλυψαν στὸν κόσμον τὶς ἄρρητες δόξες τοῦ ἀνθρώπου...

Ὁ ἁγιασμένος καὶ οὐρανοφάντορας Ἐρημίτης, μέσα στὸ θαμπὸ φῶς τῆς ἐσπέρας φαινόταν σὰν ὑπερκόσμιον πλάσμα καὶ τὰ λόγια του, ποὺ ἔβγαιναν σὰν μαργαριτάρια ἀπὸ τὸ γηραλαῖο καὶ σεπτὸ στόμα του, ἐπλήγωναν ἀπὸ ἀγάπη τὶς καρδιές μας. Μάλιστα τὰ λόγια ἐκεῖνα τὰ μυστικά ποὺ μᾶς εἶπε καὶ ποὺ δὲν γράφονται ἐδῶ, ἐπειδὴ «οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι». Καὶ ὅταν μὲ διακοπές, ἀπὸ τὶς ἐνέργειες στὴ θεοφόρο καρδιά του τοῦ ἁγίου Πνεύματος, μᾶς μιλοῦσε γιὰ τὸ Θεό, γιὰ τὴν ἀπεραντισμένη του, γιὰ τὴν παντοδυναμία του καὶ γιὰ τὴν τρυφερὴ ἀγάπη του πρὸς ὅλη τὴν κτίση, ἔβλεπε τὸ ἀγνισμένο πρόσωπό του νὰ παίρνῃ μὴ τέτοια λάμψη, ποὺ νόμιζες ὅτι δὲν ἦταν ἄνθρωπος, ἀλλὰ φωτόμορφος Ἄγγελος.

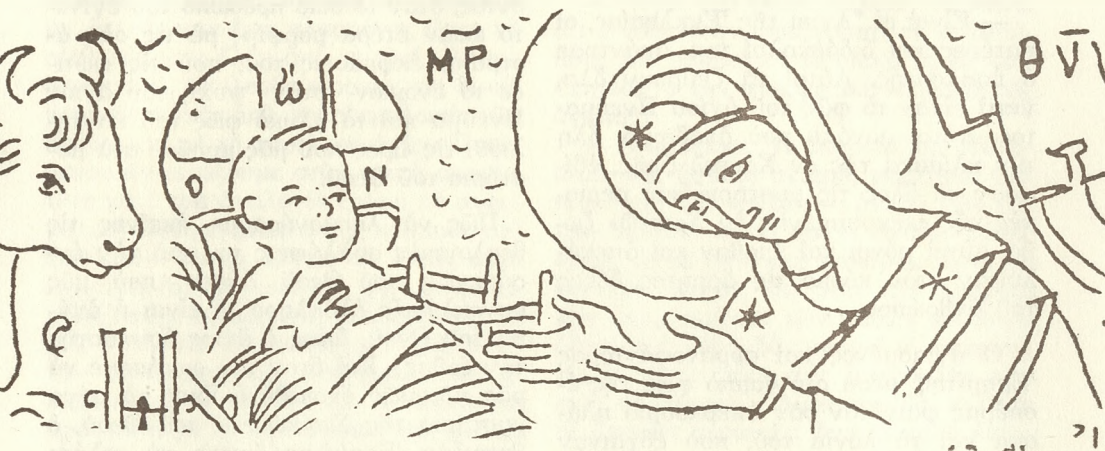
Μπορῶ νὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι σὲ μὴ ὀλόκληρη νύχτα, μέσα σὲ ἐκείνη τὴν ἔξαρση καὶ τὴν ἁγία ἀλλοίωση τῆς ψυχῆς, ἔμαθα καὶ «ἐπάθα» τὴ θεολογία γιὰ πρώτη φορὰ στὴ μοναχικὴ ζωὴ μου. Γιατὶ ἐνῶ τὰ θεολογικὰ νοήματα δὲν διέφεραν ἀπὸ τὴν Πατρολογικὴ διδασκαλία, ὅμως, ἂν μπορῶ νὰ ἐκφρασθῶ ἔτσι, στὸν θεωμένον αὐτὸν ἄνθρωπο τὰ νοήματα ἔπαιρναν σάρκα, ζωντάνευαν ὅπως ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ ἐ-

γίνοντο, ὅπως λέει ὁ Προφήτης, «αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ» καὶ κύκλωναν ὀλόκληρη τὴν ψυχὴ μου, γιὰ νὰ τὶς προκαλέσουν τὸ πιὸ ἅγιο καὶ πιὸ μυστικὸ ἀπαθὲς πάθος, τὸν θεῖο ἔρωτα.

Ὁ σαρκωμένος αὐτὸς ἄγγελος, μέσα στὴ βαθεῖα σιωπῇ τῆς ὑποβλητικῆς σπηλιᾶς του ἔπαιρνε διαστάσεις ἐξωκόσμου ὄντος, ὅταν τὸ θεῖο πρόσωπό του ἐγένετο ὡσὰν ἕτερα μορφή, μὲ τὶς σὰν ἀστραπὴ ἐκφράσεις του, ποὺ τὶς φώτιζε τὸ ἔνοικον στὴν ψυχὴ του ἅγιον Πνεῦμα καὶ τὸ γλυκὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ, τὶς ὥρες ποὺ μᾶς μιλοῦσε στὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ.

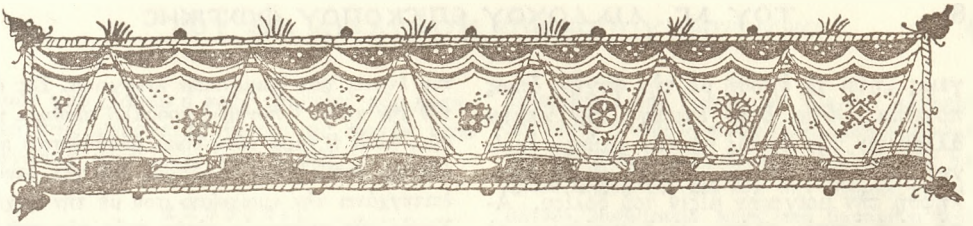
Πῶς νὰ λογομνήσουμε ἐκεῖνες τὶς θεολογικὲς συλλήψεις του γιὰ τὴν ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου, ποὺ μᾶς συνεκλόνιζε ὀλόκληρο τὸ εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὁ ἅγιος ἡσυχαστής τὴν ζοῦσε; Καὶ ὅταν τὸν ρωτήσαμε νὰ μᾶς πῆ, πῶς ἐνοιώθη ὁ ἴδιος τὸ μέγα μυστήριο τῆς Σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ, ὁ θεοειδὴς Ἐρημίτης ἔπαψε νὰ μιλά· γύρισε τὸ λευκὸ του κεφάλι πρὸς τὸ στήθος καὶ τὰ δάκρυά του ἔπεφταν σὰν διαμάντια ἀθόρυβα ἐπάνω στὸ μοναχικὸ του ἔνδυμα... Πέρασε πολλὴ ὥρα ἕως ὅτου πήραμε πάλιν ἐπαφὴ μὲ τὸν Γέροντα.

... Ὁλόκληρη ἡ νύχτα ἐκείνη δὲν καταλάβαμε πότε πέρασε ἀπὸ τὴ μυσταγωγίαν τῶν ψυχῶν μας, ποὺ τὶς μετέφερε μὲ τὰ λόγια τῆς χάριτος σὲ κώρυκα θεῖους. Καὶ μόλις χάραξε ἡ αὐγή, ὁ ἐξαῦλωμένος αὐτὸς ἄσκητῆς καὶ μύστης τῶν ἀπορρήτων, ἔδωκεν ἐντολὴ στὸν ἀγγελικὸν ὑποτακτικὸ του νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ πάλιν ἐκεῖ ποὺ τὴν προηγούμενη ἡμέρα μᾶς παρέλαβε. Ἐμεῖς γονατίσαμε μπροστὰ του σὰν σὲ εἰκόνα ἁγίου, πήραμε τὴν εὐχὴ του, ἄφωνοι καὶ μὲ ἐκστατικὴ ψυχὴ ἀκολουθήσαμε τὸν ὀδηγό μας... Ὁ διάλογος μὲ τὸν ἅγιον Ἐρημίτη εἶχε τελειώσει. Ὁ λόγος του ὅμως σὰν φῶς καὶ φωτιὰ ἐφώτιζε καὶ ἔκαιγε ἐρωτικά τὶς καρδιές μας γιὰ πολλὸ καιρό...

*«Μυστήριο ξένον, ὄρω και παράδοξον! οὐρανὸν τὸ Σπήλαιον·
θρόνον Χερουβικόν, τὴν Παρθένον· τὴν Φάτνην χωρίον· ἐν ᾧ ἀνεκλί-
θη ὁ ἀχώρητος, Χριστὸς ὁ Θεός, ὃν ἀννυμοῦντες μεγαλύνομεν».*

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΦΩΤΙΚΗΣ ΤΑ Ρ' ΚΕΦΑΛΑΙΑ

λγ'

ΑΝ ΑΝΑΜΦΙΒΟ-
ΛΩι και αφανασιω
κινήσει η ψυχή προς
την αγάπην εξάπιη-
ται του Θεου ελκου-
σα ωπερ και το σώ-
μα εις το βάθος της
αγάπης εκείνης της

ἀρρήτου η̄ ἐργηγορότιος η̄ ὄν εἶρηκα ἰσχύ-
πον εις ὕπνον ἐρχομένον τοῦ ἡπὸ τῆς ἀ-
γίας χάριτος ἐνεργουμένου, μηδὲν ἄλλο
τότε ὅλως ἐννοοῦσα ἢ τοῦτο μόνον εις ὅ-
περ κινεῖται, εἰδέναι δεῖ τοῦ ἁγίου Πνεύ-
ματος εἶναι τὴν ἐνέργειαν. Ἡδυνωμένη
γὰρ ὅλη ὑπ' ἐκείνης τῆς ἀφράστου γλυκύ-
τητος οὐδὲν ἕτερον δύναται τότε ἐννοεῖν,
ἐπειδὴ ἀνενόδιω εὐφραίνεται χαρᾷ. Ἐάν
δὲ ἀμφιβολίαν ὅλως ἢ ρυπαράν τινα ἐν-
νοίαν ὁ νοῦς ἐν τῷ ἐνεργεῖσθαι συλλάβῃ,
εἰ καὶ τῷ ἁγίῳ κέχρηται ὀνόματι πρὸς ἄ-
μνην τοῦ κακοῦ καὶ οὐκ ἤδη πρὸς ἀγά-
πῃν μόνον τοῦ Θεοῦ, δεῖ νοεῖν ὅτι ἐκ
τοῦ ἀπαιετόντος εἶσιν ἐκείνη ἢ παράκλησις
χαρᾶς ἐμφάσει ἢ δὲ χαρὰ ἐκείνη ἁποῖός
εἶσι καὶ ἀδιάθετος ὅλη μοιχεύεσθαι θέ-
λοντος τοῦ ἐχθροῦ τὴν ψυχήν. Ὅταν γὰρ
ἴδῃ τὴν πείραν τῆς ἑαυτοῦ αἰσθήσεως ἀ-
κριβῶς καυχώμενον, τότε παρακλήσοι τι-
σιν, ὡς ἔφη, χρησιμοφανέσι προκαλεῖται
τὴν ψυχήν, ἵνα διαφορομένης αὐτῆς ἡπὸ
τῆς χαύνης ἐκείνης καὶ καθύγρου ἡδύ-
τητος ἀγνώριστος αὐτῇ γένοιτο ἢ μίξις
τοῦ δολίου. Ἐκ τοῦτου οὖν γνωσόμεθα τὸ
πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
πλάνης. Ἀδύνατον μέντοι ἢ τῆς θείας
χρησιότητος ἐν αἰσθήσει γεύεσθαι ἵνα
ἢ τῆς ἰῶν δαιμόνων πικρίας αἰσθητῶς

πειραθῆναι, εἰ μὴ τις ἑαυτὸν πληροφορή-
σῃ τὴν μὲν χάριν εἰς τὸ βάθος τοῦ νοῦ κα-
τεσκηνωκέσαι, τὰ δὲ πονηρὰ πνεύματα
περὶ τὰ μέλη τῆς καρδίας ἐνδιατριβεῖν
ὅπερ οὐδέποτε θέλουσι παρὰ ἀνθρώποις
πιστευθῆναι οἱ δαίμονες, ἵνα μὴ ὁ νοῦς
τοῦτο εἰδὼς ἀκριβῶς τῇ μνήμῃ τοῦ Θεοῦ
καὶ αὐτῶν ὀπλίζηται.

ἀπόδοσις

Ἐάν ἡ ψυχὴ μὲ κίνησιν σταθεράν, ἐ-
λευθέρα ἀπὸ φαντασίας, ἀνάπτει πρὸς τὴν
ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, παρασύρουσα κάπως καὶ
τὸ σῶμα εἰς τὸ βάθος τῆς ἀνεκφράστου ἐ-
κείνης ἀγάπης ἢ ὅταν τὸ σῶμα γρηγορεῖ
ἢ ἔρχεται εἰς ὕπνον καὶ ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς
θείας χάριτος, μὲ τὸν τρόπον ποῦ εἶπα προ-
ηγουμένως, ἐνῶ παραλλήλως ἡ ψυχὴ δὲν
ἔχει τότε καμμίαν ἐννοίαν ἄλλην πλὴν τῆς
ἀγάπης εἰς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν ὅποιον κι-
νεῖται, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἡ ἐνέρ-
γεια αὐτῆ εἶναι τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Διό-
τι ἡ ψυχὴ γλυκαιομένη ὅλη ἀπὸ τὴν ἀλά-
λητον ἐκείνην γλυκύτητα, δὲν δύναται νὰ
σκεφθῆ τίποτε ἄλλο, ἐπειδὴ εὐφραίνεται
ἀπὸ συνεχῆ χαρὰν. Ἐάν ὁμοῦς ὁ νοῦς ἀμ-
φιρρέπῃ ἢ συλλάβῃ, κατὰ τὴν διάρκειαν
ποῦ ἐνεργεῖται, κάποιαν ἀκάθαρτον ἐννοι-
αν, ἂν καὶ ἐπικαλῆται τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ
Ἰησοῦ πρὸς ἄμνην τοῦ κακοῦ, καὶ δὲν ἡ-
δύνεται μόνον ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ,
τότε πρέπει νὰ καταλάβωμεν, ὅτι ἡ παρά-
κλησις αὐτῆ μὲ τὴν γεῦσιν τῆς ψευδοχαρᾶς
προέρχεται ἐκ τοῦ ἀπατεῶνος. Ἡ δὲ χα-
ρὰ αὐτῆ εἶναι ἀνούσιος καὶ ἀκαθόριστος,
διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἐχθρὸς θέλει νὰ ἐνωθῆ μὲ
τὴν ψυχήν μοιχικῶς. Ὅταν ὁ σατανᾶς
καταλάβῃ, ὅτι ὁ νοῦς εὐρίσκεται σὲ κατά-
στασιν αὐτογνωσίας, ἐλέγχων τοὺς λογι-
σμοὺς διὰ τῆς πείρας τῆς αἰσθήσεως τῆς
ψυχῆς, τότε μὲ κάποιες ἀγαθοφανεῖς ἐνέρ-

γεις ζητεί να ένωθῆ με τὴν ψυχὴν, ὅπως προεῖπα. Οὕτω, ὅταν ἐπιτύχῃ τὴν κακὴν ἀλλοίωσιν τῆς ψυχῆς με τὴν χαύνην ἐκείνην καὶ ὑγρὰν ἡδονὴν, ἡ ψυχὴ νὰ μὴ ἀντιληφθῆ τὴν μοιχικὴν μίξιν τοῦ δολίου. Ἄπο αὐτὸ λοιπὸν πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Εἶναι ὁμοῦ ἀδύνατον νὰ γευθῆ κανεὶς, ἐν αἰσθήσει ψυχῆς, τὴν ἐνέργειαν τῆς θείας ἀγαθότητος ἢ νὰ λάβῃ πείραν αἰσθητῶς τῆς πικρίας τῶν δαιμόνων, ἐὰν δὲν αἰσθανθῆ πλήρως τὴν μὲν σκῆνωσιν τῆς χάριτος εἰς τὸ βάθος τοῦ νοῦ, τὰ δὲ πονηρὰ πνεύματα νὰ ἐνδιατρίβουν περὶ τὰ μέλη τῆς καρδίας. Αὐτὸ ὁμοῦ οὐδέποτε θέλουσι οἱ δαίμονες νὰ τὸ μάθουν οἱ ἄνθρωποι, διὰ νὰ μὴ ἀρχίσῃ ὁ νοῦς τὸν κατ' αὐτῶν πῶλεμον διὰ τῆς μνήμης τοῦ Θεοῦ.

ΣΧΟΛΙΟΝ

Τὸ λγ' κεφ. ἀνήκει εἰς τὴν ἐνότητα τῶν τριῶν προηγουμένων. Καὶ πάλιν ὁ μύστης τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἁγίου Δ. διδάσκει τὰ «βαθεὰ τοῦ σατανᾶ» καὶ τὰς μεθοδίας τοῦ κατὰ τῶν ἀγωνιζομένων. Διὰ τοῦ παρόντος κεφαλαίου ἀποκαλύπτει ἕνα ἄλλον τρόπον «μίξεως» μοιχικῆς με τὴν ψυχὴν τῶν πονηρῶν πνευμάτων καὶ ὑποδεικνύει ἀνάλογον τεκμηρίον διακρίσεως τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τῶν δαιμόνων.

Ἡ ἐνέργεια τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν ἐργηγόρσει ἢ ἐν ἐλαφρῷ ἕπρω, χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀγάπην ἀρρήτου γλυκύτητος, ποῦ μεταδίδεται καὶ εἰς τὸ σῶμα. Διακρίνεται δὲ ἀπὸ τὴν σταθερότητα, δηλαδὴ τὴν βεβαιότητα τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ πνευματικὴ αἴσθησις, ἀπὸ τὸ ἀφάνταστον καὶ τὴν ἀπουσίαν νοημάτων. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ψυχὴ κυριαρχουμένη ἀπὸ τὴν ἁγίαν χάριν, μέσα σὲ πλησμονὴν χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης, μὴ προσφέρουσα περιθώρια ἄλλης ποιότητος ἐνεργειῶν, διατελεῖ ἐν ἀπολύτῳ μακαριότητι. Θὰ ἡδύνατο νὰ εἰπῆ κανεὶς, ὅτι κατὰ τὸν χρόνον αὐτὸν ἡ ψυχὴ εὐρίσκειται εἰς θεοληψίαν, «πάσχουσα τὰ θεῖα», «πάσχουσα τὴν ἀφαίρεσιν».

Ἡ ἐνέργεια τοῦ σατανᾶ συνοδεύεται ἀπὸ αἴσθημα ἀμφιβολίας, ἀπὸ ρυπαροὺς λογισμοὺς καὶ αἰσχροῦς φαντασίας, παρ' ὅτι κατὰ τὸν χρόνον αὐτὸν ὁ νοῦς κρατεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Ἱησοῦ — τὴν «εὐχὴν» — τόσον ἀπὸ τὴν μετρίαν ἐπιπάπην ποῦ αἰσθάνεται, ὅσον καὶ δι' ἄμυνάν

του ἔναντι τῶν δαιμονικῶν ἐνεργειῶν. Εἰς αὐτὴν τὴν φάσιν ὁ πονηρὸς προκαλεῖ αἴσθημα χαρᾶς, ἀλλὰ ἡ χαρὰ αὕτη εἶναι ἀκαθορίστου ποιότητος, νοσηρὰ καὶ πλαδαρὰ, διὰ τῆς ὁποίας ἐπιτυγχάνει τὴν «μοιχείαν» του με τὴν ψυχὴν. Χωρὶς τὰς συγγενεῖς αὐτὰς πρὸς τὰς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐνεργείας, δὲν ἐπιτυγχάνει τὸν σκοπὸν του. Δι' αὐτὸ, ὅταν διαγνώσῃ ὅτι ὁ νοῦς ἔχει ἀποκτήσει πείραν πνευματικῆς αἰσθήσεως, τότε μετὰ γλυκεῖς καὶ ἡδονικῆς ἐνεργείας προσπαθεῖ, ὁ ἀπατεῶν, νὰ διαφοροποιήσῃ τὴν αἴσθησιν τῆς ψυχῆς, ὅποτε μετὰ τὴν ἀπόλειαν τῆς διακρίσεως καὶ χανουμένης τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν ὑγρὰν καὶ ἁμαρτωλὴν ἡδύτητα, ὁ δαίμων ἐνοῦται μοιχικῶς μετὰ αὐτὴν χωρὶς αὐτὴ νὰ τὸ ἀντιληφθῆ ἐγκαίρως. Ἄπο αὐτὴν λοιπὸν τὴν διαφορὰν ὁ νοῦς διακρίνει τὰς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀπὸ τὰς τοῦ πονηροῦ.

Ὁ ἅγιος Δ. προσθέτει καὶ μίαν ἀντιμασσάλιαν πρότασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν, ἔκεινος ποῦ θὰ ἐνεργηθῆ δι' ἀγαλλιάσεως ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἢ θὰ πικρανθῆ ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ, ἀδύνατον νὰ μὴ κατανοήσῃ, μετὰ αἴσθησιν ψυχῆς, ὅτι τὸ μὲν ἅγιον Πνεῦμα εἶναι σκηνωμένον εἰς τὸ βάθος τοῦ νοῦ, τὰ δὲ πονηρὰ πνεύματα ἐνδιατρίβουν περὶ τὴν καρδίαν. Καὶ φυσικὰ οἱ δαίμονες, πλανῶντες τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι εὐρίσκονται ἔξω τοῦ σώματος ἀπ' ὅπου ῥίπτουν τὰ βέλη των, δὲν θέλουν νὰ μάθουν αὐτὸ τὸ γεγονός, διὰ νὰ μὴ τοὺς καλῶν διὰ τῆς προσευχῆς. Ἀντιμασσάλιαν κεφάλαια θὰ ἴδωμεν ἐν συνεχείᾳ.

λδ'

ΑΛΗ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τῆς ψυχῆς ἢ φυσικῆ καὶ ἄλλη ἢ ἐκ τοῦ ἁγίου Πνεύματος αὐτῇ προσγινομένη. Ἡ μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἡμετέρας, ὅτε θέλωμεν, συμμέτρως κινεῖται θελήσεως· διόπερ καὶ εὐχερῶς ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἡνίκα μὴ βία κρατῶμεν τῆς ἐαυτῶν προαιρέσεως, διαρπάσσεται. Ἡ δὲ τοσοῦτον ἐκκαίει τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ὥστε πάντα τὰ τῆς ψυχῆς τότε μέρη τῇ τοῦ θείου πόθου ἀλαλήτως ἐγκολλᾶσθαι χρησιότητι ἐν ἀπερωγῇ τινὶ ἀπλότητι διαθέσεως. Ἐγκύ-

μων γὰρ ὡσπερ ὁ νοῦς τότε ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ἐνεργείας γινόμενος πηγὴν τινα ἀγάπης ἀναβλύζει καὶ χαρᾶς.

ἀπόδοσις

Ἄλλη εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς ψυχῆς ἡ φυσικὴ καὶ ἄλλη εἶναι αὐτὴ ποῦ ἐνεργεῖ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ἡ πρώτη μὲν κινεῖται ἀπὸ τὴν θέλησίν μας, κατὰ τὰς διαθέσεις μας ἀναλόγως. Δι' αὐτὸ εὐκόλως ἀφαιρεῖται ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ὅταν δὲν διατηρῶμεν μὲ ἀνδρείαν τὴν διάθεσιν τῆς ἀγάπης. Ἡ δὲ ἄλλη τόσον φλογίζει τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ὥστε ὅλα τὰ μέρη τῆς ψυχῆς τότε γὰ κολλοῦν ἀνεκφράστως εἰς τὸν Θεόν μὲ τὴν ἀγαθότητα τοῦ θείου πόθου καὶ μὲ μίαν ἄπειρον καθαρότητα διαθέσεως. Διότι τότε ὁ νοῦς, ὡσάν κυοφόρος γινόμενος ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἐνέργειαν, μεταβάλλεται σὲ πηγὴν ἀναβλύζουσαν ἀγάπην καὶ χαρὰν.

ΣΧΟΛΙΟΝ

Διακρίνονται ἐνταῦθα τὰ δύο εἶδη ἀγάπης, φυσικῆς καὶ πνευματικῆς. Ἡ πρώτη κινεῖται εἰς μίαν κλίμακα ἐντάσεως καὶ ποιότητος. Εἰς τὴν καλλιτέραν ἐκδοχὴν τῆς ἡ ἀγάπη αὐτῆ, ὡς φυσικὴ, δὲν ἀντέχει εἰς δοκιμασίας. Μεταβάλλεται ἀπὸ ποικίλα αἷτια καὶ ἀφαιρεῖται ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ὅταν δὲν συντηρεῖται μὲ προσοχὴν καὶ ἀνδρείαν, ἂν καὶ οἱ δαίμονες οὐτε χάνουν πολὺ ἀπὸ τὴν φυσικὴν ἀγάπην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' οὔτε καὶ κερδίζουν πολὺ ἐκ τῆς διασπάσεώς της, πλὴν τοῦ μίσους τὸ ὅποιον συνήθως τὴν διαδέχεται.

Ἄγάπη πνευματικὴ εἰς μίαν κλίμακα ἐντάσεως καὶ καθαρότητος εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ. Τὸ ἀποκορύφωμά της εἶναι αὐτό, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ὁ ἅγιος Δ. καὶ ἡ ὁποία, κατὰ τὸν Ἀπόστολον «οὐδέποτε ἐκπίπτει». (Α' Κορ. ιγ', 1 - 13). Ὁ ἅγιος Δ. προφανῶς ἐξοῦσε μέσα εἰς τὴν φλόγα αὐτῆς τῆς ἀγάπης, μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ ποῦ περιέγραψε καὶ ἡ ὁποία κινεῖται πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν κινεῖται καὶ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Τὸ μέτρον αὐτὸ τῆς ἀγάπης εἶναι πράγματι ἐκκλησιαστικὸν ἀφοῦ εἶναι ἀνεκφράστον καὶ συναντᾶται μόνον εἰς τοὺς Ἅγιους, ἀφοῦ τὴν ἐνεργεῖ τὸ ἅγιον Πνεῦμα.

Τὰ «μέρη τῆς ψυχῆς», περὶ τῶν ὁποίων λέγει, εἶναι ὅλαι αἱ πλευραὶ τῆς ἐνιαίας νοερᾶς συστάσεως τῆς ψυχῆς, τοῦ θυμικοῦ, τοῦ ἐπιθυ-

μητικοῦ καὶ τοῦ λογιστικοῦ. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν ὁ νοῦς «ἐγκύμων», δηλαδὴ πεπλησμένος ἀπὸ πνευματικᾶς θεωρίας, ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἀπὸ τὴν «ἄρασι τοῦ ἀοράτου», καθίσταται πηγὴ τοῦ ἀναβλύζει ἀγάπην καὶ χαρὰν. Καὶ διὰ τὰ εἶπομεν κατὰ τὸν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, «ὡς οἶδεν ὁ Θεὸς καὶ οἱ ταῦτα ἐνεργούμενοι».

λε'

ΣΠΕΡ ἡ θάλασσα τῷ ἐπιχειομένῳ αὐτῇ ἐλαίῳ, διὰν ταράττηται, φύσιν ἔχει τοῦ εἶκειν ὑπὸ τῆς αὐτοῦ ποιότητος νικωμένης τῆς ζάλης, οὗτω καὶ ἡ ψυχὴ ἡμῶν, διὰν ὑπὸ τῆς χρησιότητος παινῆται τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἠδέως γαληνιά. Χαίρουσα γὰρ ἠϊαία κατὰ τὸν λέγοντα Ἅγιον: «Πλὴν τῷ Θεῷ ὑποτάγητι ἡ ψυχὴ μου», τῇ ἐπισκιαζούσῃ αὐτῇ ἐκεῖνη ἀπαθεῖ καὶ ἀσθητῶ χρησιότητι. Διὰ τοῦτο οὖν πᾶν ὁπόσοι τότε παροξυνοῦντο ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἐπιτηδεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς, ἀόργητός τε διαμένει καὶ πάσης ἐμπλεως χαρᾶς. Εἰς ὅπερ τις ἔρχεται ἡ μένει, εἰ τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀπαύστως καθηδύνει. Τοῖς γὰρ ἀγωνιζομένοις εἶδος τι φέρει ἀγνισμοῦ ὁ φόβος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. «Ὁ γὰρ φόβος Κυρίου ἀγνός διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος».

ἀπόδοσις

Ὅπως ἡ θάλασσα ὅταν εἶναι τρικυμισμένη ὑποχωρεῖ μὲ τὸ λάδι ποῦ τῆς ρίχνουν καὶ γαληνεύει ἀπὸ τὴν λιπαρότητα, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ μας, ὅταν λιπαίνεται ἀπὸ τὴν ἀγαθὴν ἐνέργειαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, γαληνεύει γλυκύτατα. Διὰ τοῦτο δέχεται μὲ χαρὰν τὴν καλὴν ἦτταν της ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀνεκφράστου καὶ ἀπαθούς χρηστότητος, ποῦ τὴν ἐπισκιαρίζει, ὅπως λέγει ὁ Προφήτης: «Πλὴν τῷ Θεῷ ὑποτάγητι ἡ ψυχὴ μου» (Ψαλμ. 61, 6). Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ λοιπόν, ἡ ψυχὴ διαμένει εἰρηνικὴ καὶ γεμάτη ἀπὸ χαρὰν, παρ' ὅλον τὸν πόλεμον τῶν δαιμόνων καὶ τὰς μεθοδείας των διὰ τὰ τὴν παρωζύνουν. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἔρχεται κανεὶς καὶ

παραμένει, εάν γλυκαίνει την ψυχὴν του πάντοτε με τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Διότι εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους, ὁ φόβος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ἐνεργεῖ ἀγνιστικῶς. «Ὁ γὰρ φόβος Κυρίου ἀγνὸς διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶ- νος» (Ψαλμ. 18, 10).

ΣΧΟΛΙΟΝ

Ζῶν ἐν πρᾶττι ὑπὸ τὰς ἐνεργείας τοῦ ἀγίου Πνεύματος ὁ ἅγιος Δ. μᾶς ἀποκαλύπτει καὶ μίαν ἐπὶ πλέον ἐμπειρίαν του. Οἱ παλαιοὶ ναυτικοί, ὅταν ἐκινῶνεν τὸ πλοῖον των ἀπὸ τὴν θαλασσοταραχὴν, ἔρριπταν εἰς τὴν θάλασσαν λάδι καὶ ἐγαλήνευε στὴν ἐπιφάνειάν της. Ἀπὸ τὴν εἰκόνα αὐτὴ παίρνει παράδειγμα διὰ νὰ ἐκφράσῃ ἀναλογικῶς ὁ ἅγιος Πατὴρ τὴν ἐνεργείαν τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία χαίρεται εἰς αὐτὴν τὴν ὑπερφυᾶ γαλήνην διὰ τὴν «ἤτταν» της, ὑπὸ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, πού τῆς χαρίζει ἀνέκφραστον ἀπάθειαν. Διὸ καὶ ἐν ἀγαλλιάσει ἀπαγγέλλει τὸ Ψαλμικὸν (61, 6). Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκιάσεως τῆς χάριτος, ὅλαι αἱ δαιμονικαὶ προσπάθειαι νὰ παροξύνουν τὴν ψυχὴν ἀποτυγχάνουν. Αὐτὴ παραμένει ἀτάραχος καὶ γεμάτη ἀπὸ χαρᾶν, ἐπειδὴ τὴν σκέπει τὸ ἅγιον Πνεῦμα.

Ὁ ἅγιος Δ. ἐκ πείρας γνωρίζει, ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν καταλήγει ἡ ψυχὴ καὶ παραμένει, εάν ὁ ἐνεργούμενος ὑπὸ τῆς χάριτος γλυκαίνει τὴν ψυχὴν του συνεχῶς με τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ὁ φόβος αὐτὸς τὴν ἀγνίζει.

Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται περίεργος ἡ ἀποψις. Ἐν τούτοις οἱ ἅγιοι, διδάσκοντες ἐκ πείρας ἀγιοπνευματικῆς, δὲν λέγουν τίποτε μὴ πραγματικόν. Πράγματι, ὁ φόβος τοῦ Κυρίου ἀγνίζει, ὅπως διδάσκειται ἀπ' ὅλους τοὺς ἁγίους Πατέρας. Πρέπει ὅμως νὰ διευκρινίσωμεν ὅτι ὑπάρχουν πρῶτοις φόβου τοῦ δουλικοῦ καὶ τοῦ φόβου τῶν Ἁγίων. Εἰς τὸν πρῶτον ἀναφέρεται τὸ «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» καὶ εἰς τὸν δεῦτερον «ψάλλατε αὐτῷ (τῷ Θεῷ) ἐν φόβῳ καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ». Ὑπάρχει δὲ καὶ φόβος μεταξὺ τῶν δύο, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ὁ ἅγιος Δ. Ἐπομένως ὁ πρῶτος καθαρίζει - ἀγνίζει, ὁ τῶν Ἁγίων εἶναι φόβος - δέος ἐνώπιον τῆς θείας μεγαλωσύνης καὶ ὁ δεύτερος «καθηδύνει». Περὶ τῶν διαφορῶν τοῦ φόβου ἀναφέρεται εἰς τὸ ις' κεφ.

λς'

ΗΛΕΙΣ ἀκούων αἰ- σθηθῶν νοὸς ὁρατῶς αὐτῷ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ὀφθῆναι ἐλπίζετω. Αἰσθάνεσθαι

ὕεν γὰρ φαμεν, ὁ- ριαν καθαρεύῃ τὴν ψυχὴν, ἐν ἀρρητῷ τι- νι γεύσει τῆς θείας παρακλήσεως, οὐ φαί- νεσθαι δὲ αὐτῇ τι τῶν ἀοράτων, ἐπειδὴ

νῦν διὰ πίστεως καὶ οὐ διὰ εἰδους, ὡς ὁ μακάριος λέγει Παῦλος, περιπατοῦμεν. Ἐὰν οὖν ὀφθῆ τι τῶν ἀγωνιζομένων ἢ φῶς ἢ σῆμα τι πυροειδές, μηδαμῶς καταδεξάσθω τὸ τοιοῦτον ὄραμα. Ἀπάτη γὰρ ἐστὶ φανερὰ τοῦ ἐχθροῦ ὅπερ πολλοὶ πα- θόντες ἐξ ἀγνοίας ἐξετράπησαν τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας. Ἡμεῖς δὲ ἴσμεν ὅτι, ἐφ' ὅσον ἐνδημοῦμεν ἐν τῷ φθαρτῷ τούτῳ σώ- ματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τοῦτι ἔ- στιν ὁρατῶς ἢ αὐτὸν ἢ τι τῶν ἐπουρανίων αὐτοῦ θναμάτων ὁρᾶν οὐ δυνάμεθα.

ἀ π ὀ δ ο σ ι ς

Κανεις ποὺ ἀκούει αἴσθησιν νοῦς, ἄς μὴ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ τοῦ ἀποκαλυφθῆ ὁρατῶς ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. Διότι λέγομεν δεδαίως, ὅτι ὅταν ἡ ψυχὴ εἶναι καθαρὰ αἰσθάνεται μίαν ἀνέκφραστον γεύσιν τῆς θείας παρακλήσε- ως, ὅμως κανένα ἄόρατον δὲν βλέπει κα- νεις, ἐπειδὴ ὅπως λέγει ὁ μακάριος Παῦ- λος, τώρα «διὰ πίστεως περιπατοῦμεν οὐ διὰ εἰδους» (Β' Κορ. 5, 7). Ἐὰν λοιπὸν φανῆ σὲ κανένα ἀγωνιζόμενον φῶς ἢ σῆ- μα τι πυρίμορφον, νὰ μὴ ἀποδεχθῆ τελεί- ως αὐτὸ τὸ ὄραμα. Πρόκειται περὶ φανε- ρᾶς ἀπάτης τοῦ πονηροῦ, τὴν ὁποίαν πολ- λοὶ δὲν ἀντελήφθησαν ἀπὸ ἀγνοιάν των διὸ καὶ ἐπλανήθησαν. Ἐμεῖς ὁμως γνωρίζομεν ὅτι, ἐφ' ὅσον εὐρισκόμεθα εἰς τὸ φθαρ- τὸν τοῦτο σῶμα, εἴμεθα μακρὰ ἀπὸ τὸν Θεόν, δηλαδὴ δὲν δυνάμεθα νὰ βλέπωμεν τὸν Θεὸν ὁρατῶς ἢ κάτι ἀπὸ τὰ θαυμαστὰ ἄόρατα ἐπουράνια.

ΣΧΟΛΙΟΝ

Τὸ λς' κεφάλαιον ἀπαιτεῖ πολλὴν προσο- χὴν. Ὁ ἀποκλεισμός τῆς ὁράσεως αἰσθητῶς

→ εἰς σελ. 13

Ο ΘΕΟΦΙΛΗΣ ΙΩΑΝ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

ΩΡΑ με την ευκαιρία του εορτασμού των 200 ετών από της γεννήσεως του πρώτου Κυβερνήτου της Ελλάδος Ιωάννου Καποδίστρια, δημοσιεύομεν τρεις ανεκδότους επιστολάς του προς την Ι. Κοινότητα του Αγίου Όρους, όχι μόνον ως «δείγμα γραφής» του ενδιαφερόντος του δια τα Μοναστήρια, αλλά και ως τεκμήρια της ορθοδόξου ψυχής του.

Ανδρωθείς ο Καποδίστριας μέσα στο κλίμα της εσσεβείας της Τσαρικής Αυλής, εξαρτούσε την έκβαση των πολιτικών του προσπαθειών από τον Θεόν και τις προσευχές των αγίων ανθρώπων. Γιατί δεν είναι ασήμαντο πράγμα για ένα πολιτικόν άνδρα να τελειώνει κρατικά έγγραφα με την αίτηση ευχών και την επίκληση Αποστολικών χωρίων. Γι' αυτό και ο Θεός τον αξίωσε να πέση σάν μάρτυρας της εσσεβείας του εξω από τον Ι. Ναόν κατά τον εκκλησιασμόν του.

Η επιστολή του 1828 από τον Πόρον απευθύνεται στην Ίερά Κοινότητα, η οποία κάτω από την δυσβάστακτη φορολογία των τούρκων, ζητούσε την συνδρομήν του Κυβερνήτου της ελευθέρας Ελλάδος. Αλλά το ταμείον του Κράτους ήτο πτωχόν. Και ο θεοφιλής Καποδίστριας χορηγεί εξ ιδίου τον 5.000 γρόσια, ζητών «δερωδώς» τας προσευχάς των Αγιορειτών, γιατί σέ κάθε του πράξιν «επιποδοῦσε την εξ ύψους αντίληψιν και οδηγίαν»:

Η δεύτερη επιστολή του 1830 προς την Ι. Μονή των Ίθέρων αναφέρεται μάλλον στά αποσταλλέντα κειμήλια προς διάσωσιν των από τους τούρκους, όπως και Απειθή με την Ίδια χρονολογία προς Ι. Μονή Καρακάλλου. Είναι γνωστόν, ότι με

την έναρξιν της Ελληνικής Επανάστασεως, οί τούρκοι επέλεσαν κατά των μοναστηρίων του αγίου Όρους, τὰ όποια κυριολεκτικώς κατατалаιπώρησαν με τις ενισχυμένες φρουρές των εντός αυτών.

Οί αγιορείται προβλέψαντες ληλασίες και λαφυραγωγήσεις, άλλα ιερά κειμήλιά των εξησφάλισαν σέ μουσικές κρύπτες και άλλα απέστειλαν στά ελευθερωθέντα νησιά. Όταν λοιπόν ο κίνδυνος απεμακρύνθη, έστειλαν αντιπροσώπους των αί Ι. Μοναί να παραλάβουν τὰ κειμήλιά των και νά διακανονίσουν και για σχετικήν αποζημίωσιν δι' όσα τιμαφή προσέφεραν στόν άγώνα.

Αυτό είναι το περιεχόμενον των τριών επιστολών, που αποκαλύπτει την βαθειάν θεοσεβείαν του Καποδίστρια. Άς καθρεφισθούν οί σημερινοί πολιτικοί μας σις επιστολές του ένθέου εκείνου άνδρός και ίσως ώφεληθούν από την πίστιν του την ορθόδοξον και τό υψηλόν πνευματικόν του ήθος. Και θά ώφεληθῆ και τό Όρθόδοξον Έθνος μας.

Ευχαριστούμεν τον βιβλιοθηκάριον της Ι. Μονής των Ίθέρων διά τον κόπον της αντιγραφής των ανεκδότην επιστολών και την προσφοράν των σιους Αθωνικούς Διαλόγους».

Έκ Πόρου τη 20/9/1828

Πρός τους έν Αγίω Όρει Πανοσιωτάτους Καθηγουμένους και λοιπούς Πατέρας.

Ο Κυβερνήτης της Ελλάδος

Πρό όλίγου έλαβον διά χειρός του παρ' ύμών απεσταλμένου Μοναχού Κυρίου Νικηφόρου την της Ύμετέρας Σεβασμίας Κοινότητος επιστολήν σημειωμένην κατά την α' του παρελθόντος.

Μετά βαθυτάτης λύπης άνέγγων

τὰ ἐν αὐτῇ γραφόμενα, καὶ εἶδον τὴν δεινὴν τοῦ Ἱεροῦ Ἰόπου ἐκείνου κατὰστασιν καὶ τὰς πολλὰς ἃς ὑποφέρετε κακουχίας. Θλίβομαι δὲ ἐτι μᾶλλον μὴ δυνάμενος κατὰ τὸ παρὸν νὰ ἐπιφέρω εἰς ἃ ὑποκεισθε κακὰ, τὴν κατάλληλον θεραπείαν.

Πρέπει νὰ πιστεύσῃτε ὅτι καὶ ἡ τῆς Κυβερνήσεως περίστασις, δὲν εἶναι ὀλιγωτέρον δεινὴ καὶ ὅτι δυσκόλως ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ἡμπορεῖ νὰ δοθῇ εἰς τὴν Ἑμετέραν Κοινότητα ἡ ζητούμενὴ ἐξοικονομήσις. Δεχθῆτε λοιπὸν εὐμενῶς τὰ ἐξ ἰδίων μου προσφερόμενα κατὰ τὸ παρὸν Γρόσια πέντε χιλιάδας, τὰ ὁποῖα ἐμετρήσθησαν τοῦ Κυρίου Νικηφόρου καὶ παρ' αὐτοῦ τὰ λαμβάνετε.

Δι' ὅσα δὲ ἀναφέρετε διὰ τοὺς ληστάς δικαίαν κατὰ πάντα κρίνω τὴν αἰτησίαν σας, ὅμως ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἐξεταχθῇ καὶ νὰ λάβῃ τέλος μὲ πολλὴν εὐκολίαν. Ἐχομεν ἐν φυλακῇ τὸν κύριον Δουμπιώτην ὅς τις ὄχι μόνον τὸ ἄριον ὄρος ἐλεηλάτησεν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ πλοῖα μεγάλων Βασιλέων, διὰ τὰ ὁποῖα οἱ αὐτῶν πρέσβεις ζητοῦν τὴν ἀποζημίωσιν καθὲ ἡμέραν.

Βεβαιωθείτε λοιπὸν ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὴν ζημίαν ἣν ὑποφέρετε καὶ τὴν αἰτησίαν σας. Ἐπιποθῶν πρὸ πάντων τὴν ἐξ ὕψους ἀντίληψιν καὶ ὀδηγίαν εἰς πᾶσαν μου πράξιν ζητῶ θερμῶς ἐπὶ τούτῳ τὴν τῶν Ἑμετέρων εὐχῶν καὶ δεήσεων συνδρομήν.

Μετ' ἀτῆς προσηκούσης
εὐλαθείας εἰμι

ΙΩΑΝ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ἄριθ. 1179

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τοὺς Σεβασμίους Προεστώτας
τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἱεθῶρων,
καὶ τὴν περὶ αὐτοὺς ἀδελφότητα.

Αἰ πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινὴν Σύνα-
ξιν ἀπαιτήσεις μας, καὶ αἰ ἐπισυνα-

πτόμεναι εἰς αὐτὰς πράξεις τῆς Κυβερνήσεως, θέλει σᾶς πληροφορήσει ὅσα πρὸς τὸ παρὸν ἐνηργήσαμεν, περὶ ὧν αἰτείσθε ὑπὲρ τοῦ Κοινοῦ καὶ ὑμῶν, διὰ τῶν Κοινῶν καὶ μερικῶν ἀναφορῶν, τὰς ὁποίας ἐπαρουσίασαν οἱ Πανοσιώτατοι Συνάδελφοί σας, Κύριοι Ἀρχιμανδριταὶ Κύριλλος καὶ Ναθαναήλ.

Νομίζοντες δὲ χρέος ἱερὸν νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἱερῶν τούτων Σκηνωμάτων, θέλομεν ἐνεργήσει καὶ ἀκολούθως ὅσα ἐξ ἐμοῦ σὺν Θεῷ ἀντιλήπτοροι, συντείνονται εἰς τὸν σκοπὸν τούτων.

Ὁ δὲ Θεὸς τῆς Εἰρήνης δώη ἡμῖν καὶ ὑμῖν ἀξίως περιπατήσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθημεν, ἵνα ἐν πᾶσι καὶ διὰ πάντων δοξάζεται τὸ Πανάγιον Αὐτοῦ Ὄνομα.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 18/8/1830

Ὁ Κυβερνήτης

ΙΩΑΝ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν

Γραμματεὺς

Ν. Χρυσόγελος

Ἄριθ. 1180

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὸν Πανοσιώτατον Ἐπίτροπον
τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Καρακάλλου
καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν Ἱερὰν

Ἀδελφότητα

Ὁ Πανοσιώτατος Συνάδελφός σας Κύριος Γαβριήλ ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν Κυβερνήσει τὴν ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος ταύτης ἀναφορὰν, καθ' ἣν καιρὸν καὶ οἱ παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συντάξεως συστηθέντες ἀπεσταλμένοι τεσσάρων ἄλλων Κοινοτήτων εἰς ἀναζήτησιν τῶν παρακατατεθέντων εἰς Ὑδραν ἱερῶν σκευῶν, εὐρέθησαν εἰς τὴν Καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐφοδιάσαντες αὐτοὺς μὲ τὰς ἀνηκούσας διαταγὰς, διευθύναμεν πρὸς τὸν Διοικητὴν τῆς Νήσου Ὑδρας καὶ τοὺς Ἐπιτρόπους τῆς ἐκεῖ

Μονῆς, διὰ τὰ παραλάβωσι τὰ ἐκεῖ ἀποκείμενα ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια, κατὰ τὴν ὁποίαν φέρουσι ἕκαστος καταγραφὴν ἐπικυρωμένην παρὰ τῆς Κοινότητος τῆς Αὐτῆς Νῆσου.

Ὅσα δὲ ἐκ τῶν ἱερῶν σκευῶν ἐχρησίμευον εἰς δημοσίας ἀνάγκας ἐν καιρῷ κρίσιμων περιστάσεων, ἐλήφθησαν γενικὰ μέτρα περὶ τούτων, καὶ ἐξ ἀποζημιώσεως τῶν Ἱερῶν Κοινοτήτων, καθὼς θέλετε πληροφορηθῆ ἀπὸ τὰς πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινὴν Σύναξιν ἀπαιτήσεις μας καὶ ἀπὸ ζώσης φωνῆς τοῦ Συν-ἀδελφου σας Κυρίου Γαβριήλ, ὅστις ἐπανέρχεται μετὰ τῶν ἄλλων Συναδελφῶν συναποκομίζων τὰ διασωθέντα ἱερὰ σκεύη καὶ συνεπαγόμενα εἰς τοὺς ἐνταῦθα παροικοῦντας Πατέρας.

Ὁ Αὐτὸς Συνάδελφός σας θέλει σὰς πληροφορήσει περὶ πάντων, ὅσα ἀναφέρονται μερικῶς εἰς ἕκαστον Μοναστήριον καὶ γενικῶς εἰς τὴν Ἱερὰν τοῦ Ἀγίου Ὄρου Κοινότητα, τῆς ὁποίας τὰ δίκαια θέλομεν προστατεύσει, ὅσοι ἐφ' Ἡμῶν ἐξήρηται, ἐκπληροῦντες χρέος ἱερὸν καὶ εὐάρεστον εἰς Ἡμᾶς.

Ἐχοιμεν τὸν Θεὸν ἀντιλήπτορα, διὰ τῶν ἱερῶν ὑμῶν εὐχῶν, παρ' οὗ πᾶν ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις βραβεύεται.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 17/8/1830

Ὁ Κυβερνήτης
Σφραγίς. Ὑπογραφή
ΙΩΑΝ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ
Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
Γραμματεὺς
Ν. Χρυσόγελοσ

ΤΟΥ ΑΓ. ΔΙΑΔΟΧΟΥ

→ ἐκ τῆς σελ. 10

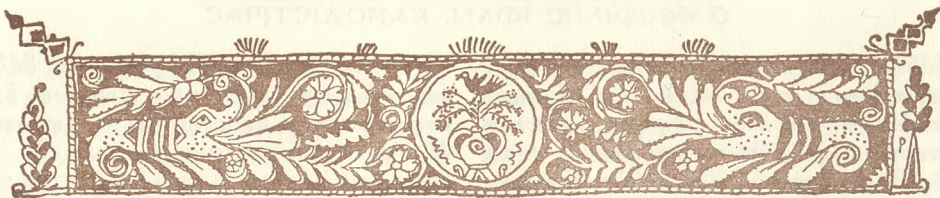
ἑρώτημα ἂν ἐκφράξῃ τὴν θαθεῖαν πείραν του ἦ, παρακάμπτον αὐτήν, ἀποβλέπει ἅπλως εἰς τὴν διασφάλισιν τῶν πρὸς οὓς ἀπευθύνεται ἀπὸ ἐνδεχομένης πλάνας. Διὰ τὰ προβῆ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ κεφαλαίου τούτου, εἶχε ὑπ' ὄψιν του ἀναμφιβόλως, ὅτι τὸ θέμα περὶ Θείου φωτός συνεζητεῖτο μετὰ τῶν μοναχῶν, πρᾶγμα πού τεκμαίρεται καὶ ἐκ τοῦ «Μηδεῖς... ἐπιζέτο...». Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονῆται, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἁγίου Διαδόχου ἦτο Μαν ἐξηλωμένη ἡ αἰρεσις τῶν μασσαλιανῶν - εὐχιτῶν, οἱ ὅποιοι ἵπεστήριζαν, ὅτι βλέπουν αἰσθητῶς τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ τῶν ὁποίων ὁ ἅγιος οὗτος Πατὴρ ἔγραψε 3-4 κεφάλαια, ὡς θὰ ἴδωμεν.

Ταῦτα γράφοντες, ἐκφράζομεν ἁπλᾶς εἰκασίας, ἐκτός καὶ ἂν δεχθῶμεν, ὅτι ἐνῶ κατὰ τὴν ἐποχὴν του εἶχεν ἦδη ἀναπτυχθῆ πατρολογικὴ διδασκαλία περὶ Θείου φωτός, ὁ θεῖος Δ. τὴν ἠγνόει, πρᾶγμα οὐχὶ πολὺ πιθανόν. Πάντως ἀνεζητήσαμεν εἰς τὰ ὑπόλοιπα κεφάλαιά του ὅπως καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα γνωστὰ ἔργα του καὶ οὐδαμοῦ εἴθομεν νύξεις περὶ ὁράσεως τοῦ Θεοῦ καὶ ἄκτιστου φωτός.

Ἄλλὰ εἶναι γνωστὴ ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία καθιερώθη καὶ Συνοδικῶς ἐν τῷ 14ον αἰῶνα μὲ κυριαρχοῦντα διδάσκαλον τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν, ὅστις ἐστὶν

εἰς τὴν σημαντικὴν μέχρι τότε Πατερικὴν γραμματείαν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Καὶ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὅτι τὸ θεῖον φῶς, ὄχι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ ἄκτιστος ἐνέργεια, ὁράται καὶ αἰσθητῶς, μετασκευαζόμενον τῶν ὀφθαλμῶν ὑπὸ τῆς χάριτος, ὡς ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῶν Ἀποστόλων, οὔτινες εἶδαν τὸ ἄκτιστον φῶς τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου εἰς τὸ θαβώριον ὄρος.

Ὡς πρὸς τὴν στάσιν τοῦ ἁγίου Διαδόχου ἐναντι τοῦ θεολογικοῦ τούτου θέματος, καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἀπέφυγεν ἐπιμελῶς νὰ ὀμιλήσῃ πρὸς μοναχοὺς, εὐκόλως δυναμένους νὰ πλανηθοῦν ἀπὸ τὸν μετασχηματιζόμενον εἰς ἄγγελον φωτὸς σατανᾶν, ἀφοῦ ὁμολογεῖ, ὅτι «πολλοὶ παθόντες ἐξ ἀγνοίας ἐξετόράτησαν τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας». Διὸ καὶ τοὺς ἐπιστᾶ τὴν προσοχήν, ὅπως καὶ εἰς τὸ μ' κεφάλαιον, ὅτι «οὐ δεῖ (οὖν) ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐλπίδι τινὰ τὸν ἀσκητικὸν μετεῖναι βίον...», ὅτι θὰ ἴδουν θεῖον φῶς, περιγράφον μόνον τὰ εἶδη τοῦ δαιμονικοῦ πυρώδους φωτός πρὸς γνῶσιν των. Ἄλλωστε ἡ ἀπόκρισις τῆς ὁρατῆς θεᾶς τοῦ ἄκτιστου φωτός, κατὰ τὴν ἔξαρσιν τοῦ μασσαλιανισμοῦ, ἦτο πρᾶθις συνέσεως. Διότι ἀφοῦ τὸ θεῖον φῶς ἦτο ὁρατόν, διατί οἱ μασσαλιανοὶ θὰ ἦσαν αἰρετικοὶ καὶ πῶς δὲν θὰ ἠκολούθει μία διαρροή Ὀρθοδόξων μοναχῶν πρὸς αὐτούς;

ΕΚΑΤΟΝΤΑΣ ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΤΟΥ ΑΓ. ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

Ε

ΚΕΙΝΟΣ είναι γνήσιος φίλος πού, κατά τόν καιρόν του πειρασμού, συνυποφέρει με τόν πλησίον με τρόπον άτάραχον και άθόρυβον, ώς ιδικός του τās θλίψεις, πού φέρουν αι περιστάσεις, τās ανάγκας και τās συμφορές του άλλου.

οθ' Μή περιφρονήσης τήν συνειδησίμ σου πού πάντα σε συμβουλεύει για τόν καλόν σου. Διότι σου προσφέρει ύποδείξεις θείας και άγγελικής, σε έλευθερώνει άπό τούς κρυφούς μολυσμούς τής καρδίας σου και τελικώς, κατά τόν καιρόν του θανάτου σου, σου χαρίζει παρρησίαν πρός τόν Θεόν.

π' Έάν θέλεις να γίνεις μετριοπαθής και σφός και να έλευθερωθής άπό τόν πάθος τής οίησης, να ζητήσεις πάντοτε να μαθαίνεις τί δέν γνωρίζεις. Και όταν άνακαλύπτεις πόσα σου διαφεύγουν χωρίς να τόν άντιλαμβάνεσαι, τότε θα καταπληγής για τήν άγνωσίαν σου και θα ταπεινωθής. Όπότε έρχόμενος εις έπίγνωσιν του έαυτου σου, θα έννοήσης πολλά, μεγάλα και θαυμαστά πράγματα· επειδή τόν να νομίζη κανείς ότι έχει γνώσιν, έμποδίζει αυτό εις τήν άπόκτησιν γνώσεως.

πα' Έκείνος πραγματικώς θέλει να σωθής, πού δέν άρνείται τās ίαματικά φάρμακα πού του προσφέρουν. Και φάρμακα είναι αι λύτες και άδύνες, πού παραχωρεί ο Θεός δια διαφόρων πειρασμών. Αυτός δέ πού άντιστέκεται στους πειρασμούς και τās θλίψεις, δέν γνωρίζει τόν σκοπόν τής πνευματικής ζωής, ούτε ποίον έφόδιον θα πάρη άπό έδω δια τήν μέλλουσαν ζωήν.

πδ' Η κενοδοξία και η φιλαργυρία γεννούν η μία τήν άλλην. Διότι εκείνοι πού κενοδοξούν άγωνίζονται να πλουτίσουν και οι πλουτούντες κενοδοξούν, ώς άνθρωποι του κόσμου. Άλλά ο Μοναχός, επειδή είναι άκτηήμων, κενοδοξεί περισσότερο. Διότι άν έχη χρήματα τα κρύπτει άπό τούς ανθρώπους άπό έντροπήν, άφου δέν άρμόζουν εις τόν σχήμα του ως άκτηήμονος.

πεγ' Ίδιωμα τής κενοδοξίας του Μοναχού είναι να κενοδοξή δια τās άρετάς του. Τής δέ ύπερφανείας του Μοναχού ίδίωμα είναι, να έπιτρέπεται για τās κατορθώματά του, να μη τās

άποδίδη εις τήν βοήθειαν του Θεού και να έξουθενή τούς άλλους, ότι τάχα αυτός είναι άνώτερος. Τα δέ ιδιώματα τής κενοδοξίας και τής ύπερφανείας τών κοσμικών είναι, να κενοδοξούν και να έπαίρνονται για τόν κάλλος του σώματος, δια τόν πλούτον, τήν κοσμικήν δύναμιν και τήν φρόνησιν.

πδ' Τα κατορθώματα τών ανθρώπων του κόσμου είναι πτώσεις για τούς Μοναχούς. Και τα κατορθώματα τών δευτέρων είναι πτώσεις για τούς πρώτους. Ήτοι τās κατορθώματα τών του κόσμου είναι, πλούτος, δόξα, έγκόσμιος δύναμις, ηδοναι, πολλά τέκνα και τās τοιαύτα. Τα τών Μοναχών είναι, άκτηήσυνη, άδοξία, έκουσία άδυναμία, έγκράτεια, κακοπάθεια και τās τοιαύτα. Έάν ο φιλόκοσμος, παρὰ τήν πρόθεσίμ του, φθάση εις αυτά, θα θεωρήση τόν έαυτον του δυστυχή και ίσως όδηγηθής εις αυτοκτονίαν, όπως συνέβη με πολλούς.

πε' Ο Θεός δια δύο αιτίες έκτισε τīs τροφές· δια να τρεφώμεθα και να θεραπευώμεθα δι' αυτών. Αυτοί πού χωρίς τούς δύο λόγους τρώγουν, κατακρίνονται ως φιλήδονοι, διότι κάμνουν παρόχρησιν εκείνων πού ο Θεός έδωσε δια χρήσιν. Και εις όλα τās πράγματα η παράχρησις είναι άμαρτία.

πς' Ταπεινοφροσύνη είναι συνεχής προσευχή με δάκρυα και άσκητικήν κακοπάθειαν. Η ταπεινοφροσύνη επειδή πάντοτε επικαλείται τόν Θεόν εις βοήθειαν, δέν αφήνεται να πιστεύη άφρόνως εις τήν δύναμιν και τήν σοφίαν τής, άλλ' ούτε να ταπεινώνη τούς άλλους, διότι αυτά είναι δυσίατα νοσήματα του πάθους τής ύπερφανείας.

πζ' Άλλο είναι να μάχεται κανείς κατά του φιλού λογισμού, δια να μη κινήση τόν άνάλογον πάθος και άλλο να μάχεται κατά του έμπαθούς λογισμού, δια να μη γίνη συγκατάθεσις. Πάντως άμφότερα τās είδη πολέμου, δέν επιτρέπουν στους λογισμούς να φθείρουν τήν ψυχήν, ως μη χρονίζοντες.

πη' Η λύπη είναι συνεζευγμένη μετά τής μνησικακίας. Όταν ο νοϋς φαντάζεται τόν πρόσωπον του άδελφου και αισθάνεται λύπην, είναι φανερόν ότι έχει μνησικακίαν πρός αυτόν. Α'Οδοι μνησικακόν εις θάνατον, διότι πās μνησικακός είναι παράνομος.

πθ' Έάν μόν σϋ μνησικακής δια κάποιον, να προσεύχασαι ύπέρ αυτού και τότε σταματάς τήν

ἐνέργειαν τοῦ πάθους, διότι χαρίζεται ἡ λύπη διὰ τῆς προσευχῆς ἀπὸ τὴν μὴνῃν τοῦ κακοῦ ποῦ σοῦ ἔκαμε. Ὅταν δὲ γίνῃς φιλόνηθρωπος καὶ ἀποκτήσῃς ἀγάπην, τότε θὰ ἐξαφανίσης τελείως τὸ πάθος ἀπὸ τὴν ψυχὴν σου. Ἐὰν πάλιν μνησικακῇ γιὰ σένα, ἐσὺ νὰ φέρεσαι μὲ συγκρατάθῃσιν καὶ ταπεινώσιν, ἀνυστρεφόμενος μὲ ἀγάπην αὐτόν, ὅποτε τὸν ἐλευθερώσεις ἀπὸ τὸ πάθος.

ζ' Χρειαίεται κόπος διὰ νὰ σταματήσῃς τὴν λύπην ἐκείνου ποῦ σὲ φθονεῖ, διότι θεωρεῖ συμφορὰν τοῦ τὸ χάρισμά σου ποῦ ἐκείνος φθονεῖ. Καὶ δὲν ἡμπορεῖ ἀλλοίως νὰ ἀναστείλῃς τὸν φθόνον τοῦ, παρὰ νὰ ἀποκρύψῃς τὸ φθονούμενον χάρισμα. Ἐὰν ὅμως τὸ χάρισμά σου ὠφελῇ πολλούς, ἐκείνον δὲ λυπεῖ, τί πρέπει νὰ κάμῃς; Βεβαίως πρέπει νὰ προκρίνῃς τὴν ὠφέλειαν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ νὸ φροντίξῃς ὅσον δύνασαι καὶ ὑπὲρ τοῦ φθονοῦντος. Πρόσεχε μόνον μήπως παρασυρθῇς καὶ σὺ ἀπὸ ἄλλο πάθος κατ' αὐτοῦ καὶ εὐρεθῇς ἀγωνιζόμενος ὄχι κατὰ τοῦ πάθους τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλὰ κατ' αὐτοῦ. Δι' αὐτὸ μὲ ταπεινοφροσύνην νὰ θεωρῇς τὸν φθονοῦντα ἀνωτέρων σου καὶ σὲ κάβη εὐκαιρίαν νὰ προτιμᾷς αὐτόν ὡς ὑπερέχοντα. Ἐὰν δὲ σὺ φθονῇς, δύνασαι νὰ σταματήσῃς τὸν φθόνον ὡς ἐξῆς: νὰ συγχαίρεσαι ὅταν ὁ ὑπὸ σοῦ φθονούμενος χαίρεται καὶ νὰ λυπηθῇς γιὰ ὅ,τι λυπεῖται αὐτός· οὕτω δὲ ἐκπληρώσεις τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἀποστόλου: «χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων» (Ρωμ. 6').

ζα' Ὁ ἡμέτερος νοῦς εὐρίσκειται στὸ μέσον δύο δυνάμεων, ποῦ ἐνεργοῦν ξεχωριστὰ καὶ διαφόρως· ἡ μὲν τὴν ἀρετὴν, ἡ δὲ τὴν κακίαν· δηλαδὴ ὁ Ἄγγελος καὶ ὁ δαίμων. Ὁ νοῦς ὅμως δικαιούται καὶ δύναται νὰ ἀκολουθήσῃ ὅποιον θέλει ἢ νὰ ἀντισταθῇ.

ζβ' Αἱ ἅγια δυνάμεις, οἱ Ἄγγελοι, μᾶς προτρέπουν εἰς τὰ καλὰ· τὰ δὲ ἐκ φύσεως σπέρματα (ἡ συνείδησις, ὁ νοῦς) καὶ ἡ ἀγαθὴ προαίρεσις, μᾶς βοηθοῦν. Οἱ δαίμονες ἐπίσης προσβάλλοντες, ἔχουν πρὸς συμμαχίαν τῶν τὴν πονηρὰν προαίρεσιν καὶ τὰ πάθη.

ζγ' Τὸν καθαρὸν νοῦν διδάσκει πότε μὲν ὁ ὕδιος Θεός, «ἐπιθαίνων αὐτῶ», πότε αἱ ἅγια δυνάμεις συμβουλευούσαι τὰ καλὰ· ἄλλοτε πάλιν οἱ λόγοι τῶν ὄντων, ποῦ θεωρεῖ ὁ νοῦς

ζδ' Ἐκείνος ὁ νοῦς, ποῦ ἠξιώθη νὰ ἀποκτήσῃ πνευματικὴν γνῶσιν, πρέπει νὰ διατηρῇ τὰ νοήματα τῶν πραγμάτων ἀπαθῆ, τὰ θεωρήματα βέβαια καὶ τὴν κατάστασιν τῆς προσευχῆς καθαρὰν καὶ ἀβόλωτον. Ἄλλα παρὰ ταῦτα, ὁ νοῦς δὲν δύναται νὰ τὰ ἐπιτυγχάνῃ πάντοτε αὐτὰ, διότι θολοῦται καὶ καπνίζεται ἀπὸ τὰς ἀναθυμιάσεις τῶν σαρκικῶν παθῶν, ποῦ ἐρεθίζουν οἱ δαίμονες.

ζε' Δι' ὅσα πράγματα λυπούμεθα δὲν σημαίνει ὅτι δι' αὐτὰ καὶ ὀργιζόμεθα, διότι πλεονάζουν τὰ αἰτία τῆς λύτης ἐν σχέσει πρὸς τὰ τῆς ὀργῆς. Ἦτοι, ἔσπασε αὐτὸ, ἔχασθε τὸ ἄλλο, ἀπέθανε ὁ δεῖνα, διὰ τὰ ὅποια καὶ λυπούμεθα. Δι' ἄλλα αἰτία καὶ λυπούμεθα καὶ ὀργιζόμεθα ἀπὸ ἀφιλόσοφον διάθεσιν.

ζς' Ὅταν ὁ νοῦς δέχεται τὰ νοήματα τῶν πραγμάτων, τότε φυσικῶς μετασχηματίζεται πρὸς

ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. Ὅταν πάλιν τὰ ἴδια πράγματα θεωρῇ πνευματικῶς, τότε μεταμορφοῦται ἀναλόγως πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν πραγμάτων. Ὅταν ὅμως διὰ προσευχῆς ἐνωθῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ, τότε καθίσταται τελείως ἄμορφος καὶ ἀσχημάτιστος. Διότι ὁ νοῦς θεωρῶν τὸν ἄπλοῦν Θεόν, γίνεται καὶ αὐτὸς ἄπλοος καὶ φωτόμορφος.

ζζ' Ἐκείνη ἡ ψυχὴ εἶναι τελεία, τῆς ὁποίας ἡ παθητικὴ δύναμις ἐστράφη ὀλοτελῶς πρὸς τὸν Θεόν.

ζη' Ἐκείνος εἶναι τέλειος νοῦς, ὅστις διὰ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ἐγνώρισε δι' ὑπεργνώσεως, ὑπεραγνώσεως, τὸν ὑπεράγνωστον. Ἐβέβαστο καθολικῶς τὰ δημιουργήματά του καί, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἔλαβε ἀπὸ τὸν Θεὸν περιληπτικὴν γνῶσιν περὶ τῆς προνοίας καὶ κρίσεως τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν δημιουργίαν του.

ζθ' Ὁ χρόνος τέμνεται εἰς τρία (παρελθόν, παρόν, μέλλον). Καὶ ἡ μὲν πίστις «συμπαρτείνεται» καὶ εἰς τὰ τρία τμήματα τοῦ χρόνου· ἡ δὲ ἐλπίς μόνον εἰς τὸ ἕνα (εἰς τὸ μέλλον), ἡ δὲ ἀγάπη εἰς τὰ δύο (τὸ παρόν καὶ τὸ μέλλον). Καὶ ἡ μὲν πίστις καὶ ἡ ἐλπίς σταματοῦν σὲ κάποιο ὄριο· ἡ δὲ ἀγάπη παραμένει εἰς τοὺς ἀείρους αἰῶνας, ὑπερνωμένη εἰς τὸν ὑπεράπειρον Θεόν καὶ πάντοτε ὑπεραυξάνουσα· καὶ διὰ τοῦτο κρείζων πάνταν ἡ ἀγάπη» (Α' Κορ. ιγ', 13).

Σημείωσις :

Αἱ τέσσαρες ἑκατοντάδες Κεφαλαῖων «Περὶ Ἀγάπης» τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ ἤδη στοιχειοθετοῦνται καὶ θὰ κυκλοφορήσουν προσεχῶς εἰς ἐνιαῖον τεύχος, διὰ λογαριασμόν τῶν ἐκδόσεων «Ὁρθόδοξος Κυρῆλη» (Δεσφ. Κεμεντζεζίδου, Καμβουνίων 1, Θεσσαλονίκη, τηλ. 266.755).

Τῆς μεταφράσεως προτάσσει ἡ ἐν συνεχείᾳ δημοσιευομένη Εἰσαγωγὴ καὶ ἀκολουθοῦν σχετικὰ Σχόλια. Μετάφρασις - Εἰσαγωγὴ - Σχόλια ὑπὸ τοῦ Θεοκλήτου Διονυσίου, Μοναχοῦ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ 4 ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΤΟΥ ΑΓ. ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

Ο Άγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς εἶναι μίᾳ μεγάλῃ μορφῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐπέδρασε δὲ ἀποφασιστικῶς τόσον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς περὶ Χριστοῦ θεολογίας, ὅσον καὶ εἰς τὴν πορείαν τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει δις τοῦ ἔτους τὴν ἱερὰν μνήμην του τὴν 21ην Ἰανουαρίου, ἡμέραν τῆς κοιμήσεώς του καὶ τὴν 13ην Αὐγούστου ἐπὶ τῇ μεταθέσει τοῦ Λειψάνου του, γεραίρουσα τὴν ἀγιότητά του καὶ τοὺς ἀγῶνας του.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς μὲ ψηλαφητὴν ἀγάπην καὶ θαυμασμόν, μὲ μέθεξιν ψυχῆς καὶ «πάσων τὰ θεῖα», πλέκει ὁμολογικὰς ὁδὰς εἰς τὸν φερωνύμως μέγιστον Μάξιμον, τὸν ὁποῖον ὀνομάζει «θεοπρεπὲς τῆς φιλοσοφίας καὶ σοφῶν ἐνδιαίτημα», «τῶν ἱερῶν κρηπίδα, βάσιν τῶν δογμάτων, σάλπιγγα τῆς σοφίας Μαρτύρων ἀκρότητα» καὶ τὸν ἐπικαλεῖται διὰ τὰ τοῦ «ἐναποστάξῃ» ὄλην τὴν χάριν τῆς «μελιρροῦτου καὶ ἡδέως γλώσσης» του, προκειμένου νὰ τὸν ὑμνήσῃ ἐπαξίως.

Ἐγεννήθη τὸ 580 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ γονεῖς εὐγενοῦς καταγωγῆς. Διὸ καὶ εἴτηεν ἐπιμελοῦς παιδείας, μορφωθείς φιλοσοφικῶς καὶ θεολογικῶς. Εἰς ἡλικίαν 30 περίπου εἰδὼν καλεῖται ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἡράκλειον εἰς τὴν αὐλὴν του, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ πρώτου γραμματέως (πρωτσιαρχεῖτου), δυνάμει φιλικὰς σχέσεις μὲ ἐξέχον-

τα πρόσωπα τῆς αὐτοκρατορίας.

Φλεγόμενος ἀπὸ τὸν πόθον τοῦ ἠουχαστικοῦ - μοναστικοῦ βίου, ἐγκαταλείπει τὴν αὐλικὴν θέσιν μετὰ τειρατείαν περίπου καὶ κείρεται μοναχὸς εἰς μίαν μονὴν τῆς Χρυσουπόλεως, εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ Βοσπόρου, ὅπου μετὰ τέσσαρα ἔτη, ἦτοι τὸ 618 ἀποκτὰ ὡς πιστὸν μαθητὴν τὸν μοναχὸν Ἀναστάσιον, ὅστις θὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν καὶ θὰ συμμετάσχη καὶ εἰς τὸ μαρτύριόν του.

Περὶ τὸ 624 μεταβαίνει εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῆς Κυζίκου ἐνθα καὶ παραμένει ἐπὶ διετίαν ἀκοούμενος καὶ συγγράφων τὰ πρῶτα ἔργα του. Εἰς τὴν μονὴν αὐτὴν γράφει ἐπιστολάς πρὸς διαφόρους, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν «Δόγον ἀσκητικόν» καὶ τὶς τέσσαρες ἑκατοντάδες «Κεφαλαίων περὶ Ἀγάπης». Τὴν ἰδίαν ἐποχὴν συνέγραψε τὰ ἔργα του «Πεύσεις, ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις» ὡς καὶ τὴν «Ἐρημητείαν εἰς τὸν 59 Ψαλμόν», ἐνῶ τὰ «Ρ Γνωστικὰ Κεφάλαια» φαίνεται ἔγραψεν ἐνωρίτερα.

Ἀργότερα ὁ ἅγιος Μάξιμος ἐμόνασε διαδοχικὰ εἰς Κρήτην καὶ Κύπρον καὶ ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς Καρθαγένην, ὅπου ἐμόνασε μερικὰ ἔτη εἰς μονὴν τῆς ὁποίας ἡγούμενος φέρεται ὁ τότε ἱερομόναχος Σωφρόνιος, συναθλητὴς τοῦ ἁγίου Μάξιμου κατὰ τῆς αἰρέσεως τοῦ μονοθελημοῦ καὶ μονοενεργητισμοῦ καὶ κατόπιν Πατριάρχης Ἱεροσολύμων. Εἰς τὴν μονὴν αὐτὴν τοῦ Ἐνδρατῆ λεγομένην ὁ θεῖος Μάξιμος παρέμεινε μέχρι τὸ 634, ἀπ' οἴου ἀρχίζουν οἱ δογματικοὶ ἀγῶνες του κατὰ τῆς ἀνωτέρω αἰρέσεως, οἱ διωγμοὶ του τὸ μαρτύριόν του μέχρι τῆς ἐν Κυρίῳ

κοιμήσεώς του.

Καθ' ὅλον τὸν βίον του ἔγραψε μεγάλης σπουδαιότητος ἔργα, πλὴν τῶν ἀντιαιρετικῶν, περὶ τῶν ὁποίων δὲν πρόκειται νὰ ἀσχοληθῶμεν, οὔτε περὶ τῶν σπουδαίων θεολογικῶν καὶ μυσταγωγικῶν, ἀφοῦ διαφεύγουν τῶν ὁρίων τῆς παρουσίας ἐργασίας. Θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν παρουσίαν τῶν «Κεφαλαίων Περὶ Ἀγάπης».

Τὸ ἔργον του αὐτοῦ ὁ μέγας Μάξιμος ἔγραψε κατόπιν αἰτήσεως τοῦ πρεσβυτέρου Ἐλπίδιου, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ τὸ ἀποστέλλει. Ἐνωρίτερα τοῦ ἀπέστειλε καὶ τὸν «Λόγον Ἀσκητικόν». «Ὅπως γράφει εἰς τὸν Πρόλογον, τὰ Κεφάλαια εἶναι σὲ ἰσορῆτους τῶν τεσσαρῶν ἁγίων Ἐθαγγελλίων ἑκατοντάδας καὶ ταπεινοφρονῶν, τὰ θεωρεῖ κατώτερα ἴσως τῆς προσδοκίας τοῦ παραλήπιου, ἀλλὰ πάντως ἀνάλογα πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ συγγράφαντος. Ἐπίσης τὸν πληροφορεῖ, ὅτι τὰ Κεφάλαια δὲν εἶναι «γεώργια» τῆς διαβολίας του, ἀλλὰ ἀπάντησις ἀπὸ Πατρικῶν λόγων, τοὺς ὁποίους «διὰ τὸ εὐμνημόνευτον», συνώρπισε σὲ Κεφάλαια συμπυκνώσας τὸ νόημά των. Ἐν συνεχείᾳ ὁ θεῖος Μάξιμος, παρακαλεῖ τὸν Ἐλπίδιον νὰ διαβάξῃ μὲ καλὴν γνώμην τὰ Κεφάλαια, θηρεῦσάν μόνον τὴν ὠφέλειαν ἐξ αὐτῶν καὶ νὰ παραβλέπῃ «τὸ ἀκαλλῆς τῶν λέξεων». Καὶ ἀγνοῶν τελείως τὴν ἀγιότητά του ὁ θεόσοφος Πατὴρ, παρακαλεῖ ὅπως εὐχεται ὁ πρεσβύτερος ὑπὲρ αὐτοῦ ὡς «πάσης πνευματικῆς ὠφελείας ἐρήμων».

Ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ἀξίαν τῶν Κεφαλαίων, ὁ Ἅγιος, ὑπερθυμίζει εἰς τὸν Ἐλπίδιον, ὅτι τὰ ἔγραψε ὑπακούσας σὲ ἐντολήν, δι' αὐτὸ νὰ μὴ νομίσῃ ὅτι εἶχε διάνθειν νὰ κάμῃ τὸν διδάσκαλον. Αὐτὸ δὲ τὸ λέγω, σημειώνει ὁ θεῖος Μάξιμος, διότι σήμερον εἴμεθα πολλοὶ πρὸς γράφομεν λόγια, ἐνῶ εἶναι πολὺ ὀλίγοι ἐκεῖνοι πρὸς παιδαγωγοῦνται καὶ παιδαγοῦν διὰ τῶν ἔργων. Γι' αὐτὸ πρέπει ἕκαστος νὰ διαβάξῃ τὰ Κεφάλαια μὲ προσοχή. Διότι νομίζω, συνεχίζει, ὅτι δὲν εἶναι ὅλα σὲ ἄλλοις κατανοητά, ἀλλὰ καὶ διὰ πολλοὺς πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἔχουν

ἀνάγκην πολλῆς ἐρεῦνης, ἂν καὶ φαίνεται ἐξωτερικῶς ὅτι εἶναι ἀπλά.

Ὁ θεῖος Πατὴρ, κατὰ τὸ ἦθος τῶν Ἁγίων, ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα, ὅτι πιθανὸν νὰ ἀνακαλυφθῇ εἰς τὰ Κεφάλαια κατὰ γνυκῶς χρήσιμον — μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ — ἀπὸ ἐκείνου πρὸς τὰ διαβάξει μὲ φόβον καὶ ἀγάπην Θεοῦ χωρὶς περιέργειαν κακῆν. Ἄλλ' ἐκεῖνος πρὸς διαβάξει, ὅχι χάριν πνευματικῆς ὠφελείας τὸ πῶμα τοῦτο ἢ ὁποιοδήποτε ἄλλο, ἀλλὰ διὰ νὰ θηρεύσῃ λέξεις μὲ σκοπὸν νὰ ταπεινώσῃ αὐτὸν πρὸς τὰ ἔγραψε καὶ εἶσι νὰ φανῇ αὐτός, ὡς οἰηματίας, σοφώτερος, σὺδέποτε καὶ εἰς ὑτιδήποιε θὰ εὖρη καὶ ὠφέλιμον.

Ἦδη ἔχομεν εἰς γενικὰς γραμμὰς τὰς μειριόφρονας ἀπόψεις τοῦ ἁγίου Μαξίμου περὶ τῶν Κεφαλαίων του. Θεωροῦμεν ἀπαραίτητον νὰ παραθέσωμεν καὶ τὰς σκέψεις τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ ἀγιορείτου, ὅστις συμπεριέλαβε μετὰ τοῦ ἁγίου Μακαρίου Κορίνθου τὰ ἀνωτέρω Κεφάλαια μαζῇ μὲ τὰ ἄλλα ἔργα του, — τίς ἐπὶ ἑκατοντάδες «Κεφαλαίων περὶ θεολογίας» καὶ τὴν «Ἐρμηνείαν εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Πάτερ ἡμῶν», — εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθεῖσαν «Φιλοκαλίαν».

Εἰς τὸ βιογραφικὸν σημείωμα πρὸς προτάσσεται τῶν ἀνωτέρω ἔργων, ὁ ἅγιος Νικόδημος μετὰ ἄλλων σημειώνει: «... ὑπερτον τὰς κοσμικὰς ἀρχὰς καταλιπὼν, πρὸς τοὺς ἀσκητικὸς ἀγῶνας ἐπαποδύεται· τῇ πηγῇ δὲ τῆς σοφίας προσπελάσας τὸ στόμα καὶ ταῖς ζωηρότοις ἀδελφαῖς τῶν θείων Γραφῶν διαπαντὸς ποτιζόμενος, ποταμὸν δὲ ἀληθῶς ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ θείων δογμάτων καὶ συγγραμμάτων ἐξέβλυσε, πάντα πελαγίζοντας τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα ὧν καὶ ἡμεῖς τὸ γλυκὺ καὶ νεκρότερον ὕδωρ, διὰ τῶν παρόντων τουτιωνὶ κεφαλαίων, εἰς τὴνδε τὴν βίβλον μετοχευέσαντες, παρεθήκαμεν τοῖς τῷ καλῷ δῖπει τῆς σοφίας συνεχόμενοις, ἵνα πίνοντες δαψιλῶς ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ διψήσωσιν».

Ἐπισημαίνων ἐν συνεχείᾳ τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἀξίαν τῶν Κεφαλαίων, ὁ θεῖος Νικόδημος, λέγει ὅτι εἰς αὐτὸ «φιλοσοφεῖται ἢ ἐργασία καὶ ἢ γνώσις τῆς

ιερᾶς καὶ θεοποιοῦ ἀγάπης, ἡ ἄπαισιος ὀρθότης τῆς ὑψηλῆς θεολογίας κρατύνεται, ἀναδεικνύεται ἐπισημῶνως ἡ πρακτικὴ θεωρία τῶν θεοειδῶν ἀρετῶν καὶ στηλιτεύεται ἡ βδελυκτὴ συμμορία τῶν ἀντιθέτων πρὸς τὰς ἀρετὰς παθῶν καὶ κακιῶν γενικῶς δὲ εἰς τὰ Κεφάλαια (διαλάμπει ἡ τῶν ἡθῶν διακόρησις) ... διὰ τῶν ὁποίων, ἀπαλλασσόμενος κανεὶς ἐνκόλως ἀπὸ τὰ πάθη καὶ ἀποκιῶν καθ' ἕξιν τὰς ἀρετὰς, κατορθώνει νὰ γίνῃ σύγχρονοπολίτης καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν αἰώνιον καὶ θείαν δόξαν.

Προκειμένου νὰ παρουσιάσωμεν τὰ περὶ ἀγάπης Κεφάλαια, πρέπει ἀμέσως νὰ εἰπωμεν, διὴ ἡ ἀσκητικὴ καὶ μυσικὴ διδασκαλία τῶν ἁγίων Πατέρων, δὲν ἀποτελεῖ μίαν ψυχχαναλυτικὴν ἢ ψυχολογιστικὴν γνῶσιν, ἀντληθεῖσαν ἀπὸ πολυχρονίους παρατηρήσεις, ἀλλὰ μίαν ἐσωτερικὴν προσωπικὴν ἐμπειρίαν κηθεῖσαν διὰ τῆς Ὁρθοδόξου Παραδοσιακῆς ἀσκήσεως. Μέσα εἰς τὸ κελλίον τοῦ Μοναστηρίου ἢ τῆς Ἐρημῆς, οἱ μοναχοὶ ἀσκούμενοι δι' ἐγκρατείας, ταπεινώσεως καὶ προσευχῶν ὄν «αἰς τῶν δακρύων τοῦ ροαῖς», καθάιρεται σταδιακῶς, φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀποκτᾷ πνευματικὴν σοφίαν, οἰκειοῦται τὴν πνευματικὴν γνῶσιν κατ' αἰσθησὶν ψυχῆς καὶ ἀποβαίνει ἐπιτεθὲν «πρακτικὸς» καὶ «θεωρητικὸς» διδάσκαλος ὅλης τῆς κλίμακος τῶν παθῶν καὶ τῶν ἀρετῶν.

Ὅλα τὰ κείμενα τῶν ἀσκητικῶν καὶ μυσικῶν ἁγίων Πατέρων ἀντανακλοῦν τὴς ποικίλης ἐμπειρίας των εἰς ὅλας τὰς περιοχὰς τῶν ψυχικῶν ἀλλοιώσεων, ὅλας τὰς ἐνεργείας ὑπὸ τῶν δαιμόνων καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὰς σχέσεις καὶ συναρτήσεις τῶν ἐνεργημάτων τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς, τοῦ λογιστικοῦ, θυμοειδοῦς καὶ ἐπιθυμητικοῦ ὡς καὶ τὴν ἀλληλεπίδρασιν μεταξὺ τῶν ἀρετῶν.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες καθαρθέντες διὰ τῶν ἀδιαλείπτων ἀγώνων των καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἰσηλθάν οὐ χώρους ὑπερφυσικῶν πραγματικότητων, κατ' ἀναλογίαν μὲ τὰς φυσικὰς καταβολὰς των, τὴν δεκτικότητά των καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Κατὰ

βάθος οἱ ἅγιοι ἀποτελοῦν σύνθεσιν φυσικῶν καὶ ὑπερφυσικῶν στοιχείων. Ἔτσι δὲ βλέπομεν τὴν μεταξὺ των ἐνότητα ὡς καὶ τὰς διαφορὰς των. Καὶ ἡ μὲν ἐνότης των διαπιστοῦται εἰς τὰς θεμελιώδεις ἀρετὰς, ἡ δὲ διαφορὰ των ἐμφαίνεται εἰς τὸν θεωρητικὸν χώρον τῆς θεολογίας, τὸ εἶδος τῆς ὁποίας προσδιορίζει ὁ βαθμὸς δεκτικότητος καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐπικτήτου παιδείας. Ὅποτε, ἀνεξαρήτως χρονικῆς ἀποστάσεως καὶ γεωγραφικῶν διαστάσεων, ὑπάρχει ἀπόλυτος ἐνότης μεταξὺ τῶν ἁγίων εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς πνευματικῆς πείρας καὶ «γνώσεως», ἐνῶ εἰς τὸν χώρον τῆς θεολογίας παρατηρεῖται κάποια διαφοροποίησις ἰκανοτήτων. Διότι «ὡ μὲν (γὰρ) διὰ τοῦ Πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα» (Α' Κορ. 12, 8). Ἄλλωστε καὶ αὐτὸς ὁ ἅγιος Μάξιμος θεβαιοῖ τὸ διάφορον τῶν ἰκανοτήτων κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰς φυσικὰς καταβολὰς. «Ὅντε ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐνεργεῖ σοφίαν ἐν τοῖς ἁγίοις, χωρὶς τοῦ ταύτην δεχομένου νοός, οὔτε γνῶσιν, χωρὶς τῆς δεκτικῆς τοῦ λόγου δυνάμεως...» (κεφ. ιγ', σ' θεολ. ἑκατον.).

Πέραν τῆς διαφορᾶς ἰκανοτήτων, αἱ ὁποῖαι κατὰ βάθος δὲν αἴρουν τὴν ἐσωτερικὴν συμφωνίαν, οἱ ἅγιοι Πατέρες μετέχουν πάντες εἰς τὰς κοινὰς ἐμπειρίας τοῦ διδάξαντος αὐτοὺς ἐνὸς ἁγίου Πνεύματος. Δὲν ἔχουν τίποτε κοινὸν μὲ τοὺς διαφόρους φιλοσόφους, οἵτινες ἐπηρεαζόμενοι ὑπὸ τῶν ἀκαθάρτων παθῶν των καὶ τῶν πονηρῶν δαιμόνων, συλλαμβάνουν φαντασιώδη ἰνδάλματα περὶ Θεοῦ καὶ κόσμου καὶ τίκτουν τερατώδεις θεωρίας. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς δὲν δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ εἰσδύσασα καὶ εἰς τὸν χώρον τῆς Ὁρθοδοξίας θεωρία τῶν δυτικῶν περὶ τῶν διαφόρων πνευματικῶν παραδόσεων. Ἄγιοι Πατέρες ἀπέδειξαν, ὅτι αἱ φαινομενικαὶ ἀντιθέσεις των κατὰ βάθος εἶναι ἀνύπαρκτοι. Ἄλλο ποικιλία χαρισμάτων πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄλλο «σχολαί» καὶ «παραδόσεις» συγκρουόμενα μεταξὺ των.

Αἱ τέσσαρες ἑκατοντάδες «Περὶ Ἀγάπης» ἔχουν ὡς κέντρον τὴν ἀγάπην. Ὁ-

λα τὰ Κεφάλαια σχεδὸν στρέφονται ὡς περὶ ἄξονα εἰς τὴν πνευματικὴν ἀγάπην. Γνωρίζων διὰ πείρας ὁ ἅγιος Μάξιμος ὅλην τὴν κλίμακα τῆς ἀγάπης, τὰς προϋποθέσεις γενέσεώς της, τὰς μορφάς της, τὰς ἐνεργείας της, τοὺς ὅρους ὑπάρξεως καὶ ἀναπύξεώς της, ἐκθέτει εἰς τὸν Ἑλπίδιον τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀγάπης καὶ τὰς ἀπαραιτήτους σχέσεις αὐτῆς μετὰ τῶν ἀρετῶν, ὅπως ἐπίσης ἐπισημαίνει τοὺς κινδύνους, ποὺ τὴν παρακολουθοῦν, ἐκ τῶν ἐμπαδῶν ἐνεργειῶν.

Βασικὴν θέσει εἰς τὴν ἀγάπην κατέχει ἡ ἄσκησις, ἡ νηστεία καὶ ἡ ἀγρυπνία, εἰς τὰς ὁποίας ἀκολουθεῖ ἡ σωφροσύνη, ἡ ὁποία κομίζει τὴν ἀγάπην. Εἶναι ἀποδεκτὸν ὑφ' ὅλων τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ βιβλικῶς μεμαρτυρημένον, ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι «τέλος νόμου», («οὐδέποτε ἐκλίπτε», εἶναι ἡ κορωνὴ τῶν ἀρετῶν.

Ὁ Ἅγιος Μάξιμος δὲν ἀπατᾶται, δὲν τρέφει ψευδαισθήσεις ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἀγάπης καὶ ὅτι δὲν φθάνει κανεὶς εἰς αὐτὴν δι' ἐνὸς ἄλματος βουλητικοῦ. Ἀκριβῶς δι' αὐτὸ, πραγματευόμενος περὶ τοῦ ἀμηχάνου κάλλους τῆς ἀγάπης, ὑποδεικνύει διὰ τῶν Κεφαλαίων του τὰ μέσα καὶ τὴν ὁδὸν πρὸς κατὰκτησίν της¹.

Τὰ «Κεφάλαια περὶ Ἀγάπης», παρ' οὗ εἶναι ἔργον αὐτοτελές, συνταχθὲν καθ' ὑπακοήν, ἀνήκει εἰς μίαν εὐρύτεραν θεώρησιν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Μαξίμου τῆς σχέσεως Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. Εὐρεθεὶς ὁ μέγας Πατὴρ εἰς περίοδον, ὅπου ἔπνεαν ἰσχυρὰ φιλοσοφικὰ ρεύματα καὶ γνωρίσας τὰ Ἀρρεοπαγιτικά συγγράμματα, ποὺ μόλις μίαν μόνον ἑκατονταετίαν εἶχαν βίον ἀπὸ τῆς δημοσίας κυκλοφορίας των, ἐπόμεινον ἥτις ὁ ἐξαιτίας νοῦς του νὰ κινήθῃ ἰδιαιτέρως περὶ τὰ θεωρητικὰ καὶ θεολογικὰ προβλήματα².

Ἡ καθαρὰ τοῦ ψυχῆ, ἐλλαμπομένη ὑπὸ τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ζῶσα ἐν Χριστῷ, ἀνεκάλυψε τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν κτίσιν καὶ τῆς κτίσεως πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐνάργεια, ὥστε νὰ διαγνώσῃ, ὅτι ἡ δεσπόζουσα σχέση τῶν εἶναι ὁ «ἐκκοιτικὸς ἔρως» τοῦ Θεοῦ, ἐλκομένου πρὸς τὰ ὄντα καὶ τῶν ὄντων ἐλκομένων ὑπὸ τοῦ

Θεοῦ! Θὰ ἡδύνατο δὲ νὰ ὑποστηριχθῆ, διὲν ἡ βαθυτάτη αὐτῆ ἐμπειρία ἀποτελεῖ καὶ τὸ κέντρον τοῦ ὅλου θεολογικοῦ «συνοτήματος» τοῦ μεγαλωνύμου θεοῦ Μαξίμου. Βεβαίως ἡ «σκέψις» του, ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, εἶναι ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὸν ἅγιον Διονύσιον τὸν Ἀρρεοπαγίτην. Ἀλλὰ ποῖος ἄξιος τοῦ θεολογικοῦ τίτλου δύναται νὰ ἀρηθῆ, διὲν αἱ Ἀρρεοπαγίτικα θέσεις δὲν ἀποτελοῦν κοινὰς ἐμπειρίας ἐν ποικίλῳ μέτρῳ τῶν θεολόγων Πατέρων;³

Ὁ ἅγιος Μάξιμος, πιστοποιῶν διὲν οἱ θεολόγοι Πατέρες ἐφρόνουν ὡς αὐτὸς ἐπὶ τῆς κεντρικῆς θέσεώς του, γράφει: «Τὸ θεῖον οἱ θεολόγοι, τὸ ὀνομάζουν πότε ἀγάπην καὶ πότε ἔραστον καὶ ἀγαπητόν. Ἐπομένως κινεῖται μὲν ὁ Θεὸς ὡς ἔρως ποὺ εἶναι καὶ ὡς ἀγάπη. Ὡς ἔραστον δὲ καὶ ἀγαπητόν, κινεῖ πρόξραστον ὅλα τὰ ὄντα ποὺ εἶναι δεκτικὰ ἔρωτος καὶ ἀγάπης. Ἀκριβέστερα δὲ πάλιν δύναται κανεὶς νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ Θεὸς κινεῖται διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐρωτικὴν καὶ ἀγαπητικὴν διάθεσιν τῶν ὄντων ποὺ εἶναι δεκτικὰ. Ἐπίσης, ὡς φυσικῶς ἐλκτικὸς ὁ Θεός, κινεῖ πρὸς τὸν ἑαυτὸν του τὴν ἔφεισιν τῶν ὄντων ποὺ κινουῦνται πρὸς τὸν Θεόν. Ἔτσι λοιπόν, ὁ Θεὸς καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται ἐπειδὴ διψᾷ νὰ τὸν διψοῦν, ἀγαπᾷ νὰ ἀγαπᾶται καὶ ἔρως του εἶναι νὰ τὸν ἐρωτεύωνται»⁴.

Διὰ νὰ ἀποδείξῃ δὲ ὁ θεόσοφος Μάξιμος αὐτὴν τὴν ἐρωτικὴν σχέσιν τῆς ἀλληλοἕξεως Θεοῦ καὶ ὄντων καὶ τὴν ἐκκοιτικὴν θερμοτήτά του, επικαλεῖται ἕνα χωρίον τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρρεοπαγιτοῦ: «Ὁ θεῖος ἔρως εἶναι καὶ ἐκκοιτικὸς ἐπειδὴ δὲν ἀφῆνει τοὺς ἐραστὰς δὲ ἀνήκουν εἰς τὸν ἑαυτὸν των, ἀλλὰ εἰς τοὺς ἐρωμένους. Καὶ αὐτὸ τὸ θεβαιῶν τὰ ἀνώτερα ὄντα, ποὺ φρονιζίζουν ἀπὸ ἀγάπην ὑπὲρ τῶν κατωτέρων, τὰ ἰσότιμα ποὺ ἀλληλοδοιοῦνται μεταξύ των καὶ τὰ κατώτερα, ποὺ κινουῦνται μὲ πόθον νὰ ἐπιστρέφουν πρὸς τὰ ἀνώτερα. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ καὶ ὁ Μέγας Ἀπόστολος Παῦλος, κατεχόμενος ἀπὸ τὸν θεῖον ἔρωτα καὶ αἰσθανόμενος πνευματικῶς τὴν ἐκκοιτικὴν δύναμιν καὶ ἐνεργειάν του, ἔλεγεν ἐνθὲ-

ως· «Ζῶ ἐγὼ οὐκέτι, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. β' 20), ὡς ἀληθινὸς ἐραστής καὶ, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος ἄλλου, «ἐξεστηκώς» ἀληθινὸς ἐραστής, ποὺ δὲν ζῶσε τὴν ἰδικήν του ζωὴν, ἀλλὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἐραστοῦ, ὡς ὑπερβολικῶς ἀγαπητή»⁵.

Πράγματι, ὁ ἀγγελόνους θεῖος Διονύσιος ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἐγνώρισε τὸν Θεὸν ὡς «μανικώτατον ἐραστήν». Ἀλλὰ τί Θεὸς ἀγάπης θὰ ἦτο, εἰάν κατὰ τὴν θέλαν ἀπειρία του δὲν εἶχε καὶ ἀνάλογον ἔρωτα πρὸς τὰ δημιουργήματά του; Ὁ μέγας καὶ θεοειδὴς νοῦς τοῦ μεγάλου Μαξίμου συνέλαβε τὸ μέγα καὶ ἄροητον τοῦτο μυστήριον διὰ προσωπικῆς πείρας, δηλαδή τὸ μυστήριον τοῦ ἀστέκιου ἔρωτος τοῦ Θεοῦ πρὸς τὰ ὄντα καὶ τῶν ὄντων πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως ὁ ἐξ Ἄρειου Πάγου θεολογεῖ θυμηλότατα. «Χάρις τῆς ἀληθείας πρέπει νὰ λεχθῆ, διὸ ὁ αἴτιος πάντων Θεὸς ἐξέσχεται ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του (ἐξίσταται) μὲ τὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἔρωτα, ἀπὸ ἀνέκφραστον ἐρωτικὴν ἀγαθότητα πρὸς ὅλην τὴν κτίσιν καὶ θέλγεται εἰς ὅλα τὰ ὄντα ὑπὲρ τῶν ὁποίων προνοεῖ μὲ ἀγαθότητα καὶ ἀγάπην καὶ ἔρωτα. Καὶ ἐνῶ εὐρίσκειται ἔξω καὶ ὑπὲρ τὴν κτίσιν, αὐτὸς κατέρχεται εἰς αὐτὴν κατὰ τὸ ὅσον ἀνερχόμενον, ἐν ἐκστάσει, διὰ τῶν ἀκρίσιων ἐνεργειῶν του. Δι' αὐτὸ οἱ (τὰ θεῖα δεινοὶ) θεολόγοι τὸν ὀνομάζουσαν ζηλωτήν, ἐπειδὴ ἔχει τόσον ἀγαθὸν ἔρωτα πρὸς τὰ ὄντα, ἀλλὰ καὶ ζῆλον, ποὺ διεγείρει τὴν ἐρωτικὴν ἔφρουν τῶν ὄντων πρὸς αὐτόν. Καὶ εἶσι ὁ ζῆλος τῶν ὄντων πρὸς τὸν Θεόν καὶ ὁ ζῆλος πρὸς τὰ ὄντα, ὑπὲρ τῶν ὁποίων προνοεῖ, τὸν ἀναδεικνύουν ὄντως ζηλωτήν»⁶.

Πέραν τοῦ διεγειρομένου εἰς τὰς καρδίας μας θείου ἔρωτος πρὸς τὸν Θεόν, ποὺ τόσον ἀφράσιως καὶ ὑπὲρ νοῦν μᾶς ἀγαπᾷ, διὰ τῶν ἀνωτέρω κειμένων ἐκφράζεται ἡ Ὁρθόδοξος θεολογία, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν ἐποχὴν του ἠρμήνευσεν ὁ θεῖος Μάξιμος. Εἰς αὐτὴν σαφῶς καταφαίνεται ἡ πραγματικὴ ἐνεργητικὴ σχέση τοῦ Θεοῦ μὲ τὰ πλάσματά του, δηλαδή τὴν θεολογία τῶν ἀκρίσιων ἐνεργειῶν. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἁγίου Μάξιμου οὐδαμοῦ τῶν ἐρ-

γων του ὁμιλεῖ ρητῶς δι' ἀκρίστους ἐνεργείας, ἐν τοῦτοις εἰς ὅλα τὰ θεολογικά του ἔργα κυριαρχεῖ ἡ αἰσθησις τῆς ἀμέσου καὶ κατ' ἐνεργεῖαν σχέσεως τοῦ Θεοῦ μὲ ὄντα, γεγονὸς ἀποτελοῦν σιωπηλὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἀκρίσιων ἐνεργειῶν. Πρόκειται, ὡς ἤδη ἐλέχθη, περὶ κοινῆς ἐμπειρίας τῶν Ἁγίων, τὴν ὁποίαν ἠρμήνευσαν μὲ τινὰ παραλλαγὰς ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς των καὶ ἡ ὁποία εἴρε τὴν πληροτέραν δογματικὴν διατύπωσιν — λόγῳ ἀνάγκης — τὸν 14ον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ⁷.

Ὅσον ἐμβαθύνει κανεὶς εἰς τὴν ἀποτυπῶσαν τὰς ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἐμπειρίας θεολογίαν των, τόσον θαυμάζει τὴν ἐκπληκτικὴν ἐνόητά των. Ἄν δὲ ἡ προσέγγις τελεῖται καὶ διὰ τινος βαθμοῦ μετοχῆς διὰ πνευματικῆς αἰσθήσεως, τότε ἐξέρχεται, ὁ νοῦς τοῦ μετέχοντος, τῶν συνήθων καὶ φυσικῶν ὄρων πνευματικῆς ἀγαλλιᾶσεως.

Ὅντως, συλλήβδην οἱ ἅγιοι Πατέρες, ἀνεκάλυψαν διὰ πνευματικῆς ὁράσεως, μέσα εἰς ὅλην τὴν κτίσιν τοὺς πνευματικούς λόγους ποὺ ἔθεσεν ὁ Θεὸς εἰς αὐτήν. Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἀποτελοῦν εἰκόνας τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ, διὰ τῶν ὁποίων ἀναβαίνει ὁ νοῦς εἰς αὐτάς. Ὁ ἅγιος Μάξιμος τόσον εἰς τὰ «Κεφάλαια περὶ Ἀγάπης», ὅσον καὶ εἰς ἄλλα ἔργα του, ὁμιλεῖ πικρὰ περὶ τῶν λόγων τῶν ὄντων, ποὺ ἀντανακλοῦν τοὺς ἐν τῷ Θεῷ λόγους⁸.

Ἀλλὰ οἱ λόγοι τῶν ὄντων ἀποτελοῦν μέσα μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀτελῶν ἀνθρώπων δι' ἀναγωγήν. Μέσα εἶναι τὰ αἰσθητὰ καὶ νοητὰ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ὁ νοῦς ὁμοῦς, ὀδεύων πρὸς τὸν Θεόν, ἀφήνει ὀπίσω του τὰ μέσα. Τίθεται ὁμοῦς τὸ ἐρώτημα, ποῦ κατευθύνεται συγκεκριμένως ὁ νοῦς; Ὁ θεοφύρος Μάξιμος ἀπαντᾷ διὰ τοῦ ἐξῆς Κεφαλαίου· «Ὅταν ὁ νοῦς ἐπιτύχη τὴν πραγματικὴν ἀγωγήν, προκόπτει εἰς φρόνησιν. Ὅταν εἰσελθῆ εἰς θεωρητικὴν ζωὴν, τότε ἀποκτᾷ γνῶσιν. Ἡ μὲν πραγματικὴ φέρει τὸν ἀγωνιζόμενον εἰς διάκρισιν τῶν ἀρετῶν, ἡ δὲ θεωρητικὴ εἰσάγει τὸν μύστην τῆς εἰς τοὺς λόγους τῶν σωματίων

και ασωματων. Ἐν τῆς χάριτος τῆς θεολογίας ἀξιοῦται ὁ νοῦς, διὰ τὰ περὶ τῆς ἀγάπης⁹ διαπεράσει τὰ προηγούμενα στάδια καὶ φθάσει εἰς καθαρὰν θεωρίαν, ὅποτε δι' ἁγίου Πνεύματος θὰ «διασκοπήσῃ», ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον».

* * *

Ἡ ἀνάβασις τοῦ νοῦ πρὸς τὸν Θεὸν γίνεται σταδιακῶς, κατὰ τὸν θεωρητικὸν Ὁμολογητὴν τοῦ Θεοῦ. Προηγείται ἡ κάθαρσις τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς (λογιστικόν, θυμικόν, ἐπιθυμητικόν) διὰ τῆς πρακτικῆς ἀγωγῆς (ἐπιτέλεισι τῶν θείων τοῦ Χριστοῦ ἐντολῶν), ὁ νοῦς εἰσέρχεται εἰς τὸν ἄνω τῶν φυσικῶν θεωριῶν, ἀποκατὰ ἀγάπην, μὲ τὰ περὶ τῆς ὁποίας κινεῖται εἰς περιοχὰς «τῶν ἀσωμάτων». Ἐν συνεχείᾳ τοῦ δίδεται ἡ χάρις τῆς θεολογίας, ὅποτε ὁ νοῦς ὄρα αὐτὸς ἑαυτὸν (αὐτοῦρασις)¹⁰ καὶ οὕτως ἤδη εὐρίσκειται ὑπὸ συνθήκας ὑπὲρ φύσιν θεωριῶν. Ἐνταῦθα ἐρευνᾷ ὄχι τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τοὺς «περὶ αὐτὸν λόγους», ἧτοι «αὐτὸς περὶ αἰδιότητος, ἀπειρίας τε καὶ ἀοριστίας, ἀγαθότητος τε καὶ σοφίας καὶ δυνάμεως δημιουργικῆς τε καὶ προνοητικῆς καὶ κριτικῆς τῶν ὄντων»¹¹.

Ἡ κίνησις τοῦ νοῦ ἐναλλάσσεται μεταξὺ καταφατικῆς θεολογίας (θεωρία τῶν ἐν τῇ κτίσει πνευματικῶν λόγων) καὶ ἀποφατικῆς (στίβησις τοῦ νοῦ παντὸς νοήματος, καθ' ὃν χρόνον παρίσταται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ «κωφὸς καὶ ἄλλalos»). Ἀποκορύφωμα δὲ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς καταστάσεως εἶναι «τὸ πάσχειν τὰ θεῖα, ἀπὸ πάσχειν τὴν ἀφαίρειν». Πρόκειται περὶ ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὰ γνωρίσματα τῆς ὁποίας «Θεὸς οἶδε καὶ οἱ τὰ τοιαῦτα ἐνεργοῦμενοι». Πάντως οἱ ἅγιοι Πατέρες, ἐνεργηθέντες ποικίλως καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς ἕκαστος, ἀναφέρουν ἀναρίθμητον πλῆθος ἐνεργειῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὴ ἡ ὑπὸ τῶν ἀγεύστων ἡμῶν ἱεράρχησι καὶ κατὰταξίσι ταν¹².

* * *

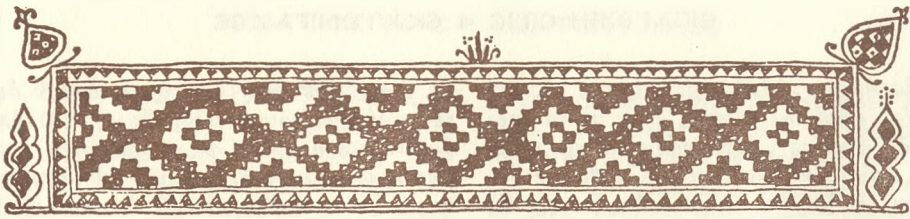
Συνοψίζοντες τὰς παρατηρήσεις μας ἐπὶ τῶν τεσσάρων ἑκατοντάδων «Περὶ Ἀγάπης» τοῦ θεοπνεύστου θεολόγου Μαξίμου, θὰ ἐλέγαμεν διὰ ἀποτελοῦν μίαν πλή-

ρη ἀσκητικοθεολογικὴν πραγματείαν διατεταγμένην ἱεραρχικῶς, ὥστε, ἐνῶ ὑποδεικνύεται ἡ ἀγάπη ὡς χαρακτηρ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ σωτηρία εἶναι προβληματικὴ, ἐν τούτοις τὴν θεωρεῖ ὡς τὸν τελευταῖον ἀναβαθμὸν μιᾶς κλίμακος ἐκ παθῶν καὶ ἀρετῶν, χωρὶς τὴν ὑπέρβασιν τῶν μὲν καὶ τὴν οἰκείωσιν τῶν δέ, ὀδηγούμεθα κατὰ γεωμετρικὴν πρόοδον εἰς μυρίας πλάνας¹³.

Ἄλλὰ ὁ ἅγιος Μάξιμος ἐκ τῶν «ὑπὲρ βίαν» θεωρητικῶν Πατέρων, δὲν σταματᾷ εἰς τὴν κορυφαίαν ἀρετὴν τῆς ἀγάπης — ἂν ὑπάρχη ἡ πέραν αὐτῆς, ἀφοῦ «ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν» (Ἰωάν. δ' 8), — ἀλλὰ προσπελάζει εἰς τὴν μυστικὴν περιοχὴν τοῦ θείου ἔρωτος καὶ μᾶς ἀποκαλύπτει τὸν ἑκστατικὸν χαρακτῆρα του καὶ δὲλα τὰ πνευματικὰ ὄργια εἰς τὰς σχέσεις Θεοῦ καὶ ψυχῆς. Τὰς διαστάσεις ὅμως τοῦ «ἑκστατικοῦ θείου ἔρωτος» ἐκδέτει ὁ θείος Πατήρ εἰς ἄλλα ἔργα του¹⁴. Εἰς τὰς «Περὶ Ἀγάπης» ἑκατοντάδας του παρέχει μόνον συνοκριασμένα στοιχεῖα, ἀφοῦ τὸ ἔργον του αὐτὸ εἶχε περισσότερον παιδαγωγικὸν σκοπὸν χάριν τῶν μοναχῶν — καὶ τῶν λαϊκῶν — καὶ ὀλιγώτερον θεολογικόν.

Πάντως εὐγνωμονοῦμεν τὸν μεγαλόνημον Μοναχὸν πού, μετὰ τῶν ἄλλων θείων Πατέρων μας, «εὗρε τὴν προᾶξιν εἰς θεωρίας ἐπίβασιν», ἐδίδαξεν δλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, διὲ εἶναι «μακάριος ὁ νοῦς πὸν ξεπέρασε ὅλα τὰ ὄντα καὶ κατατροφᾷ ἀδιαλείπτως τῆς θείας ὠραιότητος» καὶ ὅσα ἄλλα τοῦ ἀπεκάλυψε τὸ ἅγιον Πνεῦμα πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ἀπλανῆ πορείαν ἱεραρχῶν, ἱερέων, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν, «ἕως οὗ ἡμέρα διανγᾶσι καὶ φωσφόρος ἀνατείλη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν»¹⁵.

“ Ο ΑΝΑΠΕΣΩΝ „

ΒΕΒΑΙΑ όλες οι λειτουργικές τέχνες, ἀφοῦ ὑπηρετοῦν τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν, εἶναι καλές καὶ εὐλογημένες. Ἄλλὰ ἡ βυζαντινὴ ζωγραφικὴ τῆς Ἐκκλησίας ἰδιαιτέρα ἐγγίζει τὴν χορδὴ τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀνάγει στὸ πρωτόκτιστο κάλλος, ὅταν βλέπη τοὺς ποικίλους χρωματικούς συνδυασμούς, στοὺς ἀψύχους τοίχους τῶν μοναστηριακῶν καθολικῶν ἢ τῶν ταπεινῶν ἐκκλησιδίων, νὰ μορφοποιοῦνται εἰς τὸν ὑπὲρ πάντας ὠραῖον κάλλι Κύριον εἰς τὴν Δέσποινά μας Κυρίαν Θεοτόκον, εἰς τοὺς ἀξιωθέντας τῆς Βασιλείας Ὅσιους καὶ Μάρτυρας, πρωτοτόκους ἀδελφούς μας.

Τὰ ἄψυχα χρώματα γίνονται βίβλοι τοῦ Πνεύματος, πού θεολογοῦν οἰοεὶ τὸ μέγα Μυστήριον, τὸ ἀπ' αἰῶνος σεσιγημένον, τόσο σιωπηλὰ ὅσο καὶ θριαμβευτικά. Τὸ μυστήριον τιμᾶται μὲ τὴν αἰῶνια σιγήν.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ βυζαντινὴ ζωγραφικὴ, ἡ πάντερπνος ἀγιογραφία, θεολογεῖ μὲ πολὺ βάθος καὶ γίνεται τὸ ἐπτασάλπιγγο στόμα τῆς Ἐκκλησίας, πού διαρκῶς ἐξαγγέλλει στὸν κόσμον τὸ Μέγα Μυστήριον.

Ὁ ὕμνογράφος, ἅγιος Θεοφάνης, ὁ Γραπτός, συνοπτικώτατα, στὸν Οἶκον τῆς Κυριακῆς τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, δίδει τὸ νόημα τῆς χρήσεως τῆς χρωματουργίας τῶν ἱερῶν μορφωμάτων:

«Θέλων ὁ πανοικτίρμων Θεὸς / ἡμᾶς διεγείρειν ἀεὶ / πρὸς μνήμην τελείαν τῆς Αὐτοῦ ἐνανθρωπήσεως, / τὴν ὑπόθεσιν ταύτην παρέδωκε τοῖς ἀνθρώποις / διὰ τῆς χρωματουργίας τῶν εἰκόνων / τὴν σεβάσιμον ἀνατυπῶσαι μορφήν, / Ὅπως, ταύτην ὑπ' ὄψειν ὁρῶντες, / πιστεύωμεν

ἄπερ λόγῳ ἀκηκόαμεν, / γνωρίζοντες σαφῶς τὴν πράξιν καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ σχῆμα / καὶ τοὺς ἄθλους τῶν ἁγίων ἀνδρῶν / καὶ Χριστὸν τὸν στεφοδότην / στεφάνους παρεχόμενον τοῖς ἁγίοις ἀθληταῖς τε καὶ μάρτυσιν...» /

Ἀκριβῶς ἡ διακονικὴ λειτουργία τῆς ἱερᾶς ζωγραφικῆς βρῆκε ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἀριστοτεχνίτας καὶ ἀριστόχειρας, πού «ὄση ἦν ἐκάστῳ δύναμις κατὰ τὸ τοῦ Θεοῦ χάρισμα», ἐξέφρασαν ποικιλοτρόπως τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας, σὰν δόγμα, πίστι καὶ καύχημα καὶ ἐκάλλυναν τοὺς συνακτηρίους οἴκους τοῦ Θεοῦ.

Ὅλους ὁμως τοὺς ξεπέρασε ὁ εὐλογημένος καὶ τρισμακάριος «κύρ Μανουὴλ ὁ Πανσέληνος». Ἐνα πνευματικὸ του τέκνο ἐχάρισε, σὰν ἀτίμητη στηλογραφία καὶ κληρονομία, στὴν Μητέρα Ἐκκλησία κι' αὐτὸ στὸν ἁγιώνυμο Ἄθωνα. Ἐδῶ, ὅπου τὸ ἱεροκράτιο διαρκῶς ἀναδύεται, ἐκάλυψε μὲ τὴν μοναχικὴ σιωπὴ καὶ «τὸν μέγαν θεολόγον ἐν ζωγράφοις Θεσσαλονικέα Πανσέληνον».

Πρωτομαίστωρ χαρισματοῦχος ἐστόλισε μὲ τὸ ἁγιασμένο του χέρι «τὸν πανεύφημο Κυριακὸ ναὸ τῆς ἱερᾶς Σκήτης τῶν Καρεῶν, τὸ ἐξακουστὸ Πρωτάτο». Οὔτε ἡ ὑπογραφή του σῶθηκε... Μὲ πόση ταπεινοφροσύνη δηκηθῆσε τὸν «ἄνωθεν πάσαν δόξαν καταπέμποντα Κύριον!» Ἐδειξε τὸν Ἥλιον - Χριστὸν καὶ ἐκρύβη ὡσὰν πανσέληνος ὁ μακαριστὸς κύρ - Μανουὴλ.

Ὅλα στὸ Πρωτάτο σὲ κατασυγκινοῦν. Δὲν ξέρεις τί νὰ πρωτοκοιτάξης. Τὸν ἀνυπέροβλο Μυστικὸ δεῖπνο, τὴν χαριτωμένη Ὑπαπαντὴ, τὰ τόσο ἐξπρεσσιονιστικὰ Εἰσόδια, τὸν χαρακτηριστικὸ θεῖο φιλόσοφο ἅγιο Μάξιμο τὸν Ὁμολογητὴ, τοὺς «σεβίζοντας» Ἀγγέλους τῆς Βαπτίσεως,

τὸν μοναδικὸ «ἐν ἑτέρῳ μορφῇ»... Ἄλλὰ ἴσταν ἀντικρύξεις τὸ Παιδίον Ἰησοῦς, στὸ ὑπέρθυρο τῆς βασιλικῆς πύλης, μένεις ἐκστατικός. Ποιὸ πνευματικὸ χάρισμα κρυβόταν στὴν ψυχὴ τοῦ ταπεινοῦ βυζαντινοῦ ἀγιογράφου! Ποιοὺς ἀγγελικὸς νοῦς τὸν ὠδήγησε στὴ χρωματογραφία του!

Ἡ ὄλη παράστασις φτάνει δὲν φτάνει τὰ δύο τετραγωνικά τοῦ κατὰγραφου πρωτατηνοῦ τοίχου. Καὶ ὁμως! Μὲ πόση ἐνάργεια καὶ δύναμι ἐξέφρασε τὴν ἀλήθεια τῆς Θείας ἐνανθρωπήσεως! Ἄναπεσῶν ὁ κύρ Μανουήλ ἐν τῷ στήθει τοῦ Ἰησοῦ ἐκείθεν ἐξήντησε ὅτι παρέδωκε στὴν Ἐκκλησίᾳ μὲ τὸν «Ἄναπεσόντα». Μήπως θὰ ἦτο ὑπερβολικὸ νὰ τοῦ δοθῇ ὁ τίτλος τοῦ Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας, μὰ καὶ τὸσο ἀκριβῶς στὸν τομέα του ἐξέφρασε τὰ ὑπὸ τὰν κατὰ καιροὺς συνελθόντων ἁγίων Συνοδικῶν Πατέρων διατυπωθέντα δόγματα τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως;

* * *

Τὸ θέμα τοῦ «Ἄναπεσόντος» ἔχει σὰν βάσι του τὴν προφητεία τοῦ ἐπὶ κλήνης θανάτου κειμένου πατριάρχου Ἰακώβ πρὸς τὸν γιό του Ἰούδα:

«Ἄναπεσῶν ἐκοιμήθης ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος. Τίς ἐγερεῖ αὐτόν;» (Γεν. μθ', 9).

Τὸ πατριαρχικὸ λόγιο μποροῦμε νὰ τὸ δοῦμε καὶ σὰν προφητεία ἀλλὰ καὶ σὰν μίᾳ ἀποκάλυψι γεγονότος ἡδὴ ἐξηγγελμένου ἀπὸ τὸν Θεό. Ἀκόμη σὰν μίᾳ προσαρμογῇ τῆς θείας ἐξαγγελίας στὸν οἶκον Ἰούδα, τὸν βασιλικὸ οἶκον τοῦ γένους Ἰσραὴλ.

Ἦδη, στὸ Πρωτευαγγέλιο, ὁ Θεὸς - Πατὴρ ἀποκαλύπτοντας τίς τολαιπωρίες στοὺς συνεργήσαντας στὴν προπατορικὴ παράβασιν ἔδωσε καὶ χαρὰν μεγάλην στοὺς διωκόμενους ἀπὸ τὸν Παράδεισον Προπάτορας. Εἶπε στὸν πρωτεργάτη ὄφι - Ἐωσφόρο: «Καὶ ἔχθραν θήσω ἀνά μέσον σου καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς - αὐτὸς σου τηρήσει κεφαλὴν καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν» (Γεν. γ', 15).

Ἡ φιλανθρωπία τοῦ Δημιουργοῦ Κυρίου πρὸς τὸ πλάσμα Του ἀμέσως φανερώθηκε. Τὴν πτώσι τοῦ ἀδαμιαίου γένους θὰ τὴν ἀναστήσῃ διὰ τῆς «ἀναπτώσεως» Του

ὁ Νέος Ἀδάμ, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ.

Τὸ διάστημα ποὺ μεσολάβησε ἀπὸ τὴν παραδείσια τραγωδία τῆς πτώσεως ὡς τὴν παγκόσμιον χαρὰ τῆς Γεννήσεώς Του, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ «Παιδίον Ἰησοῦς», ἀνέμενε «ἀναπεπτωκός». «Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου» (Γαλατ. δ', 4) σηκώθηκε τὸ κάλυμμα τοῦ θεοῦ καὶ φιλανθρωποῦν σχεδίου καὶ «Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλους, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστώθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ» (Α' Τιμοθ. γ, 16). Ἄλλὰ καὶ πάλιν ὁ Κύριος μακροθυμοῦσε ἕως τὸν καιρὸν τῆς δόξης Του καὶ τῆς πληρώσεως τῆς ὑπὲρ ἡμῶν Οἰκονομίας Του.

Αὐτὴ τὴν ἀπ' αἰῶνων ἀκοίμητη ἀναμνητὸν τοῦ Λυτρωτοῦ Ἰησοῦ, δεῖχνει τὸ ἦσυχον, ἀτάραχον καὶ ἀρρενωπὸ βλέμμα τοῦ «Ἄναπεσόντος». Δὲν ἀνησυχεῖ γιὰ τὸν ἀγῶνα ποὺ μὲ τὸν σατανᾶ θὰ κάμῃ. Γνωρίζει ὅτι Αὐτὸς νικά. Εἶναι ὁ «ἐξελθὼν νικῶν καὶ ἴνα νικήσῃ» (Ἀποκαλ. στ', 2). Ἦτο καὶ εἶναι καὶ θὰ εἶναι ὁ Ὁν. Αὐτὸς ποὺ ἐπλήρωσε τὰ σύμπαντα χαρᾶς. Τὰ σύμπαντα εἰκονίζονται στὸν Ἄναπεσόντα μὲ τὸ ἔλλειψοειδὲς ἀνάκλιτρό Του. Ὁ Πανσέληνος τὸ ἔχει ζωγραφίσει μὲ δογματικὴ μυστικὴ ἀκριβεία.

Τὸ πορφυροῦν ἀνάκλιτρο τοῦ «σκύμνου λέοντος Ἰούδα», τοῦ Βασιλέως Χριστοῦ, φαίνεται σὰν νὰ στέλλεται θεοδώρητη σκάλα ἀπ' τὸν οὐρανὸ πρὸς τὴν γῆ, στὴν κτίσι τῆς φθορᾶς ποὺ «συστενάξει καὶ συνωδίνει ἡμῖν» (Ρωμ. η', 22).

Αὐτὸ τὸ ἀνάκλιτρο τὸ βασιλικό, ὅπου συνετελέσθη ἡ ἀσύγχυτος ἔνωσις τῶν δύο φύσεων τοῦ Κυρίου, εἶναι ἡ «κλίμαξ ἡ ἐπουράνιος δι' ἧς κατέβη ὁ Θεὸς» τῶν Θεομητορικῶν χαιρετισμῶν, ἡ Κυρία Θεοτόκος.

Ἡ Θεία φύσις τοῦ Θεανθρώπου δογματίζεται μὲ τὴν «πρὸς τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀνακεκλιμένου Παιδὸς» λωρίδα τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἡ ἀνθρώπινη μὲ τὴν λωρίδα «τὴν πρὸς τοῖς γόνασιν Αὐτοῦ».

Μ' αὐτὸ τὸ ἀνυπέβλητο ἀνάκλιτρο, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν σύνοψιν τῶν ἱερῶν Οἰκουμεικῶν Συνόδων τῆς Ἐκκλησίας μας, γεμίζει ὅλο τὸ κενὸ τοῦ λοιποῦ ἀνιστόρητου τοίχου ἀπὸ τὸ ὑπέρθυρον ξύλον τῆς βασιλι-

κῆς πύλης τοῦ Ναοῦ ὡς τὴν πανσελήνιο ἐλικοειδῆ ἀνθοζώνη πάνω ἀπὸ τὴν παράστασι. Μὲ τὴν Σάρκωσι τοῦ Κυρίου τὰ πάντα ἐπληρώθησαν. «Οὐκέτι θρηνηίτω ὁ Ἀδάμ πένιαν. Ἐφάνη γὰρ ἡ καινὴ βασιλεία». «Ὅπου ἀνακίπτει ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κάθε κενὸ πληροῦται, γιατί εἶναι ὁ πληρῶν τὰ πάντα καὶ κρατῶν τὴν κτίσι.

Ἄπ' τὸν λαίμω τοῦ κεχαριτωμένου βασιλικοῦ Σκύμνου κρέμεται μὲ δύο ἀναρτήρες ἡ ζώνη τῆς ταυτότητός Του. Εἶναι ἡ ζώνη μὲ τὴν ὁποία περιέζωσε τὴν ὄσφύ Του γιὰ νὰ νικήσῃ τὸν σπορέα τοῦ θανάτου στὸ πεδίο τὸ πολεμικὸ, στὸν Κρανίου τόπο, στὸν Γολγοθᾶ. Ἡ ζώνη τῶν δύο ἠνωμένων φύσεων. Τὸ δόγμα τῆς ἀγίας Δ' οἰκουμ. Συνόδου τῆς Χαλκηδόνας.

Τὸ δεξιὸ χέρι του τὸ ἔχει σὰν ἀποκομμένο, διπλωμένο στὸ παιδικὸ μάγουλο, σὰν δείκτη τοῦ βασιλικοῦ ἀξιωματός Του, ἐνῶ στὸ ἀριστερὸ κρατεῖ εἰλητᾶριο διπλωμένο σὰν δείγμα καὶ τοῦ διδασκαλικοῦ.

Ὁ κατάλευκος χιτῶν, ἔκφρασις τῆς ἀσπόρου συλλήψεώς Του, εἶναι πλουμισμένος μὲ ἀπλὲς καὶ ὠραῖες τρίπλοκες διαστίξεις. Κάθε δωρεὰ ποῦ προέρχεται ἀπὸ τῆς ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Ἐκκλησίας Του.

Τὸ «περιηρημένον» σκέπασμα δὲν ἔχει ἀρθεὶ τελείως. Παραμένει στὸ Κυριακὸ Σῶμα καλύπτοντας τὰ πόδια Του. Καὶ θὰ παραμένῃ μέχρις ὅτου πρόσωπο πρὸς πρόσωπο θὰ δοῦμε τὸν Κύριο «ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ Αὐτοῦ μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων Ἀγγέλων» (Λουκᾶ θ', 26). Ἡ Ἀποκάλυψις εἶναι πλήρης πρὸς σωτηρίαν, ἀλλὰ οἱ μεθέξοντες τῆς βασιλικῆς τραπέζης «μερίζω ὄψονται» (Ἰω. α', 51). Τὸ προσκύνημα τοῦ δεδοξασμένου προσώπου τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, θὰ εἶναι ἔτερον, ὅπως περιγράφεται στὴν Ἀποκάλυψι.

Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ «Ἀναπεσόντος» οἱ φωτεινοὶ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀσωμάτων δυνάμεων ἔτοιμοι νὰ διακονήσουν σὲ κάθε δεσποτικὸ κέλευσμα, τέκνα αὐτοὶ ὑπακοῆς σὲ ἀντίθεσι πρὸς τὸν πεσόντα πρῶην ὑπερλαμπρὸ Ἐωσφόρο. «Ὅπου βασιλεύς παρουσία ἔχει καὶ τὰ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ πλήθῃ συναγείρονται» (πρβλ. Ἐβρ. α, 4 - 14).

Ἡ ἀνάπτωσις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ διὰ

τῆς ἀναλήψεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἦταν γιὰ τὸν ἐπίβουλο διάβολο ἡ ποθουμένη «ἤττα» τοῦ Θεοῦ. Ἄλλὰ ὁ «Ἰησοῦς ἔσιωπα» (Μάρκ. ιδ, 61) σ' ὄλη τὴν διάρκεια τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ σχεδίου τῆς Σωτηρίας. Ἀκόμη καὶ στὴν πρώτη συμπλοκὴ μὲ τὸν ἀρχαῖο ἐχθρὸ, στὸ Σαραντᾶριο ὄρος, μὲ πολὺ φειδῶ ἀπαντήσεως στοὺς πειρασμοὺς τοῦ ἀντιπάλου «ἐξῆλλθε νικῶν». Τὸ γεγονός αὐτὸ τῆς σιωπῆς τοῦ Κυρίου, ἀπετέλεσε τὸ μεγάλο δόλωμα γιὰ τὸν διάβολο. Στὸν Γολγοθᾶ ἐνόμισε πὼς κατάφερε νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸν Κύριο, Αὐτὸν ποῦ τὸν διέερρηξε νικητικὰ καὶ διὰ παντός.

Καὶ ἀκριβῶς ἐδῶ βρίσκεται τὸ κορυφαῖο νόημα τοῦ «Ἀναπεσόντος». Ἡ ἀνθρώπινη σάρκα θεοῦται καὶ παίρνει τὸ δικαίωμα μὲ τὴν ἀκολουθήσασα Ἀνάστασι καὶ Ἀνάληψι τοῦ Κυρίου νὰ παραστῇ τεθεωρμένη καὶ συμβασιλεύουσα μὲ τὸν Κύριο στὴν Βασιλεία Του.

Μὲ τὸ θεῖο ἔνδυμα, ὅπως ὀνομάζει ὁ ἅγιος Ἰσαὰκ τὴν ἀγία ταπεινωσι, ἐνίκησε ὁ ἀναπεσὼν λέων Ἰούδα. Λέγεται, πὼς τότε τὸ λιοντάρι καὶ διὴ ὁ σκύμνος του εἶναι ἐπικινδυνωδέστερος, ὅταν ξυπνᾷ ἀπ' τὴν ἀνάπτωσί του, τὸ πρωτοῦντι του, τὸ λαγοκομισμὰ του ξαφνικά. «Τίς ἐγερεῖ αὐτόν»; ἐρωτᾷ ὁ πατριάρχης Ἰακώβ. Καὶ αὐτὸν τὸν λεόντειο τρόπο ἐχρησιμοποίησε ὁ Κύριος γιὰ νὰ ἐξουθενώσῃ τὴν ἐπιρμένη ὄφρὸ τοῦ ἀνούστατου ἐχθροῦ Του, γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ Σάρκωσις τοῦ Θεοῦ Λόγου ἦταν ἡ μεγαλύτερη ἐπιτυχία του, ὅπως ἐνόμιζε. Καὶ ὁ ἀτιμωτικὸς θάνατος ἐπὶ σταυ-

ρου ἡ τελειωτικὴ νίκη κατὰ τοῦ ὄντως Θεοῦ. Ὅμως μὲ τὴν ἴδια πλάνη πλανήθηκε πὺν πλανήθηκαν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, θεωρῶντας τὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου «σκάνδαλο» καὶ οἱ Ἕλληνες, βλέποντάς Τον σὰν «μωρία».

Ἡ Ἐκκλησία ὁμως χαίρεται τὶς συνέπειες τῆς ἀναπτώσεως τοῦ Κυρίου. Ἀπ' τοὺς κρουνούς τῶν αἱμάτων Του ἀρδεύεται καὶ ἀπὸ τὸ ἀδιάφθορο Σώμα Του τρέφεται ἡ παγκληρία τοῦ νέου Ἰσραὴλ ἀενάως.

Κάθε Ἅγιος εἶναι καὶ μία μικρογραφία Ἀναπεσόντος, ἀφοῦ εἶναι ἓνα γνήσιο ἐκτύπωμα καὶ μία ἐπαναφανέρωσις τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου.

Κάθε ψυχὴ πὺν ἐνδύεται τὸν χιτῶνα τῆς κατὰ Χριστὸν μωρίας, αἶροντας μὲ κάθε συνέπεια τὸν καθήμερινὸ τῆς σταυροῦ, ἀποτελεῖ τὸν λίθο τοῦ προσκόμματος γιὰ τὸν διάβολο καὶ τὸν μακρὰ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπο.

Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ «δόξα» Του (Ἰω. Ιζ'). Καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶναι καὶ κοινὴ κληρονομία τοῦ μυστικοῦ Σώματός Του. «Καὶ γὰρ εἰ καὶ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ. Καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν Αὐτῷ, ἀλλὰ ζησοῦμεθα σὺν Αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ. Καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν Αὐτῷ, ἀλλὰ ζησοῦμεθα σὺν Αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ» (Β' Κορ. ιγ', 4).

Ἰδιαίτερη δόξα στὴν Ἐκκλησία προσέδωκε ἡ ἐξτρεμιστικὴ καὶ σκανδαλιστικὴ μορφή τῆς ἀγιότητος, ἡ «κατὰ Χριστὸν σαλότης». Εἶναι ἡ πλέον δύσκολη ἀλλὰ καὶ ἡ πλέον συμμορφωσιμὴ μὲ τὴν ἀνάπτωσι τοῦ Κυρίου. Οἱ ἅγιοι τοῦτοι, οἱ κατὰ Χριστὸν δηλ. σαλοὶ, ἐμπαίζοντες, ἐνέπαιζαν τὸν κόσμον καὶ τὸν σατανᾶ, γενόμενοι ἔτσι ὁρόσημα καὶ ὁδοδείκτες δοιακοὶ ἀγιότητος μὲ κάθε μαξιμαλισμὸ τοῦ Πνεύματος, πὺν ἐν σιγῇ μυστικῇ ἀποφαίνεται. «Οἶδά σου τὰ ἔογα καὶ τὴν θλιῦν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ» (Ἀποκαλ. β'. 9).

ἀποκαλύπτει χωρὶς φόβο καὶ ἀνθρωπαρέσκεια γιὰ εἶναι θησαυρὸς ἀσύλητος, «οἷς μὲν εἰς ζωὴν, οἷς δὲ εἰς θάνατον» (Β' Κορ. Β', 16). Γι' αὐτὸ καὶ ὡς Κυρία τοῦ Κυρίου Τῆς ψάλλει μὲ τὸ στόμα τῶν κλητῶν ἁγίων τέκνων Τῆς, κάθε σαββατιάτικο ἀναστάσιμο ἔσπερινό, τοῖς τὸ προκείμενο: «Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο. Ἐνεδύσατο Κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο. Καὶ γὰρ ἔσπερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται».

Ἐμεῖς ὅσποσο οἱ τωρινοὶ ἀγιορεῖτες, λέμε ἓνα «Θεὸς συγχωρήσοι», μὲ πολλὴ εὐγνωμοσύνη, ὑπὲρ τοῦ «κῦρ Μανουὴλ Πανσελήνου, τοῦ ἐν ζωγράφους διδασκάλου καὶ πρωτομαίστορος τοῦ Θεσσαλονικέως, οὗ ἡ μνήμη αἰωνία» καὶ χαίρομεν ἀγαλλόμενοι ἐπαναλαμβάνοντας τὸ χαριτωμένο Θεοτοκίο τῆς α' ᾠδῆς τοῦ κανόνος τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου:

«Ὡς οἱ Πατέρες εὐσεβῶς ἐδίδαξαν ὁμιλογοῦμεν πιστῶς

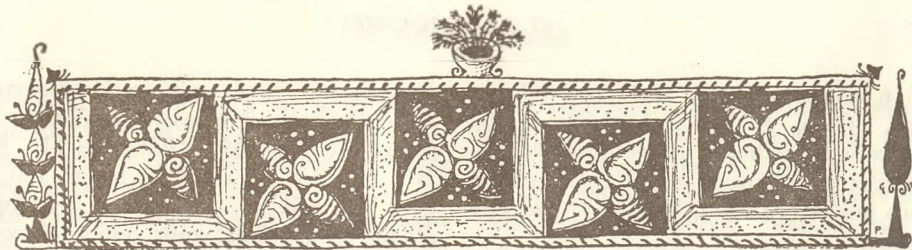
Παρθενικὴν μήτραν ἀνωδίνως τέξασαν μετὰ σαρκὸς τὸν ἄσαρκον, προσκνυοῦμέν τε τοῦτου στηλογραφοῦντες τὴν μόρφωσιν καὶ τιμητικῶς ἀσπαζόμεθα».

Ἔτσι τὰ ἔσχατα βιοῦνται ἀπὸ τώρα.

«Ἴδου ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων». (Ἀποκ. Κα', 3). Ἀναπεπτωκυῖα!

ἰ.ἀ.κ.

“ΤΟ ΣΦΑΛΛΕΙΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ...”

ΟΛΛΗΝ ικανοποιή-
σιν αισθανόμεθα με
τὸ νέον ἔγγραφον,
ἀναιρετικὸν τῆς Ἐγ-
κκληίου τοῦ Μητρο-
πολίτου Τρίκκης καὶ
Σταγῶν, ἡ ὁποία τό-
σον ἐσκανδάλισε τὰς

συνειδήσεις καὶ περὶ τῆς ὁποίας ἐγράφα-
μεν εἰς τὸ προηγουμένον τεύχος τῶν Α.Δ.
Τὸ ἔγγραφον ἐπέχον θέσιν Ἐγκκληίου,
ἀπευθυνομένης εἰς τοὺς αἰδεσιμωτάτους
ἱερεῖς καὶ τὰ ἡγουμενοσυμβούλια τῶν ἱε-
ρῶν μονῶν τῆς Θεοσώτου Ἐπαρχίας
τοῦ ἁγίου Τρίκκης, εἶχε τὴν καλωσύνην
νὰ τὸ ἀποστείλῃ καὶ εἰς ἡμᾶς πρὸς καθη-
σύχασιν. Λυπούμεθα διότι ἡ στενότης χώ-
ρου δὲν ἐπιτρέπει τὴν δημοσίευσίν του
εἰς τὸ περιοδικὸν μας.

Πάντως ἐν τῷ συνόλω τῆς ἡ νέα Ἐγ-
κκλησία ἐμφανίζει τὸν Σεβασμιώτατον ἁ-
γιον Τρίκκης, ἂν ὄχι ὡς διακείμενον ἐ-
ρωτικῶς ἐναντι τοῦ μοναχισμοῦ, ἀσφαλῶς
ὡς ὀρθῶς φρονοῦντα καὶ συμφώνως με
τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, οἵτινες διαγρά-
φουν μὲν τὰ πλαίσια ἐντὸς τῶν ὁποίων
δέον νὰ κινήται ὁ Ἐπίσκοπος, ὅμως δὲν
ἐξαιτοῦν τὴν Παιερικὴν θεολογίαν καὶ
πνευματικότητα περὶ τοῦ ἱερωτάτου θε-
σμοῦ τοῦ Μοναχισμοῦ. Ἀλλὰ πᾶς ὀρθο-
δόξως αισθανόμενος, πρέπει νὰ θεωρῇ τὸ
κείμενον τῆς Ἐγκκληίου, τηρουμένων τῶν
ἀναλογιῶν, ὡς ἐκφραστικὸν συμμετρίας
ποιμαντικῆς σκέψεως καὶ συμπεριφορᾶς
ἐναντι τοῦ ποικιλωτάτου καὶ πολυτροπα-
ταίου ποιμνίου, τὸ ὁποῖον, εἴτε τὸ θέλει
ὁ Ἐπίσκοπος, εἴτε ὄχι, ἐπηρεάζει καὶ τὰς
σκέψεις καὶ τὰς ἐνεργείας του καὶ ὀφεί-
λει πολλάκις νὰ ἐκδηλοῦται ὅπως δὲν ἐ-
πιθυμεί.

ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω προϋποθέσεις θὰ ἡ-

δύνατο νὰ ἐρμηνευθῇ καὶ ἡ ἀναιρεσιμὴ
ἡδὴ πρώτη Ἐγκκλησία, εἰάν, ὑπὸ τὴν πίε-
σιν τῆς ἐντυπώσεως μεγάλου κινδύνου,
ὡς ἐπληροφόρηθημεν, δὲν ἤγετο εἰς ἀ-
κροαίας λύσεις ὁ Σεβασμιώτατος. Ὅσοι
δὲν εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ μὴ συμβου-
λεύωνται τὴν ἰστορίαν τῆς Ἐκκλησιαστι-
κῆς ζωῆς, γνωρίζουν περιπτώσεις προσ-
καίρου οικονομίας, αἱ ὁποῖαι ἐσκανδάλι-
σαν, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα ἐπενοήθησαν διὰ νὰ
καταστειλοῦν ἕτερον μεῖζον σκάνδαλον.
Τὰ παραδείγματα ἀρχίζουν ἀπὸ τὸν Ἀα-
ρῶν, ὅστις ἐπέτρεψε τὴν μοσχοποίησιν εἰς
τὸν σκληροτράχηλον Ἰσραηλιτικὸν λαόν, με
συνέπειαν ὁ Μωϋσῆς «ἐν θυμῶν» νὰ σπά-
σῃ τὰς πλάκας τοῦ Νόμου, πού μόλις ἔλα-
βεν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Πρέπει πάντως νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅ-
τι ὠριόμενα περιπτώσεις εἶναι διὰ τοὺς
Ἐπισκόπους ἀρκετὰ δύσκολοι καὶ ἐπιβάλ-
λουν πολλὴν διάκρισιν πρὸς ἀντιμετώπι-
σίν των. Παράλληλως ἀπαιτεῖται ὅπως οἱ
ἅγιοι Ἀρχιερεῖς δίδουν δείγματα τῆς ἀ-
γάπης των πρὸς τὸν Μοναχισμὸν. Πρὸς
τοῦτο ὅμως ἐπιβάλλεται νὰ οἰκειωθοῦν τὸ
πνεῦμα τοῦ Μοναχισμοῦ. Ἀλλὰ τὸ πρό-
βλημα εἶναι ἀκριβῶς αὐτό. Ἐφ' ὅσον θὰ
ἰσχύῃ ὁ ἀντιπνευματικὸς τρόπος ἀναδεί-
ξεως τῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας διὰ
μίας ἐξωτερικῆς τυπολογίας, πῶς εἶναι
δυνατὸν ὁ Ἐπίσκοπος νὰ συνειδητοποιή-
σῃ, ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι Μοναχὸς καὶ ὅτι
ὀφείλει νὰ ζῇ ὡς Μοναχὸς διὰ νὰ τρυ-
γήσῃ τοὺς πνευματικὸς καρποὺς τοῦ Μο-
ναχισμοῦ καὶ ἐντεῦθεν νὰ τὸν ἀγαπήσῃ
καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ πηγὴν ἀνεξάντητον
«ναμάτων ζωοποιῶν» δι' ὅλον τὸ ποιμνίον
του;

Ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει τόσον οσοχημα-
τισθῇ μετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ «κόσμου τούτου»,
ὥστε νὰ συγχέωνται τὰ ὄριά των, μετὰ ἀ-

ποιτέλεσμα ὁ ἐν Κυρίῳ βίος μας νὰ μὴ διαφέρει ἀπὸ τὸν βίον ἐκεῖνον εἰμὴ κατὰ ἐξωτερικά τινα σημεῖα. Ἐπειδὴ οἱ ὑπὸ τοῦ σατανᾶ ἐπηρεαζόμενοι σκανδαλίζονται ἀπὸ τὴν ὑπαρξιν τῶν μοναστηρίων, πὺ ἀποτελοῦν τοὺς πνευματικούς πνεύμονας τῶν Μητροπόλεων, ἡμεῖς στεροῦμενοι τῆς ἀπαραιτήτου πνευματικῆς αἰσθήσεως, εἴμεθα εἰστομοὶ νὰ ἐνδῶσωμεν, πολεμοῦντες ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἀθλίας συμμαχίας μετὰ τοῦ «ἐν τῷ πονηρῷ κειμένου κόσμου» πᾶσαν κλίσιν πρὸς τὸν μοναχισμόν.

Ἄλλὰ πέραν ὧλων τούτων ὁ Ἐπίσκοπος διαφέρει ἀπὸ τὸν ἄποῦν πιστὸν κατὰ τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ Ἐπίσκοπος δὲν δικαιοῦται νὰ ἐκλέγη οἰανδήποτε ὁδόν. Εἶναι ἐξ ἀξιώματος φορεὺς τῆς παραδόσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι μοναστικὴ καὶ ἀσκητικὴ, δι' ὃν λόγον καὶ «οὐδεὶς ἐν τῇ Ἀνατολῇ γίνεται Ἐπίσκοπος ἢ Πατριάρχης ἐὰν μὴ πρότερον γένηται Μοναχός» καὶ ἐπομένως εἶναι ἐξ αὐτῆς τῆς ὀργανικῆς θέσεώς του ὑποχρεωμένος, ὅπως ἐνσαρκῶνῃ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀσκητικὴν φύσιν τῆς θεανθρωπίνης Ἐκκλησίας. Ἐὰν δὲ δὲν νοηται Ἐκκλησία ἄνευ Ἐπισκόπου καὶ ἂν ἡ ἐνότις τοῦ Ἐπισκόπου μετὰ τοῦ λαοῦ, ὡς ἄρρηκτος σχέσις, συνεπάγεται ἄμεσον μετάδοσιν τοῦ πνεύματος τοῦ πρώτου πρὸς τὸν δεύτερον, εὐκόλα ἀντιλαμβάνεται κανεὶς πόσῃ εὐθύνην ἔχει ὁ Ἐπίσκοπος ὡς πρὸς τί μεταδίδει πρὸς τὸν λαόν του. Καὶ φυσικὰ προκαλεῖται ἡ μεγίστη τῶν ἀντιφάσεων, διὰν ὁ Ἐπίσκοπος δὲν ὠθῆ πρὸς ὑψηλοτέρας πνευματικὰς ἀναβάσεις τὰ τέκνα του, διὰ τῆς παραδοσιακῆς ἀγωγῆς τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς, τῆς μελέτης τῶν Ἁγίων Πατέρων, τῆς ἀσκήσεως τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ἀγάπης, πὺ ὅλα αὐτὰ προϋποθέτουν μοναστήριον καὶ μοναχισμόν.

Ὡς πρὸς τὰς κατ' ἄρθρον παρηρησεις τοῦ Σεβασμιωτάτου ἁγίου Τρίκκης, δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἀντιρροήσεις. Ἐὰν ὑπάρχη ἀγάπη πρὸς τὸν μοναχισμόν, ἡ ἀγάπη αὐτὴ θὰ φωτίσῃ τὴν διάκρισιν διὰ τὴν σωστὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐκάστατε περιστασέων. Ἡ σπουδὴ θεβαίως ἐλάττει διὰν δὲν κατευθύνεται ὑπὸ φωτισμένης διακρίσεως, ὁπότε ἀκολουθεῖ

συρροὴ κακῶν. Ἄλλωστε ὅλη ἡ διδασκαλία τῶν ἀσκητικῶν Πατέρων, οἱ ὅροι καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, δὲν ἐνθαροῦνον τὰς ἐξ ἀδιακρισίας «ἀποταγὰς». Τὸ ζητούμενον δὲν εἶναι νὰ περιδληθῇ τις τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα, ἀλλὰ πῶς θὰ καισιτῇ ἀληθῆς Μοναχός, σωζόμενος ἀπὸ τῶν, σωζῶν ἄλλους, τιμῶν τὸν μοναχισμόν καὶ δοξάζων τὸν Θεόν. Ἀπὸ τῶν ὀργανωτῆς τοῦ Ἀνατολικοῦ μοναχισμοῦ Μ. Βασίλειος ἀποφαίνεται δι' «τὸ μὲν κατάρξασθαι τοῦ μονήρους βίου πολλοῖς ἴσως τετόλμηται τὸ δὲ ἀξίως ἐπιτελέσαι ὀλίγοις πον καὶ πεπόνηται». Ἐξ ἄλλου τὸν μοναχισμόν δὲν δικαιῶνει ὁ ἀριθμὸς ἀλλ' ἡ ποιότης. Περὶ τούτου αἱ θείαι Γραφαὶ λέγουν πολλαὶ ὡς καὶ ἡ Σοφία «εἷς διώξεται χιλιάδας καὶ δύο μυριάδας» - δαίμονας πάντως.

Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις: Ἡ Ὁρθόδοξος διδασκαλία εἶναι σαφῆς ὥστε νὰ ἐξασφαλίζεται «τὸ αὐτὸ φρονεῖν» καὶ οὕτω νὰ διασώζεται ἡ ἐνότις ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ ἀντιστροφῶς. Οὐδεὶς λόγος ἐπομένως ὑπάρχει νὰ διαταράσσεται ἡ ἐνότις καὶ νὰ φύγεται ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία πρέπει, χριστιανὸς ὄντας, νὰ μᾶς διακρίνη, διὰ νὰ μᾶς διακρίνη καὶ ὁ «κόσμος»: «ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες δι' ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις». Καὶ αὐτὸ ἐπιτυγχάνεται μόνον μετὰ τὴν ἐνότια ἐν τῷ Ἐπισκόπῳ καὶ τοῦ Ἐπισκόπου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ Διδασκάλων . θ. μ.

« ΦΩΝΗ ΕΞΑΡΧΟΝΤΩΝ

ΟΙΝΟΥ » (Έξοδ. 32, 18)

ΥΛΛΟΜΕΤΡΩΝ -

ΤΑΣ τὸ περιοδικὸ

« Ἐπίσκεψις » (ἀρ.

155) διαβάσαμε, δι-

ὁ Μητροπολίτης Πε-

ριστιερίου κ. Ἀλέ-

ξανδρος ὑποστηρίζει

ἐνθεσμα καὶ μάλιστα

ἐκ μέρους πολλῶν Ἑλλήνων ἱερέων καὶ θεολόγων — οἱ ὅποιοι, φαίνεται, δὲν εἶχαν ἄλλο τρόπο νὰ ἐκφράσουν ἐλεύθερα καὶ ἐνυπόγραφα τὴ γνώμη τους καὶ ἐξομολογήθηκαν τοὺς ἐνδύμωχους αὐτοὺς πόθους των σὺν τῷ ἁγίῳ Περιστερίῳ — τὴν σύναγην διπλωματικῶν σχέσεων μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βατικανοῦ. Διαβλέπει μάλιστα καὶ «ἐθνικὸν συμφέρον» σ' αὐτὴ τὴν ὑπόθεσιν ὁ Σεβασμιώτατος, «λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς μεγάλης ἐπιδράσεως τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης εἰς τὰ παγκόσμια προβλήματα». Δὲν χρειάζεται ἰδιαίτερος κόπος γιὰ ν' ἀντιληφθῇ καὶ ὁ ἀπλοϊκότερος χωρικός, διὸ ὁ ἅγιος Περιστερίῳ ζῆ ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου. Οἱ ἐφημερίδες μᾶς πληροφοροῦν καθημερινὰ γιὰ τὸν ἐπαίσχυντο ρόλο αὐτῆς τῆς «Ἐκκλησίας» σὺν διεθνῇ πολιτικῷ στίβῳ. Καὶ μόνον τὸ γεγονός διὸ χρησιμοποιεῖ τὸν ἀμύθητο πλοῦτο της τὸν σιβαγαμένο σὴν «Τράπεζα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» γιὰ νὰ στηρίξῃ ὅλες τὶς σιγγνές δικτατορίες τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, εἶναι ἀρκεῖ γιὰ νὰ δείξῃ πόσο καλὰ «συνέλαβε τὴν σύγχρονον σκέψιν, ἰδίως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων». Κανεῖς, πράγματι, δὲν τὸ ἀ-

κίεις αὐτῆς τῆς «Ἐκκλησίας», τὴν εἰσαγωγή μαθημάτων σεξουαλικῆς ἀγωγῆς σὶ γυναικεῖα μοναστήρια, τὶς ὁμαδικῆς παραιτήσεις ἱερέων καὶ ἐπισκόπων, τὸ ἀκατάσχετο κλεισίμο ὄλο καὶ περισσοτέρων ἐκκλησιῶν, ἐλλείψει καὶ ἐνὸς μοναδικοῦ ἐνοριτοῦ, τὴν ἀθρόα προσέλευση σὴν Ὁρθοδοξία πλήθους «πιστῶν» της καθημερινῶς, τὴν πλήρη κατάρρευση τῆς νησιείας, τὶς πεντάλεπτες λειτουργίες (τὰ δύο τελευταῖα εἶναι ἰδιαίτερος προσφιλή σὺν σεβ. Ἀλέξανδρῳ), τὴν πνευματικότητα τῆς πεντάρας, τὸ χάος καὶ τὸ προσωπικὸ ἀδιέξοδο ὄλων, ὅσοι ἔχουν τὴν ἀφέλεια νὰ τῆς μένουν ἀκόμη πιστοὶ καὶ νὰ θεωροῦν ἀκόμη «Ἐκκλησία» «τὴν πόρνην τὴν μεγάλην τὴν καθημένην ἐπὶ ὕδατων πολλῶν, μεθ' ἧς ἐπόρευον οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ ἐμεθύθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς» (Ἀποκάλ. 17, 1). Ἄν ὁ ἅγιος Περιστερίῳ ἐπιθυμῇ σφοδρὰ νὰ δοκιμάσῃ ἀπ' αὐτὸν τὸν οἶνο, δὲν θὰ πρέπει ν' ἀγνοῇ, διὸ ὑπάρχει πάντοτε μιὰ θέση καρδιναλίου κενὴ σὶ Βατικανό, φυλαγμένη εἰδικὰ γιὰ κάθε ὀρθόδοξο ἐπίσκοπο, πὸν ἐνδέχεται νὰ ἐλυσοθῇ ἀπὸ τὸ κάλλος τῆς ἐκεῖ «Ἐκκλησίας», ὅπως ὁ Βέκκος, ὁ Βαρλαάμ καὶ ὁ Βησσαρίων, γιὰτὶ ὄχι καὶ ἕνας σεβ. Ἀλέξανδρος;

Ἄς μὴ προσπαθῇ ὁμοῦς νὰ μεθύσῃ καὶ ἄλλους μετ' ὁ δολερὸ ποτὶ ὁ ἅγιος Περιστερίῳ, ὥστε νὰ δλέπων «ἐθνικὸν συμφέρον» ἐκεῖ, πὸν μόνον ὄλεθρος, συμφορὰ καὶ καταστροφή μπορεῖ νὰ προκύψῃ. Κι' αὐτὸ, σὲ στιγμῆς πὸν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀγωνίζεται νὰ πείσῃ τὸ Κράτος γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ, διὸ ἡ σύναγην κογκροδάτου μετ' ἰδιο τὸν διάβολο θὰ ἦταν ἀπὸ κάθε ἀποψη συμφερώτερη... Ἄλλ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν προσπάθεια τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δὲν

τὴν ἀναφέρει καθόλου τὸ ἀμερόληπτο δελτίο πληροφοριῶν «Ἐπισκευίς». Πρόκειται ἄρα γιὰ τυχαία παράλειψη — ἐλλείψει χώρου, ὡς ποῦμε — ἢ μήπως πῖσω ἀπ' τὸν σεβ. Ἀλέξανδρο ὑπάρχουν κί' ἄλλοι ποὺ νοσταλγοῦν τὸ μενυσιτικὸ κράτος τῆς Ρώμης;

Πάντως κογκορδάτο δὲν πρόκειται νὰ συναφθῆ ἢ ἂν συναφθῆ δὲν θὰ ζήση πολὺ. Ἦδη ἡ Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐξαπέλυσε διακήρυξη ὑπὸ μορφῇ προειδοποιήσεως. Μὲ ἐπιχειρήματα δυνατὰ ὑποστηρίζει τὸ ἀσύμφορο ἐθνικῶς καὶ Ὁρθοδόξως ὑπογραφῆς κογκορδάτου, διὰ τὰ ὑποδείξει συγκεκριμένως, διὰ τὸ Βατικανὸν διὰ τῆς Οὐνίας ἐν Ἑλλάδι καὶ τῶν «Ἀρχιεπισκοπῶν» του, ὑπὸ τὸ Κογκορδάτον θὰ δοῦν ὄχι μόνον ἐλευθέρως, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ διπλωματικῆν κάλυψιν εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τῶν συμφερόντων του εἰς ἕνα ἄριστον θεατικῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐννοεῖται δέ, διὰ ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς δὲν πρόκειται νὰ ἐξαιρεθῆ τὸ Ἁγιον Ὁρος, πράγμα ποὺ ὁπωσδήποτε θὰ προκαλέσῃ τὴν ἐξέγερσιν τῶν Ἀθωνικῶν Πατέρων, οἵτινες ὑπῆρξαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἀληθῆς κάρφος εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Παπισμοῦ.

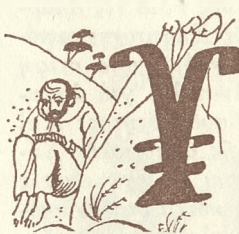
Διὰ πάντα λοιπὸν ταῦτα καὶ πάντως διότι οὐ μόνον ἀσύμφορος ἐθνικῶς, ἀλλὰ καὶ παράλογος εἶναι ἡ διατάραξις τῶν σχέσεων Ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας χάριν τοῦ Παπισμοῦ, πρέπει ἡ σύναξις παπικοῦ Κογκορδάτου μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ν' ἀποκλεισθῆ καὶ ὡς ἐνδεχόμενον εἰς τὸ μέλλον».

Κλείουσα δὲ τὴν διακήρυξίν της ἡ Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους, μὲ αξιοπρέπεια, ἀλλὰ καὶ ἀποφασιστικότητι ἐιδοδοποιεῖ:

«Ἄν δέ, ὁ μὴ γένοιτο, ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία δὲν θελήσῃ ν' ἀναθεωρήσῃ τὴν περὶ Κογκορδάτου σκέψιν ἢ ἀπόφασιν αὐτῆς, ἡ Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους διὰ τῆς παρούσης διακηρύξεως δὲν ἐκφράζει ἀπλῶς τὴν ἔννοιαν ἀνησυχίας τῶν Ἁγιορειτῶν Πατέρων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν ν' ἀγωνισθῶν μετὰ πίστεως καὶ σθένους, πρὸς ἀποτροπὴν τῆς

πραγματώσεως τῆς ἀπενκτικῆς συνθήκης καὶ τῶν ἐκ ταύτης εἰς ἕνα ἄριστον Ὁρθοδοξίας καὶ τῶν Ἑλληνορθοδόξων Παραδόσεων συνεπειῶν. Ἡ βαρεῖα κληρονομία τῆς Ἁγιορειτικῆς συνειδήσεως ἐπιβάλλει εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν παροῦσαν περιπέτωσιν τὸ Ἁγιον Ὁρος νὰ φανῆ ἀντίμαχον τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, ἥτις «Ἀκρόπολις τῆς Ὁρθοδοξίας» καὶ ἄγρυπνος φύλαξ τῶν ἐθνικῶν Παραδόσεων».

«ΣΕΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ»

ΠΟ ΤΟΥ ἡμερησίου Τύπου σημειοῦνται κάθε τόσο τὸν τελευταῖο καιρὸ «σεισμοὶ κατὰ τόπους», καταστρεπτικοί, μὲ χιλιάδες νεκρῶν καὶ τραυματίες. Οἱ ἀν-

θρώποι πανικοβάλλονται, διατελοῦν μερικῆς ἡμέρας σὲ κατάσταση φοβίας καὶ ὑστερα τοὺς ξεχνοῦν διὰ τὰ ἐπανέλθουν σὶν προηγούμενον ἀδιατάρακτον ρυθμὸν τῆς καλῆς ἢ κακῆς ζωῆς των.

Οἱ σεισμοὶ θεωροῦνται ὡς ἕνα φυσικὸ φαινόμενο, γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἐπιστήμη τῆς σεισμολογίας ἐρευνᾷ συνεχῶς τὰ ἐπισημαίνοντα τὰ προμηνύματα τῶν σεισμῶν, ὥστε νὰ περιορίζεται σὶν ἐλάχιστον ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων.

Ἀπὸ τοὺς τελευταίους ὅμως καταστρεπτικῶν καὶ πολυνέκρων σεισμῶν, σὲ ὅλα σχεδὸν τὰ γεωγραφικὰ πλάτη, ἀποδεικνύεται διὰ τὴν σεισμολογία δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ προφυλάξῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ θάνατον καὶ τοὺς τραυματισμοὺς.

Καὶ διὰ τὸ μὲν οἱ σεισμοὶ εἶναι φυσικὸ φαινόμενο, ὀφειλόμενον σὲ μετακινήσεις στρωμάτων σὶν ἔγκρατα τῆς γῆς, δὲν ὑπάρχει ἀντίρρηση. Ἀλλὰ ἐπίσης δὲν ὑπάρχει ἡ ἐλάχιστη ἀμφιβολία σὶν χριστιανισμῶν, διὰ τὰ πάντα κατευθύνονται ἀπὸ τὸν Θεόν, τὰ πάντα ἐλέγχονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, τὰ πάντα μέχρι λεπτομερείας δηροῦν τὸ θεῖο θέλημα του, τὸ «προηγούμενον» καὶ τὸ «ἐπόμενον».

Ἡ ἀπιστία ἔχει τὴ δική της λογική καὶ ἀνάγει τὰ πάντα σὶν νετερεμνισμό, σὶν αὐτοκρατία. Ἄς παραμένει σὶν μοιρολατρική της ἀπομόνωση καὶ δυστυχία. Οἱ πιστοὶ ὅμως εἶναι ἀκλόνητοι σὶν ἀρχή: ὑπάρχει ἁμαρτία; Ἀκολουθοῦν πειρασμοί, θλίψεις, τραύματα, θάνατοι «πονηροί». Καὶ αὐτὰ ὅλα ἀπὸ ἀγάπη.

Τὴ στιγμή πὸν γράφεται τὸ σχόλιο αὐτὸ ἦλθε ἡ πληροφορία γιὰ τοὺς πολύνεκρους σεισμοὺς σὶν Τουρκία. Καὶ σκεπτόμαστε με συμπάθεια: ποὺς γνωρίζει ἂν σὶς χιλιάδες τῶν νεκρῶν ἦσαν κί' αὐτοὶ πὸν τόσο ἐβλαψαν τοὺς (διὰ τὶς ἁμαρτίες τῶν) Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1955, ὅταν σὸν ἡμίγρια σίφη κατέβηκαν ἀπὸ τὴν Ἀνατολία γιὰ λαφυραγώγηση καὶ ἄλλες θοροδοότητες; Καὶ οἱ ἀδικίες εἰς θάρος τῆς ἁμαρτωλῆς Κύπρου, πὸν πᾶνε; Πρέπει νὰ ἔχη κανεὶς «μάτια» νὰ βλέπη πὸς κοντὰ σὶν ἀνθρώπινα εἶναι ὁ Θεὸς οἱ οἰκονομεῖ τὰ πάντα με σοφία καὶ ἀγάπη σ' ὅλα τὰ πλάσματά του. Καὶ ἂν φαίνεται δι γεγονότια ἐξηγοῦνται ὡς ὀφειλόμενα σὶν προσωπική μας ἀμέλεια, ὅμως εἶναι γνωστό, δι «μωραίνει Κύριος ὃν βούλεται ἀπολέσασιν».

Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ θυμηθοῦμε τὸν πύργο «ἐν τῷ Σιλωάμ», πὸν κατεπλάκωσε «δέκα καὶ ὀκτώ» καὶ τὴν εἰδοποίηση πὸν ἔκανε ὁ Κύριος πρὸς ὅλους μας: «... ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὁμοίως ἀπολείσθητε» (Λουκ. ιγ', 1-5).

Τόσο ἔχει ὁ χριστιανὸς ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν ἀγία καὶ παναληθῆ Ὁρθοδοξία του, ὥστε νὰ χάσῃ τὸ σωστὸ προσανατολισμὸ παρὰ τὴν εἰδοποίησή: «Βλέπετε τὴν πλανηθῆτε...» (Λουκ. κα', 8). Πρὶν χάσῃ ὅμως τὸν προσανατολισμὸ του, ἔχασε τὴν ὀρθόδοξη αἴσθηση καὶ δὲν καταλαβαίνει, δι ἐγίναμε σάρκες χωρὶς διάθεση μετανοίας. Ὅποτε ἐρχεται τὸ ἐρώτημα τοῦ προφήτου «εἰ ζῆσεται τὰ δοτεῖα ταῦτα;» Ἡ δὲν βλέπουμε τὰ «σημεῖα τῶν καιρῶν», «...σεισμοὶ κατὰ τόπους...»; (Ματθ. κδ', 7). Ποτὲ ἄλλοτε δὲ χρειάζοντο ὅσο σήμερα νὰ μνημονεύουμε τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου: «ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολείσθητε».

Η ΚΥΠΡΟΣ

Α ΗΘΕΛΑΜΕ νὰ ἀφιερῶσαμε τὸ ἀνωτέρω σχόλιο σὶν κατὰ τὸ ἡμῖς ὑποδουλωθεῖσα ἁμαρτωλὴ Κύπρον. Γιατὶ ὁ πόνος μας γιὰ τοὺς πάσχοντας ἀδελφοὺς μας ἐν Χριστῷ εἶναι μεγάλος καὶ δὲν βρίσκουμε ἄλλο τρόπο λυτρώσεώς της ἀπὸ τὴν ὑπόδειξη τῆς μετανοίας. Ἄς μᾶς συγχωρήσουν οἱ ἔχοντες διάφορη γνώμη καὶ ἐρημεύοντες τὴν ἱστορία αὐτοκρατικῶς. Ἀλλὰ ἐμεῖς δὲν μπορούμε νὰ ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν καὶ «αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς (μας) πᾶσαι ἠριθμημένα εἶσιν» (Ματθ. ι' 30), πὸς νὰ θεωρήσωμε ἄσχετα με τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὅσα συμβαίνουν εἰς τὰ ἁμαρτάνοντα παιδιὰ Του;

ΜΕΤΡΟ ΟΡΘΟΔΟΣΙΑΣ

ΝΩΣΤΟΣ ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ ἀξιολόγου περιοδικοῦ («Κριτικὰ Φύλλα») καὶ ἀπὸ ἄλλες συγγραφές ὁ φίλος φιλόλογος κ. Ἰ. Χατζηφώτης, ἐντάσσεται εἰς τοὺς διαρρομένους φίλους καὶ ὑμνητὰς τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Με ἀρθρογραφίες του σὲ διάφορα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες, προσπαθεῖ νὰ ἐλύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀρμοδίων γιὰ τὸ μοναδικὸ βυζαντινὸ μυσφωμα, πὸν ἀποτελεῖ τὸ Ἁγιον Ὅρος σὸν ζωντανὴ μοναστική καὶ Ὁρθόδοξη παράδοση, ἀλλὰ καὶ νὰ ξυπνήσῃ τὴ ναρκωμένη συνείδηση τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ μας, τὸν ὅποιον παρεπλήγησαν οἱ δυστυχεῖς «κιδάσκαλοι» του, ὥστε νὰ μὴ βλέπη τοὺς θησαυροὺς τῆς Ὁρθοδοξίας του καὶ νὰ χάσκει σὶν προύβνια τοῦ νεκροταφείου τῆς Δύσεως.

Στὰ πλαίσια τῆς ἀγάπης του γιὰ τὸ
→ εἰς σελ. 32

“ Ο ΕΝΙΑΥΣΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ..

ΑΛΛΑΤΕ τῷ Θεῷ ἡμῶν ψάλλετε», προτρέπει τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ὁ ἱεροψάλτης Δαβίδ. Καί ἡ ψαλμωδία εἶναι μία ἀπό τις πνευματικότερες λειτουργίες τοῦ πιστοῦ· εἶναι λειτουργία ἀγγελική. “Οχι βέβαια κάθε ψαλμωδία, ἀλλά ἡ βυζαντινῆ,

ποῦ ἐγενήθη μέσα ἀπὸ τις καρδιές τῶν Ἀγίων καὶ διεμορφώθη σὲ μέτρα, σὲ στίχους, σὲ τόνους, σὲ ἤχους, σὲ χρώμα, σὲ παλμὸ ἀπὸ τὴν καθολικὴ πνευματικὴ αἴσθησι τῆς Ἐκκλησίας.

“Ἐνα βιβλίον, πρωριασμένον διὰ τὴν λατρείαν καὶ τὴν ἱερὰν ψαλμωδίαν, εἶναι τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει πλῆθος Ἀπολυτικίων, Κοντακίων καὶ Μεγαλυναρίων, δι’ ὅλον τὸ ἔτος, ποιηθέντων ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ Ὑμνογράφου τῆς Μ. Ἐκκλησίας π. Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, ἐμπνευσμένων καὶ ἐφαμιλλῶν τῶν ἀρχαίων ὕμνων.

Συγχαίρομεν τὸν ὕμνογράφον καὶ τὸν ἐκδότην τῶν ὁσιώτατον μοναχῶν Χαράλαμπον Ταμπάκην, ποῦ προσέφεραν τὸν κενιαστίον στέφανον» εἰς τὴν ἁγίαν νύμφην τοῦ Χριστοῦ Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ εὐχόμεθα «πολὴν τὸν μισθὸν τῶν ἐν οὐρανῶσι».

δὲν ἀπουσιάζει — ἀλλὰ πῶς δὲν ἀμαυροῦνται ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ σημειῶν ἀπαραδέκτων ὀρθοδόξως; Λυπούμεθα γιὰ τὰ ὀλισθήματα αὐτά, τὰ ὁποῖα στὸ ἐπόμενο θὰ ὑποδείξωμε μὲ τὴν ἐλπίδα διορθώσεως καὶ ἀποκαταστάσεως στὴ σωστὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ ἐκλείψῃ καὶ ὁ λόγος τοῦ δικαίου σκανδαλισμοῦ.

“ Η ΠΑΤΡΙΣ ΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΙ ΕΙΝΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ ..

ΥΠΩΤΙΚΟΙ, πηγαῖοι στῶνοι βγαλμένοι ἀπὸ τὸ καμίνι τοῦ πόνου τῆς καρδιάς τοῦ ποιητοῦ Σπύρου Παπαγεωργίου, ποῦ σὰν παθῶν Κύπριος, κλαίει καὶ πνεθεὶ ἐπάνω στὰ ἐρείπια τῆς πατρίδος του. Πνεθεὶ τὰ ἀπολεσθέντα ἀγαθὰ, τοὺς νεκρούς, τὰς ἀτιμίας, τὰς ταπεινώσεις, τὴν χαμένη πατρίδα. Κλαίει ἀπαράκλητα καὶ καταφεύγει στὴν ἐξομολόγησι γιὰ νὰ βρῇ λύτρωσι. Ἄλλὰ λύτρωσι δὲν μπορεῖ νὰ ἀντλήσῃ ἀπὸ τὴν ἀφήγησι τῆς τραγωδίας γιὰτι δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ. Καὶ παραμένει στὸ πένθος τοῦ ἕως ὅτου πιεῖ ἀπὸ «τῆς λημονίας τὴν κρουσταλένια βρύση», σύμφωνα μὲ τὴ φυσικὴ νομοτέλεια.

Ἄλλὰ ἡ ἱστορία ἀποκομμένη ἀπὸ τὸ Θεό, μεταβάλλεται σὲ κλάσματα γεγονότων χωρὶς νόημα, χωρὶς ἀναγωγὴ καὶ οἱ ἄνθρωποι γίνονται ἔρμαιο περιστάσιακά, ἀνασφαλή, τρομαγμένα, σὲ κάθε στιγμὴ ὑποκείμενα στὸν ἐξανδραποδισμό καὶ τὴν ἐξοφάνισι. Αὐτοῦ ὁδηγεῖ μιὰ ἄθεη ἐρμηνεία τῆς ἱστορίας, στὴν ὁποία ἀκολουθεὶ συρροὴ ἀθλιότητων καὶ τὰ ἔθνη χωρὶς μεταφυσικὸ ἔδαφος χάνονται. Καὶ ἂν αὐτὰ φαίνονται σὰν λόγια «καλογηρικά», ἄς ἀκούσουν, οἱ πιὸ ἀπαιτητικοί, τοῦλάχιστον τὸν σκληροτράχηλον καὶ σοφὸν στὴν ἀπλότητά του στρατηγὸν Μακρυγιάννην, ποῦ ἔλεγε: «Χωρὶς ἀρετὴν καὶ πόνον εἰς τὴν Πατρίδα καὶ πίστιν εἰς τὴν θρησκείαν τοὺς Ἕθνη δὲν ὑπάρχουν».

Καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι τὸ ἑλληνικώτατο νησί — ποῦ ἔχει καὶ ὡς φυσικὸν ἐλάττωμα, τὴν δυσανάλογη γεωγραφικὴν ἀπόστασι — παρουσίασε μεγάλῃ κάμψι καὶ στὴν ἀρετὴ καὶ στὴν Πίστιν. Καὶ ποῖα συνέπεια ἔχουν αὐτά, τὸ γράφομε στὴν προηγούμενη σελίδα, στὸ σχόλιό γιὰ τὴν Κύπρον. Ἐδῶ πρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν, ὅτι

“ ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΘΥΓΑΤΕΙΡΩΝ ..

ΙΑΤΙ ὁ Σεβ. ἅγιος Θυατειρῶν δὲν κηδεῖται τῶν συνειδησεῶν τῶν Ὁρθόδοξων καὶ προβαίνει σὲ Ὁμολογίες ποῦ σκανδαλίζουν; Καὶ ἂν ὁ σεβ. κ. Ἀθηνάγορας μέσος σὲ ἕνα κλίμα ἀποδιοργανωμένης ζωῆς καὶ εὐσεβείας ὑφίσταται ἀφευκτὴ φθορὰ στὴν Ὁρθόδοξη πίστιν του, πῶς ἢ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, τὸ Οἰκουμενικὸ μας Πατριαρχεῖο διὰ Συνοδικοῦ Γράμματος ἐνέκρινε τὴν «Ὁμολογία Θυατειρῶν», ποῦ περιέχει ἀτόπους καὶ ἀντιρθοδόξους ἀπόψεις; Καὶ ναὶ μὲν τὸ πλεῖστον τῆς «Ὁμολογίας» διακρίνεται γιὰ τις Ὁρθόδοξες θέσεις τῆς — ἂν καὶ τὸ σχολαστικὸ στοιχεῖο

πίσω από την ιστορίαν είναι ὁ Θεός, πού διέπει τὰ πάντα ἐν ἀγάπῃ καὶ σοφίᾳ. Μακάριοι λοιπὸν ὅσοι τὸ ἀισθάνονται· δυστυχεῖς ὅσοι τὸ ἀπορρίπτουν.

Σημειώνομεν ὅτι ὁ μακρὸς Πρόλογος τῆς ποιητικῆς συλλογῆς ἐγράφη ἀπὸ τὸν φίλον τοῦ Ἁγίου Ὁρους κ. Ἰ. Χατζηφώτην, φιλόλογον καὶ λογοτέχνην καὶ εὐχόμεθα εἰς τὸν ποιητὴ καὶ ἀρχι-

συντάκτη τῆς «Ἑστίας» κ. Παπαγεωργίου νὰ τὸν φωτίσῃ ὁ Κύριος νὰ κατανοήσῃ τὸ πῶς γράφεται ἡ ιστορία, γιὰ νὰ γίνῃ ἀπὸ πένθιμος τροβαδοῦρας τῆς καταπατουμένης ὑπὸ βαρβάρων ἰδαιαίτερας Πατρίδος του, εἰς κήρυκα τῆς μετανοίας καὶ εὐαγγελιστὴν τῆς χαρᾶς, ὅτι ἡ Κύριος ἔχει προστάτῃ τὸν Θεόν, πού παιδαγωγεῖ ὁ μὸς μετ' ἀγάπῃ καὶ σοφίᾳ τὰ παιδιά Του.

ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

→ ἀπὸ σελ. 30

Ἁγιον Ὁρος, πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ὁ κ. Χατζηφώτης, ἔγραψε δύο κύρια ἄρθρα σὴν «Ἑστία» (24.7 καὶ 6.10.76) εἰς τὰ ὁποῖα πραγματεύεται ἐπιτυχῶς διάφορα ζωτικὰ θέματα πὸν παραμένουν ἅλντα καὶ ὑποδεικνύει τοὺς πλέον ἀρμόζοντας τρόπους διὰ τὴν ἀντιμετώπισή τους, ὥστε νὰ διαφυλαχθῇ ἡ παραδοσιακὴ μορφή τοῦ Ἁθῶ, πὸν στέκεται σὰν σιαθερὴ ἐλπίδα ἐπανευρέσεως τῶν ἐθνικῶν μας πηγῶν.

Τὸ Ἁγιον Ὁρος εὐχαρισεῖ ὅλους

ὅσοι τὸ ἀγαποῦν καὶ εὐχεται ὑπὲρ αὐτῶν εἰς τὸν Κύριον. Τὸ νὰ δύναται κανεὶς νὰ καταλάβῃ τὴν οὐσία τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοῦ Κέντρου, σημαίνει διὰ διατηρεῖ ἀνέπαφῃ ἀπὸ τὰ φθοροποιᾶ ρεύματα τὴν ὀρθόδοξη αἰδοσή του. Τὸ νὰ ἐνδιαφέρεται καὶ ν' ἀγωνίζεται γι' αὐτό, δίνει τὸ μέτρο τῆς θεοσεβείας του. Ἀλλὰ τὸ νὰ ὑμνῇ κανεὶς τὸν μοναχισμό του, ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι Ὁρθόδοξος θεολόγος, χωρὶς ἀκαδημαϊκὲς σπουδές. Μέτρο Ὁρθοδοξίας εἶναι ἡ σίαση μας ἀπέναντι τοῦ Μοναχισμοῦ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΣΩΤ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ - ΠΕΡ. ΑΛΕΞΙΑΔΗ

Βαλαωρίτου 14, Τηλ. 536.910, Θεσσαλονίκη

ՀԱՅԿԻ ԱՅԿՈՒՆ

ՀԱՅԿԻ ԱՅԿՈՒՆ
ԿՈՄԻՏԵ

ΕΘΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΥΠΡΟΥ

Μεταπολεμική Αγορευτική

Μεταπολεμική Αγορευτική

